

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Варшавський університет (Польща)
Загребський університет (Хорватія)
Стамбульський університет (Туреччина)

**ВИКЛАДАННЯ МОВ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ**

Тези XXVI Міжнародної
науково-практичної конференції

(6–7 червня 2024 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків
2024

УДК 811: 378. 147 (063)
В 43

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення № 546 від 07 грудня 2023 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет
рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 29 квітня 2024 року)*

**Редакційна
колегія:** Варава С. В. (відповідальний редактор),
Вялкова Н. Г. (технічний редактор)

**Адреса
редакційної
колегії:** 61022, Харків, майдан Свободи, 4,
Навчально-науковий інститут міжнародної освіти
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за достовірність викладених фактів, аутентичність цитат, правопис, стиль, а також правильність списку використаних джерел несуть автори тез, які включені до електронної збірки.

Викладання мов у закладах вищої освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: Тези XXVI Міжнародної наук.-практ. конф. (6–7 червня 2024 року, м. Харків, Україна) [Електронний ресурс]. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 127 с.)

До електронного збірника включено тези доповідей, присвячені теоретичним питанням мовознавства і практичним проблемам викладання мов у вищій школі. Матеріали доповідей відображають проблеми теорії та практики методики викладання мов у закладах вищої освіти України й досвід науковців, викладачів англійської та української мов як іноземних. Розглядаються психолого-педагогічні та лінгводидактичні особливості навчання іноземних студентів, місце міжкультурної комунікації, міжпредметна координація, формування професійної компетентності студентів. Висвітлено теми, пов'язані з мультимедійними технологіями в сучасній освіті: створення курсів дистанційного навчання, електронних підручників, словників, навчальних презентацій, тестів; впровадження до навчання ресурсів Інтернет, новітніх технічних засобів.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2024

**Ministry of Education and Science of Ukraine
V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv National Automobile and Road University
University of Warsaw (Poland)
University of Zagreb (Croatia)
Istanbul University (Turkey)**

**LANGUAGE TEACHING AT HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS
AT THE MODERN STAGE
INTERDISCIPLINARY CONNECTIONS**

Abstracts of the XXVI International Scientific and Practical Conference

(June 6-7, 2024, Kharkiv, Ukraine)

Electronic resource

Kharkiv
2024

UDC 811: 378. 147 (082)
B 43

Registered: State scientific institution
Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information
(certificate No. 546 dated December 07, 2023)

Published by the decision of the Academic Council of V. N. Karazin Kharkiv National University
(protocol No. 10, May 27, 2024)

Editorial Board: Varava S. V. (executive editor),
Vialkova N.H. (technical editor)

The editorial board address: 61022, Kharkiv, Svobody sq., 4,
Institute of International Education for Study and
Research of V. N. Karazin Kharkiv National University

The authors of the theses included in the electronic collection are responsible for the reliability of the facts presented, the authenticity of quotations, spelling, style, as well as the correctness of the list of sources used.

Language Teaching at Higher Education Institutions at the Modern Stage. Interdisciplinary Connections: Abstracts of the XXVI International Scientific and Practical Conference. (June 6-7, 2024, Kharkiv, Ukraine) – Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2024. – 127 p.

The electronic collection comprises abstracts of reports addressed to theoretical issues of linguistics and practical problems of language teaching in higher education institutions. The materials of the reports reflect the experience of scientists, teachers of English and Ukrainian languages as foreign, focused mainly on the actual problems of the theory and practice of language teaching methods. Psychological-pedagogical and linguistic-didactic features of studying foreign students, the place of intercultural communication, interdisciplinary coordination, formation of professional competence of students are considered. Topics related to multimedia technologies in modern education are analyzed: creation of distance learning courses, electronic textbooks, dictionaries, educational presentations, tests; the role of Internet resources and the latest technical means in the educational process.

ДІЯЛЬНІСТЬ ВИДАВНИЧИХ ГАЛУЗЕВИХ СТРУКТУР У РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Адамія З. К.

Грузія, Тбілісі, Грузинський міжнародний університет

Онкович Г. В.

Україна, Київ, Національна спілка журналістів України

Нині видавничі структури представлені в будь-якій галузі. До видавництв, видавничих центрів, редакцій галузевих періодичних видань, рекламних підрозділів останнім часом додалася електронна продукція різних видів і жанрів. У кожній країні ці структури мають свої особливості, пізнання яких значно розширює культурознавчі обрії особистості. Як показує наш досвід, у них працюють випускники не тільки спеціальності «Видавнича справа та редагування», філологи чи журналісти, а й вихованці галузевих навчальних закладів. Останнім попервах бракує знань з редагування, особливо – фахової термінології. Шлях до подолання цих труднощів ми можемо показати на заняттях з курсів «Українська мова за професійним спрямуванням», «Професійно орієнтована медіаосвіта» чи «Галузева журналістика».

Наприклад, у рамках спецкурсу «Професійно орієнтована медіаосвіта» [1, 2, 3] в медичному виші ми вели мову про видавничу діяльність установ і організацій медичної галузі. Це були видавництва, видавничі центри й інші підрозділи, зокрема редакції фахової періодики тощо. Їхня продукція сповна може використовуватися з навчально-виховної метою в руслі фахової (у нашому випадку = медичної) пресодидактики.

Поняття «пресодидактика» було першим з тих, котрі наразі об'єднує парасольковий термін «медіадидактика». При первинному залученні цього поняття в освітньо-інформаційному просторі, слова «медіа» в наших словниках не було. У монографії Ганни Онкович «Медіадидактика: мас-медіа в навчальному процесі ...» [4] згодом було представлено всі технології, пов'язані з використанням «старих медіа» в навчально-виховному процесі – пресодидактика, пресолінгводидактика, кінодидактика, радіодидактика, теледидактика. Закінчувалася монографія розділом «Інтернет-дидактика». Термін цей невдовзі став теж парасольковим [5]. У спецкурсі «Професійно орієнтована медіаосвіта» понятті «пресодидактика» певним чином трансформувалося – мова йде про всю продукцію видавничих структур галузі [6]. Водночас пам'ятаємо і про первинне значення цього поняття, котре має свою нішу і в середовищі «нових медіа» під «парасолькою» Інтернет-дидактика адже багато періодичних видань мають інтернет-версії. Книжково-журнальна пресодидактика з фаху, на нашу думку, містить в собі всю надруковану продукцію у вигляді книг (будь-яких жанрів і спрямувань), посібників і журналів, тобто все те, що можна використовувати як засіб навчання в контексті фахової підготовки. Принагідно зауважимо, що дехто зі студентів успішно поєднує навчання з роботою у видавничих структурах галузевого спрямування, на сайтах, веде свої блоги, проводить вебінари з фаху. Вони у

такий спосіб знають авторів монографій, навчальних посібників, наукових праць. Склад редколегій галузевих видань представляє провідних фахівців галузі. Зміст публікацій розширює межі фахових знань додає нову інформацію за профілем навчання. Як бачимо, тематика розділу «Пресодидактика» досить насичена й розмаїта. Акцентовано аспект високого професіоналізму редактора фахового журналу, який формується, зокрема, з: глибокої обізнаності в тій галузі, до якої належить видання; постійної роботи з джерелами професійної інформації. Зазначимо важливість інтернет-джерел для професійної самоосвіти.

Медіа, що спеціалізуються на галузевих питаннях, грають ключову роль у відображенні актуальних та інформативних матеріалів про сферу галузі. Їхня місія полягає в тому, щоб надавати доступні, правдиві та зрозумілі інформаційні ресурси для широкої аудиторії.

Список літератури

1. Онкович Г.В. Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа // Вища освіта України. 2008. № 3. Д. 1. Тем. вип. Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії. 212 с. С.130–137.
2. Онкович Г.В. Професійно-орієнтована медіаосвіта у вищій школі // Вища освіта України, 2014. № 2. С.80–88.
3. Онкович Г.В. Професійно-орієнтовані авторські сторінки в соціальній мережі як спосіб підвищення фахової самоосвіти// Міжн. наук.-метод. семінар «Новітні технології у викладанні мов іноземним студентам»: матеріали семінару, м. Харків, 15-16 лютого 2018 року. Харків: ХНАДУ, 2018. 314 с. С.187–192.
4. Медіадидактика: мас-медіа в навчальному процесі ... : [монографія] / Ганна Онкович. Saarbrücken LAP Lambert Academic Publishing, 2012. 332 с.
5. Онкович Г.В. Медіадидактика як парасольковий термін // Сучасна наука та освіта Волині: зб.матеріалів наук.-практ.конф., 22 листоп. 2018 р., м. Володимир-Волинський / Упоряд., голов. ред. Б.Є.Жулковський. Луцьк: Волиньполіграф, 2018. 569 с. С.533–536.
6. Онкович Г.В, Молодиченко Алла Філімонова Аліна Пресодидактика: видавничу галузь у сфері охорони здоров'я в розвитку фахової компетентності студентів-медиків // Global science: prospects and innovations. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2024. Pp. 363–375. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mizhnarodna-naukovo.../>.

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Аргатюк І. В., Недільченко С. Б., Чирик О. І.

***Україна, Київ, Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана***

Сучасна освітня парадигма вимагає від викладачів англійської мови постійного підвищення своєї кваліфікації, дослідження нових тенденцій, адаптації до змінюваних умов та використання ефективних та інноваційних методик навчання. Реалізація цієї ідеї неможлива без розробки та впровадження відповідних технологій навчання. Ми розглянемо деякі з найпопулярніших та

найсучасніших методик викладання англійської мови, їхні особливості, переваги та недоліки.

Комунікативна методика (Communicative Language Teaching, CLT) – один з найбільш поширених і визнаних підходів до викладання англійської мови. Її основна ідея полягає в тому, що мова – це засіб комунікації, а не просто набір правил і слів.

Переваги комунікативної методики полягають у тому, що вона: сприяє розвитку вільного та впевненого мовлення студентів; робить навчання мови цікавим, різноманітним та змістовним; відповідає сучасним освітнім стандартам та вимогам; розвиває комунікативну компетенцію студентів, яка включає не лише лінгвістичні, а й соціокультурні, стратегічні, дискурсивні та інші аспекти мовлення.

Останнім часом все більше ВНЗ пропонують студентам англійськомовні професійні програми навчання.

Тому варто згадати про метод Content and Language Integrated Learning (CLIL), який поєднує в собі вивчення як предмету, так і мови. Цей метод сприяє білінгвальній освіті та є корисним для студентів, які бажають покращити свої мовні навички під час вивчення певного предмета. Основна ідея CLIL полягає в тому, що студенти вивчають мову, використовуючи її для навчання предмета, наприклад, економіки, менеджменту, історії, географії, науки тощо. Переваги CLIL полягають у тому, що він: підвищує мотивацію та зацікавленість студентів, оскільки вони вивчають мову в контексті, який їх цікавить; робить вивчення мови більш змістовним, практичним та реалістичним; розвиває критичне мислення, творчість та співпрацю студентів.

Цікавим на нашу думку є Dogme language teaching (Dogme ELT). Це методика навчання англійської мови, яка відкидає використання підручників та інших матеріалів і зосереджується на розмовній комунікації між студентами та викладачем. В основі цієї методики лежить ідея, що вивчення мови має бути орієнтоване на студента, з урахуванням його інтересів, потреб та цілей. Переваги Dogme ELT полягають у тому, що вона: робить навчання мови цікавішим, різноманітним і цілеспрямованим; розвиває вільне мовлення та творчі здібності студентів; враховує індивідуальні особливості студентів, їхні інтереси, потреби та цілі; виховує мовну та культурну обізнаність і толерантність.

Flipped classroom – це методика навчання англійської мови, яка передбачає, що студенти ознайомлюються з новим матеріалом вдома, а на занятті виконують практичні завдання, які сприяють закріпленню та застосуванню знань. Студенти працюють у власному темпі та приходять на заняття підготовленими. Такий підхід дозволяє використовувати навчальний час для активного навчання, співпраці та розвитку мислення вищого рівня. Flipped classroom – це форма змішаного навчання, яка поєднує онлайн та офлайн формати, що в даних реаліях може ефективно використовуватись.

Список використаних джерел

1. Аношкова Т. Інноваційні тенденції у викладанні іноземної мови в контексті Євроінтеграції. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/anoshkova_innovatsiini.pdf. 2020 р.
2. Антонюк Н.М., Титаренко О.Ю., Горохова І.В. Вивчення іноземних мов у контексті гуманістичної освіти. Вісник Академії адвокатури України. 2009. № 1. С. 228–233.
3. Безкоровайна О.В., Мороз Л.В. Актуальні аспекти комунікативної компетенції студентів ВНЗ. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2012. № 25. С. 142–145.
4. Білошицька Т.Ю. Інтерактивні технології у викладанні іноземної мови у ВНЗ. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/26805/1/47.pdf>. 2020 р.
5. Ігнатюк О.А. Особливості підготовки сучасних фахівців у системі вищої професійної освіти США. Теорія і практика управління соціальними системами. 2011. № 1. С. 55–64.
6. <https://bokcenter.harvard.edu/flipped-classrooms>
7. <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowing-subject/d-h/dogme>
8. <https://www.cambridgeenglish.org/Images/22191-tkt-clil-handbook.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Білик О. М., Борисова А. О., Жигайло М. О.

Україна, Харків, Харківська державна академія культури

Дистанційний формат підготовки іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, обумовлений пандемією Covid-19, карантинними обмеженнями, а наразі збройною агресією російської федерації щодо України, передбачає суттєві зміни освітньої парадигми. Здобутки інтернаціоналізації вищої освіти України зазнали кількісних, а також певних якісних трансформацій через масовий відтік іноземних здобувачів, зміну формату комунікації в освітньому середовищі, проблеми із визнанням документів про вищу освіту, виданих українськими університетами. В умовах воєнного стану провадження освітньої діяльності здійснюється за надскладних умов. Підготовка іноземних здобувачів освіти потребує вирішення багатьох освітньо-культурних, інформаційно-комунікаційних завдань та особливої уваги до забезпечення їхньої психологічної та соціально-педагогічної підтримки. Перед закладами вищої освіти постала нагальна потреба збереження якості підготовки іноземців, що є важливою складовою забезпечення іміджу української освіти на міжнародному рівні. В умовах дії правового режиму воєнного стану методологія, форми та методи підготовки іноземних здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти зазнали суттєвих змін, у зв'язку з цим виникла необхідність інтенсифікувати пошук оптимальних онлайн-майданчиків, ефективних інформаційно-комунікаційних та педагогічних технологій, які б задовольнили освітні потреби та забезпечували якість освітнього процесу. Для іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового)

рівня вищої освіти актуалізується питання забезпечення якісної мовної підготовки в умовах онлайн-навчання, відсутності мовного середовища, неможливості здійснення безпосередньої наукової комунікації українською мовою.

Серед ключових пріоритетів, визначених Стратегічним планом діяльності Міністерства освіти та науки України до 2027 року «Освіта переможців» щодо вищої освіти, визначено оновлення стандартів та запровадження індивідуальних освітніх траєкторій, які допоможуть гармонізувати українську систему вищої освіти з «практиками європейського простору» [3: 114]. Для іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти такі індивідуальні освітні траєкторії можуть стати важливим чинником забезпечення якості підготовки та належного рівня сформованості відповідних компетенцій та програмних результатів навчання.

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, «з метою виконання завдань та видів діяльності, що реалізуються в комунікативних ситуаціях, до яких вони залучаються, користувачі й ті, хто навчаються, застосовують певні компетенції, набуті впродовж їхнього попереднього досвіду. І навпаки, участь у комунікативних актах (у тому числі звичайно, і в тих, які створюються спеціально для інтенсифікації вивчення мови) сприяє подальшому розвитку компетенцій учня як короткочасного, так і довготривалого вжитку» [1]. Формування мовних та мовленнєвих компетенцій передбачено стандартами третього рівня вищої освіти. Наприклад, Стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 025 Музичне мистецтво передбачено формування загальних компетенцій, зокрема здатності усно і письмово обговорювати результати досліджень українською мовою та мовою країн Європейського Союзу, в також програмних результатів навчання, серед яких можливість презентувати та обговорювати результати досліджень, наукові та прикладні проблеми музичного мистецтва українською мовою та мовою країн Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях [2]. Для забезпечення сформованості вказаних компетенцій та програмних результатів навчання необхідно відповідним чином організувати освітній процес, увести до навчального плану обов'язкові та вибіркові компоненти, пов'язані із мовною підготовкою як іноземних, так і українських здобувачів вищої освіти.

З метою забезпечення якісної підготовки, зокрема мовної, іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, побудови їхніх індивідуальних освітніх траєкторій в умовах воєнного стану актуальним є: визначення оптимального організаційно-методичного та інформаційно-комунікаційного інструментарію для задоволення освітніх потреб іноземних здобувачів вищої освіти; створення адаптованого до дистанційного формату навчально-методичного забезпечення; розробка інтегрованих освітніх компонент, які не тільки забезпечують якісну фахову підготовку наукових кадрів, а й належний рівень сформованості мовних та мовленнєвих компетенцій, психологічну підтримку учасників освітнього процесу;

забезпечення причетності іноземних здобувачів до освітньо-культурного середовища закладу вищої освіти через проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів, культурно-мистецьких заходів, мовних тренінгів, ігор, онлайн-екскурсій, націлених на популяризацію культурної та духовної спадщини українського народу, традицій та історії держави.

Отже, мовна підготовка іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в реаліях сьогодення має бути спрямована на створення освітньо-культурного середовища ЗВО як середовища максимальних можливостей для їхньої професійної та особистісної самореалізації.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання /Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
2. Затверджені Стандарти вищої освіти. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> (дата звернення: 30.03.2024).
3. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців». URL: <https://mon.gov.ua/ua/strategichnij-plan-diynalnosti-mon-do-2027-roku> (дата звернення 30.03.2024).

МІЖКУЛЬТУРНА ОСВІТА: РОЗУМІННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бледнова О. Г.

Україна, Полтава,

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Міжкультурна освіта – це підхід до освіти, який наголошує на важливості розуміння та оцінки різних культур [1: 46]. Цей тип освіти визнає унікальні особливості та цінності кожної культури та прагне навести мости між ними, щоб сприяти взаєморозумінню. Кінцевою метою міжкультурної освіти є сприяння соціальній згуртованості та співіснуванню у полікультурних суспільствах. Концепція міжкультурної освіти набуває все більшого значення в сучасному світі в умовах глобалізації та міграції. Вкрай важливо, щоб люди мали навички орієнтації та розуміння різних культур. Міжкультурна освіта відіграє важливу роль у сприянні соціальній інтеграції, зниженні стереотипів та дискримінації, формуванні шанобливого ставлення до інших культур. Це також сприяє вихованню почуття глобальної громадянськості, дозволяючи краще зрозуміти різноманітність світу та різні способи життя.

Міжкультурна освіта може набувати різних форм – від спілкування в аудиторії до громадських програм. Існує безліч прикладів успішних ініціатив у галузі міжкультурної освіти, таких як програми мовного обміну, що сприяють розвитку мовного та культурного розмаїття, та культурні фестивалі, присвячені різним культурам. Інший приклад – міжкультурний діалог та співпраця між

навчальними закладами освіти, що сприяє міжкультурному навчанню та взаємодії.

Переваги полікультурної освіти: Полікультурна освіта – найважливіший аспект міжкультурної освіти. Вона передбачає ознайомлення здобувачів освіти з історією, традиціями та цінностями різних культур [2: 34]. Такий підхід до освіти сприяє різноманіттю, інклюзивності та повазі до різних культур. Крім того, вона дозволяє здобувачам освіти ширше поглянути на світ, розвиває у них емпатію та навички критичного мислення.

Вплив полікультурної освіти на здобувачів освіти: дослідження показали, що полікультурна освіта має позитивний вплив на здобувачів освіти. Це сприяє розвитку розуміння різних культур, зменшенню стереотипів та забобонів, підвищенню толерантності та поваги до інших культур. Вона також спонукає студентів до вивчення своєї власної культурної ідентичності та спадщини, сприяючи розвитку самосвідомості та впевненості у собі.

Проблеми та бар'єри при реалізації полікультурної освіти: незважаючи на важливість полікультурної освіти, вона також стикається з проблемами та бар'єрами [3: 67]. Однією з основних перешкод є опір з боку людей, які вважають, що освіта має бути орієнтована виключно на культуру, що домінує. Також відчувається нестача фінансування та ресурсів для реалізації мультикультурних програм та ініціатив. Подолання цих перешкод – необхідне забезпечення різноманітності, інклюзивності та поваги до різних культур.

Найважливішим компонентом інтеграції міжкультурної та полікультурної освіти у навчальний процес є розвиток міжкультурної компетентності викладачів. Викладачі повинні бути обізнані про різні культури і мати навички міжкультурної взаємодії в класі. Вони повинні вміти розробляти стратегії викладання, що сприяють різноманіттю, повазі та інклюзії стосовно всіх студентів незалежно від їх походження.

Список використаних джерел

1. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін. ; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. К. : Плеяди, 2011. 100 с.
2. Людина у полікультурному суспільстві : навч.-метод. посіб. для викладачів вищих навч. закладів з курсу за вибором для студентів соціогуманітарних спеціальностей / [Пометун О. І., Султанова Л. Ю. та ін.]. К. : Інжиніринг, 2010. 248 с.
3. Юр'єва К. А. Освіта і вчитель у багатокультурному суспільстві: проблеми і шляхи їх вирішення / Юр'єва К.А. // Правий екстремізм і толерантність: з досвіду України та Німеччини / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні. К. : Заповіт, 2008. С. 66–76.

АУДІЮВАННЯ В УМОВАХ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Босак Н. Ф., Копусь О. А.

Україна, Одеса, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Актуальність застосування нових інформаційних технологій у мовно-літературній освіті спричинена форматом дистанційного навчання, відповідно, останнім часом помічаємо зростання наукової зацікавленості проблемою розвитку аудіативних умінь в умовах колосального збільшення обсягів навчальної інформації у віртуальному медіапросторі й необхідністю швидкої навігації в ньому. Хоча проблема сприймання і розуміння усних висловлювань не є новою для лінгводидактики (Г. Архипов, М. Вайсбурд, О. Бігич, В. Гапонова, Н. Єлухіна, З. Кочкіна, Ю. Пассов, С. Цінько), разом відзначимо, що в останні роки все більш помітне місце в процесі комунікації посідає опосередковане спілкування за допомогою тих чи інших електронних засобів. Інтернет сьогодні є тим масштабним і майже необмеженим сховищем баз даних, простір якого заповнений найрізноманітнішими знаковими системами: і друкованими, й аудіальними, і візуальними, й аудіовізуальними, інтерактивне середовище якого надає можливість користувачам швидко отримувати зворотний зв'язок від інших [2]. Водночас Інтернет як сегмент екранної культури вплинув на трансформацію сучасної лінгвометодики в епоху всюдисущих медіа в бік її максимальної візуалізації й аудіалізації. Аудіозапис, а ширше – аудіокнига, дедалі частіше стають альтернативою читанню, а студенти й учні все частіше говорять, що вони «прослухали», а не прочитали той чи інший літературний твір [1:70–71]. Аудіозапис, на їхню думку, є значно комфортнішим для сприйняття, наприклад, під час подорожі, бо знаходиться поряд з іншою інформацією на одному носії – смартфоні, екран якого не завжди зручний для читання. Крім того, аудіокнига – це ще й можливість послухати авторське чи професійне (акторське) прочитання автентичного художнього тексту, яке дозволяє краще або по-іншому зрозуміти його зміст.

Ефективним засобом формування навичок аудіювання у віртуальному освітньому середовищі закордонні дослідники вважають використання подкастів (У. Фрайер, Б. Симпсон, Р. Колсет, Д. Джоббінгс, П. Ман-Ман), адже й саме поняття «подкастинг» (від англ. «podcasting» – похідне від слів iPod, популярного mp-3-плеєра від Apple і *broadcasting*, що означає теле- і радіовіщання) передбачає новий формат поширення аудіо- і відеоматеріалів через Інтернет. Суть цієї технології доволі нескладна, що полягає у способі доставлення mp-3 й інших звукових файлів на комп'ютер користувача за допомогою так званих «закладок». Інсталювана програма сама відшукує оновлення на тих сайтах, де користувач залишив закладку, й автоматично закачує нові звукові файли, якщо такі є. Варто зазначити, що сучасна освітня сфера так само почала активно використовувати подкасти як альтернативні способи роботи з аудіоматеріалом під час виконання домашніх завдань і підготовки до контрольних екзаменаційних робіт [4]. П. Ман-Ман, наприклад,

пропонує практикувати такі форми роботи з використанням подкастів: усний щоденник, усна щотижнева доповідь, групові презентації турів, подорожей, опис картин, усна розповідь про прочитані книжки й побачені фільми, рольові ігри, радіоспектакль, музичне шоу із виконанням джазу, репу і т. ін. [5]. Крім усього іншого, на сьогодні вже визначено три основні типи подкастів, придатних для освітніх цілей: а) аудіоподкаст, частіше представлений у вигляді mp-3-плеєра, б) відеоподкаст (водкаст або відкаст) – тип подкасту з відеофайлами у форматах VOV, M4V, MPEG-4, в) розширений подкаст – аудіоподкаст, який включає вбудоване зображення (графіка, фото), URL-адреси сайтів або закладки, використовуваний для звукового супроводу PowerPoint.

Отже, з-поміж способів організації дистанційного навчання у вищих закладах освіти головну увагу, на нашу думку, варто приділити мультимедійним інструментам, до яких ми віднесемо: 1) подкаст (аудіофайл або серія постійно оновлюваних звукових файлів на онлайн-сервісах), радіопередачу. Звісно, зазвичай у вигляді подкаста розміщують фрагмент радіоної програми або професійно начитаного тексту 2) аудіоілюстрацію (зображення+короткий фрагмент запису, що стосується тієї частини тексту, в якому звукова складова несе важливе смислове або емоційне навантаження (наприклад, звуки природи, крик дитини або сміх людини, плескіт води) 3) аудіоверсію художнього тексту, наприклад, на ресурсі YouTube, сайті Grade Education Centre або сервісах Google Play Book 4) аудіосюжет (невеликий за обсягом змонтований аудіозапис, наприклад, в ТікТок або Instagram). Безперечно, в умовах офлайн-освіти не втрачають своєї актуальності традиційні носії аудіо і відеоконтенту, ілюстративно-дидактичний матеріал зі збірників тестових завдань для аудіювання, уривків творів художньої та навчально-наукової літератури, мережевої публіцистики або інших стилів і жанрів мовлення, скеровані на тестовий контроль рівня сприймання автентичного аудіотексту.

Список використаних джерел

1. Горіна Ж. Д., Босак Н. Ф. Звукосимволізм у мовно-літературній освіті старшокласників. *Українські студії в європейському контексті*. № 6. 2023. С. 61-73. URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol6_2023.pdf#page=62
2. Горіна Ж.Д. Освітні тренди і комунікативно-візуальне середовище нових медіа: монографія. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики*. Тернопіль, 2021. С. 77-86. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19634/1/8_Horina.pdf
3. Копусь О. А. Урахування домінуючих репрезентативних систем у процесі підготовки майбутнього словесника. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету: зб.наук.пр.* 2009. Вип. 13. С. 123–127.
4. Jobbings D. Exploiting the Educational Potential of Podcasting. *Russell Educational Consultancy & Productions*. 2005. URL: <http://www.recap.Itd.uk/articles/podguide.html>
5. Man-Man P. Developing Student's Listening & Speaking Skills through the ELT Podcasts. *Education Journal*. 2006. Vol. 34. № 2. P. 123–124.

РЕАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ З НОСІЯМИ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

Гладир Я. С.
Україна, Дніпро,
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Актуальність теми починається із загального стану питання підготовки іноземних студентів в Україні. У зв'язку з демографічною кризою і деякими іншими зовнішніми процесами, більшість українських університетів стали перед гострою проблемою нестачі студентів і почали активно розпрацьовувати напрям набору і навчання іноземців, здебільшого з країн Африки та Азії. Навіть ті університети, у традиціях яких історично не було підготовки іноземців, в останні 10-15 років узяли курс на цей вид діяльності, при чому особливої уваги вимагав саме пропедевтичний етап підготовки іноземців.

Зазначеними вище процесами в українській вищій школі пояснюється суттєве збільшення інтересу до питань підготовки іноземців, і до процесу допрофесійної підготовки, зокрема мовної. Так, за останні 15-20 років в Україні було захищено значну кількість дисертацій, присвячених різноаспектним проблемам підготовки іноземців, опубліковано сотні наукових статей, видано десятки підручників і навчально-методичних комплексів, проведено безліч науково-практичних, науково-теоретичних конференцій цього спрямування.

Серед найпомітніших, на мій погляд, праць українських науковців цього періоду можу відзначити дисертації: В. Коломієць (2001); Н. Булгакової (2003); О. Палкої (2003); Є. Степанова (2004); Т. Дементьевої (2005); О. Резван (2008); Н. Ушакової (2010); В. Груцяка (2011); Д. Порох (2011); Т. Шмоніної (2012); О. Коротун (2012); І. Аль-Шабуля (2012); І. Сладкіх (2014); Я. Проскуркіної (2014); Сін Чжефу (2015); А. Приходько (2016); Ж. Рагріної (2017); О. Білик (2018); Ван Чжуна (2018); Г. Швець (2021) та інші.

В аспекті актуальності слід окремо звернути увагу саме на питання навчання іноземців української мови як іноземної, і це питання в практиці українських університетів і українських наукових напрацювань теж постало надгостро, особливо в останні 10 років. Адже з початком у 2014 році війни з Росією повстала потреба переходу виключно на навчання української мови. У зв'язку з цим з'явилося багато підручників (посібників) з української мови як іноземної, і майже кожен автор кожного нового підручника відрізнявся певною авторською оригінальністю і презентував якщо не свою методику, то свої власні бачення розв'язання традиційних методичних проблем вивчення мови як іноземної. Найпомітніші з них: О. Новікова, О. Тулузакова, У. Штанденко «Українська мова як іноземна. Підготовка до тесту. Тренувальні завдання. Середній рівень» (Миколаїв, 2017); Р. Жангазінова, С. Кусяк «Українська мова для іноземців» (Львів, 2019); Л. Назаревич, Н. Гавдида «Українська мова для іноземців. Практикум (Рівні В1/ В2)» (Тернопіль, 2017); В. Луценко «Українська мова для іноземних студентів» (Дніпро, 2017); серія навчальних посібників від

Сумських науковців: Т. Дегтярьової та ін. (2016-2020, Суми); серія підручників «Крок»: 1,2,3 О. Палінської, О. Туркевич (Львів, з 2010 р.); Д. Мазурик «Українська мова як іноземців. Крок за кроком» (Львів, 2017); С. Луцак, А. Ільков, О. Криницька «Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків» (2019) та багато інших. Зокрема Ревою-Левшаковою Л. В., Гладир Я. С. було видано й підручник «Розмовляємо українською» (2021, 2022), в якому нами було викладено власну методику викладання української мови як іноземної (саме на цю методику ми і спираємося в наведених висновках, про що йтиме мова нижче).

Усе сказане вище доводить: на момент початку повномасштабної війни з Росією 2022 року, питання розроблення, апробації, реалізації та результативності як традиційних, так і авторських методик навчання української мови як іноземної носило дійсно актуальний і навіть гострий характер. На сьогодні реалії такі, що іноземні студенти навряд чи приїдуть в Україну найближчим часом. Але, з іншого боку, саме зараз з'являється і підвищений інтерес до вивчення української мови з боку іншої аудиторії, зокрема представників тих країн, де перебувають українські біженці. А, отже, вивчення української мови як іноземної і розроблення або вдосконалення необхідних для цього методик лишається актуальним, тільки може дещо змінити електоральний фокус. Отже, актуальною буде й спроба представити перші спостереження над її реалізацією в середовищі носіїв слов'янських мов, зокрема польської.

Апелюючи до впровадження викладеної в підручнику Реві-Левшакової Л. В., Гладир Я. С. «Розмовляємо українською» методики викладання української, можна виокремити кілька особливостей викладання української мови як іноземної польським слухачам.

По-перше, безумовно, визначальним є той факт, що й українська, і польська мова є слов'янськими мовами, при тому ще мовами сусідніх держав, а сусідство завжди гарантує наявність значної кількості спільної лексики, що є шляхом до швидкого порозуміння між носіями обох мов. Але це якщо йдеться тільки про рівень приблизного комунікативного розуміння поляками української, а українцями польської. Так, дійсно, слухаючи поляка, досить зрозуміло, про що йдеться, спираючись на спільнослов'янську мовну основу. Але рівень комунікативного розуміння, на жаль, ще не означатиме, що слухач знає польську мову. Так само і з українською. Те, що, на перший погляд, спрощує комунікацію між українцями і поляками, водночас при вивченні мови може створювати труднощі.

Так, під час вивчення української носіям польської мови прийдеться запам'ятовувати велику кількість хоч і з однаковим лексичним значенням, але все одно інших за вимовою слів. Звичайно, для поляка немає проблем зрозуміти, що «хліб» – це «chleb», «вікно» – це «okno», ворог – це «wróg», «вуха» – це «ucho», зима – «zima»; сестра – це «siostra», а місто – це «miasto». Але якщо кількість таких слів збільшиться до 400, 700, тисячі, то трохи інакшу форму всіх слів запам'ятати вже дуже важко, і тут польська та українська спільна лексика вже можуть скоріше одна одній заважати. Не варто забувати і

про таку річ, як так звані «вороги перекладача», яких теж між українською і польською мовами є досить багато.

Один із таких прикладів наявний в уроці 5 («Розмовляємо українською»). Там є слово «дружина», що в польській мові означає «zespół», а в українській частіше використовується в значенні «żona». Як не дивно, навіть після пояснень 80% курсантів помиляються кожного разу, коли складають речення з цим словом. Це лише один приклад, а таких слів між польською і українською мовами сотні. Найвідоміші «dunia», «kawior» і багато інших.

Додаткові труднощі спричиняє навіть не так суттєво міжмовна омонімія, як та ситуація, коли слово має інший лексичний відтінок і уживається в іншому контексті. Тобто, у процесі роботи з носіями польської мови слід зробити акцент на лексичній роботі, суттєво збільшити кількість засвоєної лексики, і для цього вже використовувати додаткові матеріали, розробити специфічні вправи, спрямовані на подолання міжмовної омонімії.

Друга проблема вивчення курсантами української мови полягає у використанні кириличного алфавіту, тоді як польська мова послуговується латиницею. Проблема в тому, що кирилиця часто передбачає досить суттєву різницю між друкованими літерами і прописними. Наприклад, букви «д», «б», «г». І якщо до друкованого кириличного тексту у процесі роботи можна швидко призвичаїтись, то багато курсантів у моїх групах є вчителями українських дітей і прагнуть розуміти не тільки їхнє мовлення, але у першу чергу письмо. Це вже вимагає акценту на писемному мовленні під час роботи з носіями польської мови і методичних заходів, спрямованих на вироблення певних писемних навичок.

Звичайно, певні труднощі виникають при вивченні відмінків, зокрема родового і знахідного, який в українській мові можуть уживатися з іншими дієсловами. Проблемним є засвоєння поляками дієслів на «-ся» («учитися, народитися, одягатися»), специфіка використання в реченні дієслова «бути», уживання апострофа і м'якого знаку. Труднощі викликає засвоєння засад милозвучності, зокрема чергування і/й; у/в, вільність і рухомість українського наголосу. Водночас опанування української фонетики і вимови не складає для носіїв польської мови таких труднощів, як, наприклад, опанування польської вимови для українців.

Отже, робота з кожною конкретною аудиторією студентів у процесі викладання української мови як іноземної вимагає постійного вдосконалення і методичного розвитку. І носії англійської мови, і носії арабської, і носії польської потребують певних додаткових зусиль викладача-методиста, спрямованих на подолання окремих, обумовлених різними факторами труднощів під час вивчення української мови. Проте, не дарма об'єктом наших спостережень сьогодні було обрано польськомовну аудиторію. Передусім нашу методику вивчення української як іноземної вирізняє високий ступінь універсальності, можливості застосувати її в різних аудиторіях, і саме подальшої її універсалізації ми прагнемо. Надалі хотілося б виокремити найбільш універсальні її компоненти й дослідити їхню роль для підвищення якості викладання мови як іноземної.

Список використаних джерел

1. Розмовляємо українською (стартовий курс А1, А2): навч.пос. для іноземних студентів/слухачів ЗВО України / Л. В. Рева-Левшакова, Я. С. Гладир; ОНУ ім. І. І. Мечнікова, Ін-т міжнародної освіти. Одеса. Одеський національний університет. 2021. 382 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ КУРСАНТІВ ЗВО

Гордієнко О. С.

*Україна, Київ, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут*

Форми дистанційного навчання нині набрали особливої актуальності. Інтернет – це не лише зв'язок між викладачем та курсантами, а й величезна кількість матеріалів для навчання. У процесі вивчення англійської дуже важлива мотиваційна складова. Особливу цінність при цьому набувають навчальні аудіо- та відеоресурси, які дозволяють застосувати отримані знання на практиці, використовувати навички сприйняття іноземної мови для отримання інформації, ознайомлення з культурою, життям та світосприйняттям носіїв мови. Автентичні ресурси та орієнтація на пошукову діяльність стимулюють пізнавальну активність, швидкий контроль і самоконтроль дозволяють заощаджувати час викладача та курсанта. Інформаційний простір захоплює та мотивує курсантів до самостійності, пошуку нових знань та самовдосконалення. Відбувається перехід від пасивної освіти, орієнтованої просто на засвоєння знань, до креативного процесу навчання, що мотивує. Знання здобуті власними силами перестають бути самоціллю, завдання викладача – стимулювати інтерес до отримання нових знань, до постійного пошуку актуальної інформації та нестандартних рішень.

Аудіювання по праву вважається найбільш складним аспектом під час опанування англійською мовою. Пояснюється ця складність подоланням таких факторів, як характер мовного матеріалу, умови за яких він представлений, змістовий склад, джерела інформації, а також індивідуальні особливості як того, хто говорить (манера мови, темп, наявність акценту), так і слухача (його аудитивний досвід) [1].

Аудіювання – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який являє собою одночасне сприйняття і розуміння мови на слух. В одній зі своїх публікацій М.Рост схарактеризував аудіювання як «необхідний вид мовленнєвої діяльності, тому що він забезпечує слухача інформацією. Без розуміння інформації не можливо розпочати жодне навчання...» [2]. Навчання аудіювання в цей час найбільш доцільно проводити з використанням мережі Інтернет. Особливу цінність становлять ситуації реального спілкування (розмова зі співрозмовником, телефонна розмова тощо). В цьому випадку глобальна мережа дає безліч можливостей для вдосконалення навичок та вмінь. Тут є доступ до актуальних аудіо- та відеоресурсів, багато з яких також мають завдання, а деякі містять автоматичний контроль та самоконтроль. Класична методика роботи з

аудіотекстом передбачає передтекстові, текстові та післятекстові вправи. Такий комплексний підхід до навчання сприйняття та розуміння іноземної мови представлено на багатьох сайтах.

Одним із перших вартих уваги є www.esl-lab.com. Даний ресурс охоплює понад 30 тем різного рівня складності (Listening Quizzes) з наступними завданнями та можливістю їх перевірки [3]. Кожна тема має Pre-Listening Exercises, Vocabulary & Grammar Activities, а також Post-Listening Exercises, де надається можливість практично використовувати почуті фрази. Важливо, що запропоновані теми містять необхідну лексику для щоденного спілкування. Також сайт пропонує додаткові завдання щодо покращення навичок вимови та вдосконалення мови на складніших аудіо завданнях (English Voices). Крім того, тут можна знайти онлайн уроки з граматики (Grammar Project), корисні відео з носіями мови, поради для слухачів та викладачів. Повний комплекс завдань даного ресурсу послідовно та якісно створює необхідні умови для опанування необхідною лексикою з можливістю її використання в розмовній практиці.

На сайті www.elllo.org (ELLLO – English Listening Lesson Library Online) представлено безліч аудіо- і відеороликів [4]. Пошук за ключовими словами дозволяє знайти потрібні теми. Пропонується 7 рівнів навчання, на кожному є робота з граматикою та лексикою. Сайт має два великі розділи – Audio Lessons та Video Lessons. Робота з аудіофайлами включає аудіоскрипт, роботу зі словником або граматичне правило, тест. Завдання з відео містять короткі ролики (One Minute English), є скрипт і тест з вмістом відеоролика.

BBC Podcasts [5]. Радіостанції BBC мають широкий діапазон тем, які у відсутності субтитрів корисно буде слухати як певний фон. Варто зазначити, що в таких радіопрограмах, як, наприклад, BBC Learning English спікери є носіями мови, що дає можливість слухати та вивчати живу мову, у тому вигляді, в якому нею користуються звичайні жителі англomовних країн, тобто використовується автентичний матеріал. Подкасти поділяються на 3 рівні: elementary, intermediate, upper-intermediate. Слід зауважити, що всі пояснення надаються виключно англійською. Щобільше, до подкастів додаються скрипти.

Загалом використання можливостей Інтернету відкриває перед викладачами перспективи інтенсифікації навчання іноземних мов у закладах вищої освіти немовного профілю з метою формування творчої особистості фахівця здатного до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності. Інтернет-ресурси є ефективним засобом організації освітнього простору, оскільки дозволяють учасникам процесу навчання здійснювати спільну діяльність, використовувати новітні матеріали в різних форматах, а також тренувати різні види мовленнєвої діяльності. Автентичний навчальний аудіоматеріал є цікавим, інформативно-змістовним, доступним розумінню, він відповідає реальності іншомовного суспільства і створює сприятливі умови для опанування країнознавчою інформацією, сприяє знайомству з живою мовою, культурою, сучасними реаліями англomовного суспільства.

Список використаних джерел

1. Faerch C., Kasper G. The role of comprehension in second language learning. Applied Linguistics. 1986. 7/3. P. 257–274.
2. Rost M. Introducing listening. London: Penguin books, 1994. P. 94.
3. ESL-LAB. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.esl-lab.com>
4. English Listening Lesson Library Online. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.elllo.org>
5. British Broadcasting Corporation. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bbc.co.uk/sounds/podcasts>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Гречуха Л. О., Лещенко Г. В.

Україна, Черкаси, Черкаський державний технологічний університет

Останнім часом технології штучного інтелекту (ШІ) стрімко розвиваються і відкривають нові можливості у багатьох сферах життєдіяльності людини, включаючи й сферу освіти. Застосування систем ШІ у вивченні та викладанні іноземних мов відкриває нові перспективи для вдосконалення процесу опанування іноземними мовами. Вони дозволяють зробити вивчення мов ефективнішим, цікавішим та доступнішим. ШІ може адаптувати процес навчання до потреб і стилю навчання кожного студента, здатний давати студентам персоналізований зворотний зв'язок, який допоможе їм покращити ті чи інші навички. На додачу, ШІ може зробити вивчення іноземних мов доступнішим для людей з різними потребами та можливостями. Зокрема, йдеться про звернення до автоматизованих систем перевірки знань, інтерактивних помічників та чат-ботів, програм розпізнавання й синтезу мовлення, адаптивних навчальних платформ тощо. У цій розвідці ми розглянемо дієві програмні продукти, робота яких основана на технологіях ШІ, та такі, до яких може звертатися викладач іноземної мови задля досягнення ефективності навчального процесу та рекомендувати студентам для додаткової практичної позааудиторної роботи.

Отже, ймовірно, найпопулярнішим на сьогодні сервісом на допомогу письмовому мовленню є grammarly.com, який допомагає перевіряти граматику, орфографію та пунктуацію в текстах. Застосунок інтегрується на персональний комп'ютер користувача і виступає порадиником при укладанні письмових повідомлень. Альтернативою [grammarly](http://grammarly.com) є [ProWritingAid \(prowritingaid.com\)](http://prowritingaid.com).

За допомогою таких застосунків, як resemble.ai, murf.ai, synthesys.io викладач здатен перетворити будь-який текст на аудіофайл та у такий спосіб опрацьовувати вимогу складних слів та вивчати різні акценти іншомовного мовлення.

Чат-боти та віртуальні асистенти здатні проводити бесіду зі студентами іноземною мовою, розпізнавати основні запитання та відповідати на них. Такі сервіси можуть виправляти помилки у вимові та граматиці. Серед останніх варто назвати babble.com, популярний додаток для вивчення мови, який використовує чат-бот, щоб допомогти учням практикувати розмовну мову

(німецьку, англійську тощо). ELSA Speak (elsaspeak.com) може стати Вашим «персональним тренером з іншомовної вимови», щоб допомогти вам покращити звучання англійської мови. Застосунок надає відгуки в режимі реального часу про вимову, а також генерує індивідуальні вправи з лексики та граматики. Схожу функцію виконують Pronunciation Power (eenglish.com) та speechAce (app.speechace.co).

Busuu (busuu.com) – популярна програма для вивчення мов на базі штучного інтелекту, яка здатна доповнювати традиційне навчання, розширюючи можливості практики та забезпечуючи додатковий персоналізований контент для студентів. Memrise (www.memrise.com) – це популярний додаток і веб-платформа для вивчення іноземних мов з використанням методик штучного інтелекту та мнемонічних способів. Memrise поєднує науково обгрунтовані методи запам'ятовування з технологіями ШІ, роблячи процес вивчення мов ефективним, персоналізованим та захопливим. Окрім того, учні можуть практикувати іншомовне мовлення у змодельованих ситуаціях завдяки VRChat (hello.vrchat.com) чи ImmerseMe (immerseme.co).

Серед інших доступних застосунків слід згадати replica (replica.com), програму, що пропонує віртуального друга для спілкування англійською мовою. Варто звернути увагу й на Andy (andisearch.com), мовну платформу для вивчення англійської мови, яка, як і попередня, заснована на використанні штучного інтелекту у вигляді віртуального співрозмовника Енді. Енді здатен розмовляти з користувачами англійською на різні теми, реагуючи на їхні запитання та коментарі. Користувачі у такий спосіб мають змогу відпрацьовувати навички письмової та розмовної англійської мови в діалогах з віртуальним помічником, що допомагає їм долати мовний бар'єр. Програма використовує алгоритми адаптивного навчання, щоб підлаштовуватися під рівень, інтереси та сильні сторони кожного користувача. Andy аналізує та оцінює вимову користувачів під час розмови, надаючи конструктивний зворотний зв'язок для її покращення. Користувачі можуть вибирати різні сценарії діалогів на різні теми й рівні складності для практики. Andy є інноваційним рішенням для тих, хто хоче практикувати розмовні навички англійської мови в безпечному середовищі, взаємодіючи з віртуальним асистентом на базі ШІ. При підготовці до занять з іноземної мови викладач може звернутися й до podcastle.ai, lumen5.com, audioburst.com задля створення захопливої анімації, відео контенту та організації аудіо доріжок.

Отже, завдяки цим та іншим технологіям ШІ можна істотно модернізувати викладання іноземних мов та зробити його ефективнішим й цікавішим. ШІ надає доступ до практично необмежених навчальних ресурсів та даних, сприяючи створенню багатшого навчального середовища. Застосунки, робота яких базується на системах ШІ, можуть взяти на себе частину рутинної роботи викладача, надаючи їм більше часу на безпосередню взаємодію зі своїми студентами. Розумне використання ШІ може суттєво підвищити ефективність та якість викладання іноземних мов. Проте не слід забувати, що людський фактор у викладанні має все ж превалювати.

ПРОБЛЕМИ ТЕСТУВАННЯ У ВИКЛАДАННІ МОВ

Гришко Н. О., Козловець І. І., Ткачук Н. Г., Шевченко В. О.
*Україна, Київ, ВСП «Фаховий коледж інженерії,
управління та землевпорядкування НАУ»*

Наше сьогоднішнє – час інновацій та інформаційного «вибуху», а нинішній студент завдяки найновітнішим гаджетам звик до оптимізації часу. Сучасний викладач, який має бути не лише компетентним, але й цікавим у плані отримання освітніх послуг, має йти в ногу зі своїм студентом. Ми вже добре десятиліття практикуємо американсько-європейську форму вступу до ЗВО – тестування, а саме: ЗНО/НМТ. Тому вже в молодшій школі тоді ще учень, а в майбутньому студент починає ознайомлюватися з різними формами та видами проведення тестування – виміру ступеня сформованості навичок та вмінь при реалізації знань не лише української мови, але й іноземних.

Дослідженням тестових технологій під час вивчення мов, класифікації тестів, використання лінгводидактичного тестування, а також теоретичних проблем тестування в навчанні мов досліджували такі науковці, як З. Бакум, Л. Буданова, І. Булах, Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Караман, О. Караман, М. Пентилюк, С. Юткало, В. Holmberg, J. Clark, M. G. Moore та інші.

Використання різних видів тестування під час вивчення мов дає можливість викладачеві з'ясувати ступінь розуміння та засвоєння навчального матеріалу студентами. Це можливість якісно та в короткі терміни перевірити ступінь підготовки майбутнього спеціаліста. Це форма контролю, яка полегшує зв'язок «викладач-студент», адже відбувається розвантаження від великих за обсягом письмових домашніх завдань, нерозбірливо написаних вправ. Мережеві платформи пропонують як викладачеві, так і студентів великий вибір завдань, які лишається лише оформити відповідно до теми заняття чи самостійної перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу.

Сучасна педагогіка визначає різні за побудовою тести: тести альтернативного вибору (вибір із двох варіантів), тести множинного вибору (вибір із кількох варіантів), тести на визначення дійсності чи хибності тверджень, тести на вилучення зайвого пункту, тести на встановлення відповідностей, тести на закінчення фрази, тести на порівняння або зіставлення тощо.

Берімо до уваги той факт, що наша дійсність постійно пропонує освіті виклики, а педагоги ці виклики приймають. Згадаймо, що від початку коронавірусу більшість навчальних закладів у короткі терміни опанувала дистанційну форму навчання, а звідси – роботу з освітніми ресурсами на різних мережевих платформах. Googleclass переповнена різноманітними формами роботи. І не винятком, а радше нормою та необхідністю, є робота з google-тестами. Це можливість оперативної якісної перевірки підготовки студента за умови, що навчальний заклад працює з єдиною електронною корпоративною системою. Адже корпоративна пошта мінімізує списування тесту з кількох акаунтів, де перша спроба не завжди є остаточною.

Корпоративна пошта, відповідні налаштування, а також дедлайни допоможуть підвищити якість лінгвістичних компетентностей, набутих студентом.

Дещо складнішою є робота із завданнями відкритого типу, адже вони передбачають саме текстовий запис, який не можна запрограмувати за якимось шаблоном чи обмежити до певних символів.

До завдань відкритого типу належать завдання на реконструювання речень, відновлення послідовності або відповідної частини. У тестах цього виду немає варіантів відповідей, тобто тестові завдання передбачають вільну форму відповіді. Тести відкритого типу традиційно поділяють на завдання з пропусками, завдання на доповнення, завдання з короткою відповіддю, завдання у формі структурованого есе.

Національний мультимедійний тест (НМТ) пропонує варіації завдань відкритого типу, які не вимагають від студента затрати часу на правильне граматичне оформлення відповіді. Чудовим прикладом є завдання з розділу «Морфологія». Студентам пропонують речення з пропусками, які в аудиторний час вони мали б заповнювати ручкою, але тут подано кілька варіантів заповнення пропущених граматичних форм, де лише один є правильним. Також від минулого року запропоновано варіацію написання есе, де потрібно в правильній послідовності розташувати речення, щоб вийшов структурований текст.

Виклик ніби прийнято. Але варто пам'ятати, що тести не дають повної картинки системного опрацювання предмета. На етапі роботи з тестами упускаємо мовленнєвий складник, а він є чи не найважливішим, якщо говорити про комунікацію із соціумом. Тож варто урізноманітнити завдання із розвитку мовленнєвих умінь і навичок студентів: відеодекламування, запис діалогічного чи монологічного мовлення, буде доречним упровадження звукових доріжок із конкретними мовними темами професійного спрямування, де б студент тренував своє усне мовлення. Таку роботу викладач зможе перевіряти навіть у дорозі чи на кухні під час приготування вечері. Сучасна молодь прекрасно освоїла та вподобала аудіокниги. Чому ж тоді під час прогулянки чи дорогою додому студент, який якісно володіє матеріалом, не запише розповідь про будову мікросхеми, економічний складник розвитку свого майбутнього бізнесу або ж не надиктує питання для інтерв'ю із зіркою?

Отже, тестування є дієвою сучасною формою перевірки засвоєння навчального матеріалу під час опанування мовних дисциплін і потребує постійного вдосконалення з метою покращення якості надання освітніх послуг здобувачам освіти.

Список використаних джерел

1. Буданова Л. Г. Використання тестових завдань у процесі вивчення іноземних мов. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. Харків, 2007. № 5. С. 11–14
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: «Академвидав», 2006. 352 с.

ОЧИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК ОЗДОРОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА

Демченко В. М.

Україна, Херсон, Херсонський національний технічний університет

Від набуття чинності Конституцією України 1996 року її національна мова, що є рідною для більшості населення, із декларуванням їй статусу державної [1] нарешті отримала можливість повномірною функційного розвитку. Упродовж століть вона була пригнобленою в умовах колоніального стану українських земель, на противагу метрополійній російській, що безальтернативно функціонувала в освіті, науці, державній канцелярії та управлінні. Навіть у напівміфологічні часи Київської Русі «проста» мова (українська племінна / діалектна) не була писемною, адже то була прерогатива Церкви (на той час ще чужої для всіх місцевих людей із чужоземними грецькими служителями). Зрештою ту «давньоруську» («давньоукраїнську», «словеноруську» та ін.) мову було адаптовано церковниками до штучної «церковнослов'янської» (зробленої на основі македонського діалекту староболгарської мови), що своєю чергою стане основою майбутнього російського стандарту («великоруської» мови імперії, де вже кожен житель мріяв стати повноправним великоросом, всупереч своєму етнічному корінню, а тому приймав уже мову метрополії за свою першу, основну, а надалі – й материнську).

Головним же рудиментом, що залишився від імперії в українській мові (уже й у новому для неї статусі державної), залишаються мовні елементи, що інтегрувалися в неї з панівної російської. Що цікаво, переважно ця інтеграція відбувалася вже в советський період (принципово не використовуємо термін «радянський» через його невідповідність тогочасним реаліям, де ті ради не мали жодної влади, що фактично належала відомій партії та, зокрема, її «вождю»). Саме за часів такого вождя – Брежнєва – відбувалася найжорстокіша та віроломна «русифікація» – офіційно зближення націй та створення советського народу (сьогодні зрозуміло, що той процес призвів і до нинішньої війни, генеза якої має й такий віроломний, у стилі візантійської імперії, аргумент, як «звільнення» представників того народу від впливу української влади, тобто, як говорять сьогодні, бабусь від їхніх онуків).

З означеного процесу ми виділяємо лише власне мовний його аспект, який також активно обговорюється імперською пропагандою, яка мусить повставати проти всього, що виокремлює певну націю (етнос) в єдиному організмі тієї імперії. До слова, ми називаємо імперією будь-яке утворення на території колишнього московського царства, чингізханівської держави, російської чи советської держав, якби вони не називалися, адже сутність їх залишається незмінною – попри внутрішні проблеми, «вирішувати» зовнішні, тобто захоплювати сусідні території. Аргументи такого захоплення можуть бути будь-які – саме так робила віроломна Візантія.

Отже, у 60-ті роки українські мовознавці, які стояли на службі й виконували настанови партії та московських ідеологів, тихо й непомітно впроваджували російськомовну термінологію в українську – через адаптацію двомовних словників у всіх галузях науки й техніки. Цей процес полягав у такому: перекладаючи, скажімо, термін «спор» у певному юридичному словнику, на перше місце ставили відповідник «спір», а на друге – питомо українську «суперечку» (далі ще – конфлікт). Самих же юристів навчали, що та «суперечка» – то загальноживане слово, не наукове, а «спір» – суто науковий термін. Тобто наводили нікчемний (сучасний популярний термін у праві на позначення недійсності) аргумент, що схожий на твердження деяких науковців із публічного управління про різні значення слів «урядування» та «врядування», які є просто фонетичними варіантами одного й того самого слова.

Іншими словами, відбувався цілий комплекс психологічного впливу (за сутністю – повною мірою нікчемного) на науковців – теоретиків і практиків, які, звісно, без вагань сприймали пряму російську кальку на місці питомого українського слова та ставили її в будь-який кодекс (тобто державний закон!), де словосполучення «адміністративний спір», «трудовий спір», «сімейний спір» ставали таким чином непорушними – кодифікованими. Зрештою ця помилка поширювалася на всі стилі мови. Наприклад, термін «задача», що також є прямою калькою з російської, відвоював собі місце в окремих галузях науки й освіти, зокрема математиці, фізиці, хімії й навіть публічному управлінні, де певна колізійна ситуація називається задачею. Цей процес став поширюватися й далі, і вже у структурі кваліфікаційного (дисертаційного) дослідження з'являється цей термін на позначення дослідницьких завдань, які потрібно вирішити в роботі. Добре, що цю нікчемність відчували на такому рівні, і залишилися «завдання дослідження». Але ж точно так можна зробити в будь-якій сфері – фіксувати, скажімо, у підручнику з математики «завдання № 2» із відповідними кліше «вирішити це завдання», «вирішення цього завдання» тощо. Тобто прибрати ті російськомовні кальки, які спеціально інтегрували в українську науку, доволі легко й неproblemно – було б бажання швидше позбутися російських / советських рудиментів.

Отже, маємо ситуацію певної невизначеності у сфері мовної структури, але й сподівання на швидкі трансформації по закінченні війни, коли воєнна перемога над колишньою імперією зумовить соціальний підйом такого рівня, що й мова буде активно очищуватися від російських нашарувань.

Список використаних джерел

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

ВАЙБЕР ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИКЛАДАЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ

Домніч С. П., Петренко І. П.

Україна, Харків,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

У сучасному світі інформаційних технологій, де віртуальні засоби спілкування стають все більш популярними, інноваційні підходи до викладання іноземних мов набувають особливого значення. Одним із таких інструментів є месенджер Вайбер [2; 3], який, на перший погляд, може здатися просто засобом для обміну повідомленнями та дзвінками, але виявляється чудовим інструментом для навчання мов [1]. Розглянемо, як саме Вайбер може бути використаний і стати корисним для викладачів іноземних мов у їхній викладацькій практиці.

Інтерактивність та доступність

Вайбер дозволяє створювати групові чати, де викладачі та студенти можуть спілкуватися між собою через текстові повідомлення. Це ідеальний спосіб для обговорення тем, вивчених на уроках, вирішення питань та обміну досвідом, він надає можливість для активної взаємодії студентів і викладачів, обміну думками та виправлення мовних помилок у режимі реального часу. Крім того, мобільний додаток Вайбер дозволяє користувачам виходити на зв'язок з будь-якої точки світу, що робить його дуже доступним для навчання навіть у віддалених регіонах. Наприклад, викладач може створити груповий чат для обговорення тем, вивчених на уроках, де студенти можуть ставити питання та обмінюватися думками.

Можливість розсилання навчального матеріалу

Вайбер може бути використаний для розсилання навчального матеріалу, граматичних таблиць, домашніх завдань, тестів тощо. Викладачі можуть надсилати студентам корисні ресурси та матеріали для самостійного вивчення мови. Наприклад, викладач може надіслати студентам корисні посилання на онлайн-ресурси з лексико-граматичного матеріалу, лексико-тематичного мінімуму, діалогів-зразків (мікродіалогів) та навчальних діалогів, завдань, характер яких визначається комунікативною спрямованістю, уривків художніх текстів, жартів, гуморесок, анекдотів тощо.

Можливість створення ботів для вивчення мови

Скерованість Вайберу дозволяє створювати боти, які можуть надавати корисні вправи, вікторини та інші інтерактивні завдання для вивчення мови. Це створює можливості для індивідуалізації навчання та залучення студентів до активної участі у цьому процесі. Наприклад, викладач може створити бота, який буде надсилати студентам корисні вправи та завдання для вивчення мови.

Можливості для аудіо- та відео- комунікації

Однією з ключових переваг Вайберу є можливість здійснення аудіо- та відео- викликів або аудіо- та відео- дзвінків, що відкриває широкі можливості для віртуального навчання. Це дозволяє викладачам проводити онлайн-уроки,

консультації та інші навчальні заходи зі своїми студентами, навіть якщо вони знаходяться в різних місцях, а студентам спілкуватися мовою, що вивчається, слухати носіїв мови та намагатися вимовляти слова та фрази правильно. Такий підхід до навчання мови сприяє формуванню вмінь вимови та розумінню розмовного мовлення, що є суттєвим аспектом під час вивчення іноземної мови.

Звернемо увагу ще і на те, що за допомогою Вайберу викладач може відправляти аудіо- та відеозаписи, що дає змогу викладачам надсилати вправи на аудіювання та відеозаписи для перегляду та обговорення. Це допомагає студентам розвивати навички розуміння на слух та зорову пам'ять. Наприклад, викладач може організувати відеодзвінок для віртуального уроку або для індивідуального консультування студентів, голосовий чат для практики вимови та розмовних навичок, надіслати аудіозапис з вимовою слів або відеозапис з підборами слів для самостійного вивчення тощо.

Можливість обміну медіа-контентом

Вайбер також дозволяє обмінюватися різноманітним медіа-контентом, таким як фотографії, відео- та аудіо- записи. Це створює ширші можливості для використання автентичних матеріалів у навчальному процесі та відповідає реальним потребам навчання. Викладачі можуть надсилати студентам цікаві матеріали для прослуховування, перегляду та аналізу, що сприяють поглибленню розуміння мови та культури країни мови носія, базуються на принципах активної комунікативності, практичної спрямованості, краєзнавчої інформативності. Наприклад, викладач може надіслати студентам корисні посилання на онлайн-ресурси або тексти для читання.

Можливість використання стікерів та емодзі

Інструменти Вайберу – стікери та емодзі – можуть бути використані для створення цікавої та захоплюючої атмосфери в чатах із вивчення іноземної мови. Вони можуть використовуватися для виразного вираження емоцій, а також для вивчення сленгових виразів, фраз тощо. Наприклад, викладач може використовувати стікери та емодзі для створення цікавої атмосфери в чаті та відтворення емоцій.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що Вайбер може бути відмінним інструментом для вивчення іноземних мов у викладацькій діяльності завдяки своїм функціям спілкування, можливостям для надсилання матеріалів, створення інтерактивних завдань тощо. Використання цього месенджера може сприяти підвищенню мотивації студентів та покращенню їхніх мовних навичок. Можливості Вайберу для інтерактивного спілкування, аудіо- та віде- кокомунікації, а також обміну медіа-контентом може стати значним доповненням до традиційних методів викладання, сприяючи більш ефективному та захоплюючому процесу освоєння іноземної мови. Таким чином, використання Вайберу як інструменту для навчання мови варто розглядати як одну з можливих стратегій у викладацькій практиці.

Список використаних джерел:

1. Галкін О. В. Використання двосторонньої дистанційної взаємодії в навчанні іноземних мов в немовних внз (VIBER, SKYPE, WEB-CONFERENCES). [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1215> – Назва з екрану.
2. Viber – Вікіпедія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Viber> – Назва з екрану.
3. Viber в Україні та у світі: 20 фактів про популярний месенджер. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://marketer.ua/ua/viber-in-ukraine-and-in-the-world/> – Назва з екрану.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ЩОДО ДОСВІДУ РОБОТИ В ЧЕСЬКОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

Дьолог О. С.

Чеська Республіка, Прага,

Слов'янський інститут Академії Наук Чеської Республіки

Представлені матеріали присвячено особливостям викладання української мови чеськомовними слухачами курсів української мови, що розпочали свою роботу через кілька місяців після початку російсько-української війни у 2022 р. на базі філософського факультету Карлового університету в Празі.

Війна в Україні та героїзм українців викликали в багатьох країнах інтерес і до української культури взагалі, і до української мови зокрема. Відтак почали організовуватися різноманітні курси, де зацікавлені іноземні громадяни могли вивчати українську мову.

Вивчення будь-якої іноземної мови є одним із важливих засобів залучення до культури, історії, менталітету народу, мова якого вивчається. Тому сучасні процеси гуманізації в освіті потребують лінгвокультурологічного підходу у методиці викладання іноземної мови. На сьогодні саме такий підхід при викладанні української мови як іноземної є пріоритетним, оскільки дозволяє поєднати і навчання мови, і ознайомлення з основними українськими культурологічними чинниками. Об'єктом такого підходу при викладанні української мови іноземцям стають особливості ментальності, світогляду представників певної нації (у нашому випадку – української). Ознайомлення іноземців не лише з граматику української мови, але і з українською культурою забезпечує краще засвоєння граматичного матеріалу, сприяє кращому розумінню позамовних контекстів.

Сьогодні українська мова набула великої популярності за кордоном: по-перше, багатьом іноземцям вона стає просто цікавою, оскільки цікавою стала Україна взагалі; по-друге, численні волонтери, що працюють з українськими біженцями, хочуть вивчити українську мову для кращого порозуміння під час своєї роботи. У Чеській Республіці так само зростає інтерес до вивчення української мови.

Лінгвокультурологічний аспект у викладанні української мови в чеськомовній аудиторії, який використовується паралельно з граматичним і лексичним, сприяє кращому і швидшому засвоєнню лінгвістичного матеріалу. При цьому лінгвокультурологічні елементи можуть використовуватися як у групах початківців, так і в групах, які продовжують вивчення української мови на більш просунутих рівнях.

Серед слухачів наших курсів є багато волонтерів, які працюють з українськими біженцями (дітьми і дорослими), та волонтерів, які займаються гуманітарною допомогою Україні. У зв'язку з цим їм необхідні не лише знання української мови, але й знання щодо української ментальності та української культури. Враховуючи досвід викладання української мови як іноземної багатьох вітчизняних методистів, ми надаємо перевагу на заняттях з чеськомовними слухачами комунікативно спрямованій методиці, яка дозволяє вивчати мову в режимі живого безпосереднього спілкування. З огляду на навчальні потреби наших слухачів, ми вважаємо такий підхід більш перспективним.

Слухачів наших курсів цікавить українське мистецтво, етикет, традиції, звичаї та інші українські реалії. Тому кожне заняття повинно містити і якусь пізнавальну інформацію. Викладач повинен орієнтуватися на міждисциплінарність навчання. На кожному занятті слухачі мають отримувати знання з української мови, з української культури та знання про українське суспільство. Інформація, що подається про українську культуру й українське суспільство, поєднується з граматичною темою. При цьому активно використовуються аудіо- та відеоматеріали.

Вивчення будь-якої іноземної мови передбачає і вивчення особливостей мовного регіону: культури, історії, традицій тощо. На наших заняттях з української мови ми поєднуємо граматичний матеріал з країнознавчим. Наприклад, при вивченні ступенів порівняння прикметників ми говоримо про найдовшу річку України – Дніпро, про найвищу гору в Україні – Говерлу, про найбільший у світі літак – «Мрію», найдовший у світі духовий музичний інструмент – трембіту, про найглибшу у світі станцію метро – «Арсенальну» в Києві, про найпопулярнішу у світі різдвяну пісню – «Щедрик» М. Леонтовича, про найдовший у світі тролейбусний маршрут з Сімферополя до Ялти тощо.

Сьогодення вимагає познайомити іноземців із сучасною Україною, оскільки саме така Україна викликає найбільший інтерес зараз. Необхідно говорити про Майдан, про Небесну сотню, про оборону Донецького аеропорту, про те, що на території України знаходиться географічний центр Європи, про мобільний застосунок «Дія», про винахід гідроструменевого скальпеля і кровоспинного засобу «Кровоспас». На заняттях з української мови ми говоримо про українську музику: про Святослава Вакарчука і про «Kalush Orchestra», про Alyona Alyona і про Jerry Hell, про Джамалу і про Квітку Ціsik; про українську літературу: про Сергія Жадана і про Тараса Прохаська, про Марію Матіос і про Оксану Забужко, про Юрія Андруховича і про Юрія Іздрика, про Олександра Ірванця і про Андрія Любку. У такий спосіб

відбувається знайомство слухачів наших курсів із сучасною українською культурою й українським суспільством.

Отже, викладання української мови на інтенсивних курсах для чеськомовних слухачів передбачає:

- міждисциплінарний підхід (мова – культура – суспільство);
- максимальне врахування інтересів слухачів і причин їхнього зацікавлення українською мовою;
- максимальну орієнтацію на розвиток комунікативних навичок;
- підхід до граматики як до обов'язкового, але допоміжного інструменту;
- розширення знань слухачів про культуру мовного регіону;
- поєднання граматичного, краєзнавчого і культурознавчого матеріалу з певною лексичною темою.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОНСПЕКТУВАННЯ: ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Заваруська І. І.

Україна, Дніпро,

Український державний університет науки і технологій

Освіта іноземних студентів в Україні є досить довгим і тривалим творчим процесом. Тому важливо знати та застосовувати прийоми, які дозволяють підвищити ефективність засвоєння навчального матеріалу обираючи найраціональніші стратегії.

Основними джерелами інформації в навчальному процесі є: лекції, навчальна й наукова література, різні види аудиторних занять. Під час вивчення більшості дисциплін для студентів важливе значення має фіксація інформації, а саме конспектування та подальше раціональне читання в процесі самостійної роботи й підготовки до контрольних заходів.

Техніка конспектування – це одна з основних робочих навичок студента. Цій навичці треба навчатись так само, як ми вчимось всього іншого. З досвіду відомо, що для засвоєння студентами приблизно половини способів стислого запису інформації потрібно затратити усього по 10 хвилин на перших двох-трьох лекціях. Це дозволяє підвищити темп конспектування у два рази. Лекторові доцільно пояснити та навчити застосовувати скорочення типу аббревіатур, графічних скорочень, кванторів, букв в обгортці, піктограм, ієрогліфів та ін. Він може передбачити, які поняття і терміни будуть найбільш уживаними надалі. Окрім того, введення скорочень має ще одну перевагу: всі студенти використовуватимуть однакову систему скорочень. Надалі це сприятиме зручності введення нових позначень і регулювання темпу лекції. Наведемо кілька прикладів.

Квантори: **∀** – *універсальний квантор або квантор загальності – читається як «всі», «кожен», «усякий», «хоч який»*; **∃** – *екзистенціальний квантор або квантор існування – читається як «існує (бодай один)»,*

«існують», «знайдеться (бодай один)», «знайдуться», «деякі»; символ \neg використовується для позначення заперечення; $:\Leftrightarrow$ – визначається як логічна еквівалентність; **T** – твердження безумовно правильне; **⊥** – твердження безумовно неправильне. Літери в обгортці: **®** – запам'ятати, **©** – скопіювати, **A** – алгоритм, **a** – аналіз, **C** – система. Ієрогліфи: **&** – сполучник *і* в логічних висновках; **V** – знак диз'юнкції відповідає сполучнику *або*; **(· / π** – точка зору; **N** – навпаки. Піктограми: у схемотехніці **_Г** – потенціал, **0** – клемма, **Φ** – яскравість, **43'** – контрастність, **СтJ** – гучність; у хімії **U** – пробірка, **A3** – колба та ін.

Також варто враховувати й грамотність написання загальноприйнятих умовних позначок. Візьмемо для прикладу запис умовних позначень одиниць і величин виміру. Студентам варто знати, що записувати умовні позначення одиниць і величин виміру поруч із цифрою треба в скороченому варіанті (так звані нульові (курсивні) скорочення) без крапки після них (за винятком кінця речення), наприклад: (12 т, 59 кг, 250 г, 50 м, 25 мм, 5 л, 8 га.). Далі одиниці виміру в текстах скорочуються і записуються відповідно до міжнародних стандартів і правил:

1. Назви одиниць виміри утворені від прізвищ учених, у повному варіанті записуються з маленької літери, а в скороченому з великої (*вольт – В, ампер – А, джоуль – Дж, кельвін – ДО, паскаль – Па, ньютон – Н*).

2. Префікса одиниць виміру, які приєднуються до назв одиниць, записують у повному варіанті з маленької літери, а в скороченому за домовленістю. З великої літери пишуть префікси, які позначають збільшення (мега – M^{+6} , гіга – G^{+9} , тера – T^{+12} , пета – P^{+15} , ексо – E^{+18} , зета – Z^{+21} , йота – I^{+24} , виняток: кіло – k^{+3}). З маленької букви пишуть префікси, які означають зменшення (деци – d^{-1} , санти – s^{-2} , милі – m^{-3} , мікро – mk^{-6} , нано – n^{-9} , піко – p^{-12} , фемто – f^{-15} , ато – a^{-18} , зепто – z^{-21} , йокто – y^{-24}).

Іноземним студентам слід нагадати, що записуючи одиниці виміру, варто звертатися до Державних стандартів (якщо це Україна) і положень Міжнародної системи SI (the international System of SI), що є загальноприйнятою на міжнародному рівні основою для вираження вимірів будь-якого рівня точності у всіх галузях науки, техніки й людської діяльності.

На поверхні знаходиться ще одна проблема – необхідність швидкого пошуку інформації: у цьому випадку застосовують прийом, що називається секціонуванням конспекту. Суть полягає у тому, що конспект розбивається на кілька секцій, а запис здійснюється в одній з них залежно від змісту матеріалу. Простий приклад такого секціонування це зошит з іноземної мови, де виділено окрему частину під словник. У курсах з технології викладаються технологічні прийоми та їхні характеристики та наводяться приклади використання на деталях. Відповідно в конспекті з'являються дві секції: з описом власне технологічного прийому й з описом деталей. У підсумку з'являється конспект-довідник з технологічних прийомів, а поруч – довідник деталей.

Отже, під час навчання, а зокрема засвоєння складної наукової інформації, беручи за основу вищевикладені рекомендації, потрібно формувати у студентів базові навички створення стисненої інформації, творчого вміння розуміти й

самостійно будувати необхідні конструкції, які сприятимуть якісному засвоєнню навчальної інформації.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 3651.1-97 Метрологія. Одиниці фізичних величин. Похідні одиниці фізичних величин міжнародної системи одиниць та позасистемні одиниці. Основні положення, назви та позначення : чинний від 9 жовтня 1997 р. (зі скасуванням ГОСТ 8.417- 81). Київ : Держстандарт України, 1998. 76 с.
2. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови. 4-е вид. Київ: Наук. думка, 2021. 240 с.

НАВЧАЛЬНИЙ YOUTUBE-КАНАЛ *VIDEOELE*, ПЛЕЙЛИСТ *NIVEL A1*: ХАРАКТЕРИСТИКА ТРИВАЛОСТІ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

Іванова Н. Г.

Україна, Одеса, Національний університет «Одеська юридична академія»

У сучасному іспаномовному YouTube канали у категоріях *Освіта*, *Розваги* та *Наука і технології* мають більший обсяг публікацій на платформі й, відповідно, аналогічний обсяг з погляду переглядів [1:154–155]. У цій статті ми розглянемо загальновизнаний навчальний YouTube-канал з іспанської мови як іноземної "VideoEle" [4] з урахуванням одного з найважливіших параметрів навчальних відеороликів, а саме їхньої тривалості.

Вказаний YouTube-канал є творінням висококваліфікованого викладача Агустіна Іруели (Agustín Iruela). Відеоматеріали каналу оснащені субтитрами, що полегшує розуміння матеріалу, та доступні на чотирьох рівнях складності: A1, A2, B1 та B2, що дозволяє користувачам з різним рівнем знань іспанської мови знайти відповідні матеріали для самостійного вивчення. Крім того, на офіційному веб-сайті каналу доступні для безплатного завантаження письмові трактування (транскрибування) тексту, навчальні розробки та відповіді до вправ, що сприяє результативнішому навчанню. Канал активно співпрацює з аудиторією через платформи соціальних медіа, такі як Facebook та Twitter, де надаються оновлення та сповіщення про нові матеріали та події [4].

Зазначений YouTube-канал можна охарактеризувати як важливий освітній ресурс для вивчення іспанської мови як іноземної. Його аудиторія налічує понад 105 тисяч підписників, а кількість відео досягла 337. Загальна кількість переглядів перевищує 32 мільйони. Канал був зареєстрований 20 вересня 2006 року, що свідчить про його тривалу, стійку та успішну присутність у сфері віртуальної освіти (у т.ч. на платформі YouTube). За свою історію канал визнано широким колом глядачів, і його навчальні ресурси зберігають актуальність протягом тривалого часу [4].

На етапі початкового навчання іспанської мови доцільно скористатися плейлистом *VIDEOELE NIVEL A1*, що спрямований на імерсію (занурення) у природне мовне середовище та активне залучення до нього, насичений лінгвокраїнознавчою інформацією про іспаномовний світ та пов'язаний із

загальновідомими реаліями, датами, фактами, видатними особистостями, подіями та іншими аспектами життя країни, мова якої вивчається.

Кожне відео, маючи конкретну мету, спрощує навчальний процес для здобувачів вищої освіти, сприяє їхній активній взаємодії, заохочуючи до систематичного перегляду та вивчення матеріалу, що свідчить про стратегію оптимізації навчання. Короткі відеосценарії, що забезпечують швидке засвоєння або докладніше пояснення конкретних тем, є більш доступними для опрацювання у будь-який момент, забезпечуючи гнучкість у вивченні іспанської мови. Психологічно підтверджено, що зацікавленість або концентрація уваги зазвичай зберігаються на високому рівні протягом істотно короткого періоду часу. Таким чином, короткі відео можуть бути пліднішими для глибокого та уважного вивчення конкретної теми, оскільки містять конденсоване, інформаційно насичене наповнення, що спрямоване на швидке і ефективно засвоєння матеріалу. Метою використання більш тривалого відео є отримання загального уявлення або поверхневого розуміння теми, охоплення більш широкого спектра тем або навчання у форматі "розслабленого" або "дослідницького" опанування.

На рівні A1 відеоматеріали (середньої тривалості 4 хвилини 42 секунди) характеризуються коротким часовим простором, коливаючись від 2 хвилин 44 секунд (відео за темою «*El cuerpo. Nivel A1*» [2]) до 7 хвилин 53 секунд (відео за темою «*¿Qué llevan? Nivel A1*» [3]). За результатами всебічного інформетричного аналізу метамови іспаномовних каналів та відео на YouTube виявлено, що найбільшу кількість переглядів на платформі мають відео тривалістю від 100 секунд (1,67 хвилини) до 1 000 секунд (приблизно 16 хвилин) [1:154-155]. Загалом у розпорядженні маємо 42 відео, з них: 3 відео мають тривалість менше ніж три хвилини (7%), 9 відео тривають до 4 хвилин (21,5%), 12 відео займають до 5 хвилин (28,5%), 12 відео продовжуються до 6 хвилин (28,5%), 4 відео забирають до 7 хвилин (9,5%), 2 відео тривають менше ніж 8 хвилин (5%). Для зручності унаочнимо отримані результати за допомогою діаграми (Рис.1).

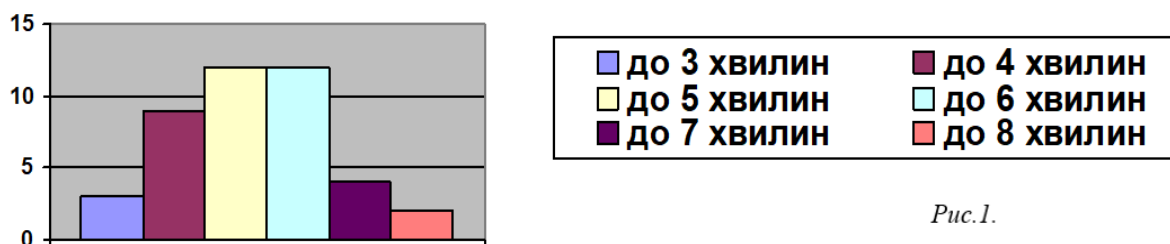

Рис.1.

За практикою виявлено, що найбільший інтерес у студентів викликають відеоролики саме такої довжинності. З урахуванням головного чинника тривалості загальної візуалізації, ці відеоматеріали можуть бути представлені на занятті двічі при повному, детальному аналізі переглянутого. Тривалість відео з плейлисту *VIDEOELE NIVEL A1*, яка не перевищує 8 хвилин, вказує на те, що відеоконтент спрямований на початківців у вивченні іспанської мови та адаптований для їхніх потреб з урахуванням їхньої уваги та зосередженості.

Короткі відеоролики дійовіше забезпечують максимізацію сприйняття навчального матеріалу, полегшуючи його запам'ятовування та засвоєння.

Список використаних джерел

1. Garzón Quiroz M. Q. Análisis informétrico del metaverso en canales y vídeos hispanoparlantes de YouTube. *PODIUM*. 2022. № 41. P. 141–156. <https://doi.org/10.31095/podium.2022.41.9>.
2. El cuerpo. Nivel A1. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Gw5LFm01Q2o&list=PL29747CBC28F65045&index=19> (дата звернення: 10.02.2024).
3. ¿Qué llevan? Nivel A1. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=st7-39bZhw8&list=PL29747CBC28F65045&index=30> (дата звернення: 10.02.2024).
4. VideoEle. URL: <https://www.youtube.com/@AgustinIruela> (дата звернення: 10.02.2024).

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ІНФОПРОСТОРУ ВІЙНИ: КУЛЬТУРНИЙ ТА МОВНИЙ АСПЕКТИ

Івлєва С. М.

Україна, Одеса,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Інформаційне просторове середовище війни стає не лише ареною військових дій, але й складною культурною та мовною ареною, де змагаються різні ідеології, цінності та мовні практики. У цій статті ми розглянемо лінгвокультурологічний підхід до аналізу інфопростору війни та його значення для розуміння динаміки конфліктного комунікаційного середовища.

Культурний контекст війни. Культурні цінності, ідеології та історичний досвід впливають на сприйняття та розуміння військових подій і комунікації в інфопросторі. Українська війна, наприклад, є не лише військовим конфліктом, але й боротьбою за культурну та національну ідентичність. Такі поняття, як "патріотизм", "національна гідність" та "суверенітет", стають центральними у дискурсі українського інфопростору війни.

Семіотичний аналіз символів та метафор. Символи, знаки та метафори відіграють ключову роль у конструюванні смислу в інфопросторі війни. Наприклад, образ "агресора" чи "захисника", які використовуються в мовленні та медіа, формують перцепцію конфлікту та розподіл ролей серед учасників.

Дискурсивний аналіз медіатекстів. Аналіз текстів, мовленнєвих практик та медіапродуктів дозволяє розкрити механізми формування публічної думки та уявлень про війну. Розповсюдження інформації, стилістика та жанрові особливості медіатекстів різних сторін конфлікту відображають різноманітність підходів до комунікації в інфопросторі війни.

Контекстуальний аналіз суспільно-політичного середовища. Соціально-політичний контекст військового конфлікту впливає на сприйняття та інтерпретацію інформації в інфопросторі. Формування аудиторії, політичні зміни та міжнаціональні відносини є важливими факторами, що визначають динаміку інформаційного простору війни.

Критичний підхід до конфліктної комунікації. Критичний аналіз механізмів маніпуляції інформацією та пропаганди дозволяє розкрити приховані мотиви та наслідки конфліктної комунікації. Розуміння цих механізмів допомагає аналізувати інформацію з різних джерел та розвивати критичне мислення серед громадян.

Таким чином, лінгвокультурологічний підхід до аналізу інфопростору війни дозволяє розкрити складність культурних та мовних аспектів конфліктного комунікаційного середовища. Розуміння цих аспектів необхідне для ефективного аналізу військових подій та розвитку стратегій комунікації в умовах війни.

МІЖПРЕДМЕТНА КООРДИНАЦІЯ ПІД ЧАС КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МОВИ ТА ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Каленик О. О., Цареградська Т. Л.

Україна, Київ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Головна комунікативна ціль навчання на підготовчому відділенні – практичне оволодіння мовою на тому рівні, який забезпечить мовленнєву діяльність студентів в актуальних для них сферах спілкування, визначить їх готовність до активної участі в навчальному процесі на перших курсах закладів вищої освіти. Важливими умовами досягнення ефективних та оптимальних результатів комунікативно-орієнтованого навчання іноземних студентів підготовчих відділень є впровадження в навчальний процес інтеграційних і системних міжпредметних зв'язків як засобу реалізації принципу міжпредметної координації [1: 373]. Дослідження цієї проблеми на організаційно-методичному, змістово-інформаційному, операційно-діяльнісному рівнях дає підстави розглядати міжпредметну координацію як самостійний дидактичний принцип, реалізація якого для досягнення комунікативних цілей має специфічні особливості при навчанні іноземних студентів. До цих особливостей відносяться такі фактори: належність іноземних студентів до різних міжнародних систем освіти, різний загальноосвітній рівень, мовний бар'єр, скорочений термін навчання, практично одночасний (з інтервалом в декілька тижнів) початок вивчення загальноосвітніх та природничих дисциплін.

Принцип міжпредметної координації та реалізація його через міждисциплінарні зв'язки передбачає конкретні положення і вимоги до організації навчального процесу: координація і взаємозв'язок основних дидактичних функцій навчання у двохаспектному підході (предметному і мовному); одночасне підвищення рівня науковості та доступності засвоєння навчального матеріалу; систематизація та цілісність знань; впровадження різних видів пізнавальної діяльності; забезпечення мовної і комунікативно-мовленнєвої готовності до спілкування в значущих сферах,

особливо в навчально-професійній сфері. Результатом такого підходу має стати формування цілісної системи знань, підвищення якості навчання.

Для розв'язання поставлених задач, як показує багаторічний досвід викладання та досліджень, необхідно забезпечити такі заходи:

- проаналізувати навчальні плани та програми дисциплін, в яких знайти і обґрунтувати структурно-змістовий зв'язок та міжпредметні зв'язки;
- скорегувати програми з мови та природничих дисциплін в рамках технології модульного структурування змісту навчання в значущих навчально-професійних сферах;
- провести класифікацію міжпредметних зв'язків на рівні знань: інформаційні та хронологічні зв'язки (попередні, супутні та перспективні);
- виявити в змісті навчальних дисциплін такі інформаційні зв'язки, які забезпечують послідовне та одночасне відображення об'єктивних закономірностей природи на основі єдиних для різних дисциплін структурних компонентів наукових знань;
- провести строгий відбір базового мовного та мовленнєвого матеріалу, який забезпечує формування основних видів мовленнєвої діяльності з мінімізацією його на етапі початку вивчення дисциплін та подальшим розширенням цілей і задач на наступних етапах;
- виявити міжпредметні уміння та навички інтегрованих прийомів пізнавальної діяльності в різних дисциплінах;
- реалізувати принцип наочності для представлення міжпредметних зв'язків у вигляді мережевих графіків та графів.

Важливим аспектом впровадження в навчальний процес принципу міжпредметної координації є цілеспрямована та скоординована робота викладачів мови та природничих дисциплін. На початковому етапі навчання викладачам природничих дисциплін особливо важливо дотримуватися обмежень та рівноваги у використанні лексичного, морфолого-синтаксичного, фонетичного матеріалу з обмеженим виходом в мовленнєву діяльність. Такий взаємозв'язок забезпечить поетапне і дозоване засвоєння навчального матеріалу з метою його мінімізації та реалізації принципу доступності в навчанні. Для забезпечення систематизації та інтеграції знань, формування навичок та вмінь мовленнєвої діяльності в навчально-професійній сфері є важливим вивчення у другому семестрі основ наукового стилю мовлення на базі природничих дисциплін [2: 293]. Зміст та структура курсу забезпечить формування таких міжпредметних асоціацій, які характеризують вищий рівень розвитку мислення та попереджає явище розщеплення змісту наукових понять в результаті різного їх трактування в різних дисциплінах.

Одним із шляхів реалізації принципу міжпредметної координації на організаційно-методичному рівні є свідоме та цілеспрямоване включення міжпредметних зв'язків в зміст загально-освітніх та природничих дисциплін на основі зміни послідовності вивчення цих дисциплін на початковому етапі.

Список використаних джерел

1. Семен Гончаренко. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. С. 373.
2. Проскуркіна Я. І., Цареградська Т.Л. Науковий стиль мовлення. Навчальний посібник для студентів-іноземців. К.: Кафедра. 2013. С. 293.

ТЕСТ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Карась А. В.

Україна, Харків, Державний біотехнологічний університет

На сьогодні володіння державною мовою – одна з найважливіших умов професійної компетентності. Науковці прагнуть розглянути процес оволодіння студентами мовленнєвих навичок та умінь за допомоги тестування, стикаючись із проблемою контролю якості знань. У наш час існує значна кількість досліджень у цій галузі, що є особливо актуальним, оскільки тести висвітлюють аспекти підвищення якості навчання, удосконалюючи систему контролю результатів навчання. Слушною є думка – вибрати об'єкти та форми контролю знань студентів. Отже, ми маємо багато форм контролю знань, а саме: усне опитування, робота в парах, підсумковий контроль тощо.

На нашу думку, такий метод контролю як тестування застосовується для поточної, проміжної й підсумкової перевірки знань. Таким чином, тести допомагають перевірити знання студентів як вибірково, так і в цілому. Цей процес важливий для закріплення, вдосконалення знань, умінь і навичок, визначення прогалин у знаннях.

Зауважимо, попередньо потрібно визначити і конкретизувати навчальні цілі, потім перейти до розробки та плану тестів, наступним етапом є класифікація і підбір видів тестових завдань.

Наскрізним питанням наступного етапу виявляється конструювання тестів, що відповідає визначенню валідності та надійності його. Валідність вказує на результат оцінки знань студентів, на кореляцію результатів за зовнішніми критеріями. Прикладом може бути те, що сильні учні виконали тест вірно, слабкі – невірно [2: 76]. Це поняття залежить від змісту навчальної дисципліни, від рівня якості завдань, від відбору завдань для тесту, від аналізу тестових підсумків тощо.

Слід зазначити, що характеристика стійкості й точності результату є аспектом надійності тесту, яка вказує на гомогенність (предметна чистота) і довжину [1]. Показником ефективності тесту слугує сукупність різних, але взаємопов'язаних характеристик, кожна з них впливає на загальну якість тесту.

Дослідники роблять акцент на визначенні ефективності тесту, керуючись наступними принципами при розробці тесту: по-перше, необхідність підвищення ефективності тесту в цілому, по-друге, деякі характеристики тесту не оцінюються індивідуально, по-третє, ефективність тесту і баланс розраховуються індивідуально для кожної конкретної тестової ситуації.

У викладі основних методів досліджень автори вважають наступним важливим етапом для підготовки тестів – вибір оцінювальної шкали. Оцінювальна шкала може бути задана декількома способами [3: 74]:

1. Залежно від складності завдань, які виражені у відсотках, що дорівнює 100%.
2. Залежно від вартості завдань в балах тощо.

Підсумовуючи, потрібно зауважити, що етапи конструювання тестів можна представити у вигляді такої схеми [4: 211]:

1. Постановка мети.
2. Складання завдань і підготовка інструментарію.
3. Встановлення валідності.
4. Встановлення надійності.
5. Встановлення ефективності.
6. Встановлення інтерактивності.
7. Виконання завдання учнями.
8. Інтерпретація результатів.

Не оминає увагою питання, що саме схожі завдання використовують для перевірки продуктивних умінь, це є рішенням розв'язати проблеми перевірки знань у групі. Певна річ, робота з тестами досить ефективно виявляє ступінь успішності оволодіння мовою.

Отже, потрібно відзначити, що спосіб перевірки знань у вигляді тестів, як напрямок, вважається актуальним і швидко розвивається, що дає можливість реформувати вітчизняну систему освіти та її інтеграцію у світовий освітній простір.

Список використаних джерел

1. Дрібна Л. В. Тестування як засіб контролю якості навчання іноземної мови [Електронний ресурс] / Л. В. Дрібна // Наукові конференції. Режим доступу: <http://intkonf.org/dribna-lv-testuvannya-yak-zasib-kontrolyuyakosti-navchannya-inozemniy-movi/>
2. Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – Київ: ВП «Едельвейс», 2013. 744 с.
3. Саєнко Н. С. Теоретичні аспекти контролю у навчанні іншомовного професійного спілкування / Н. С. Саєнко // Вісник Нац. тех. унів. України “Київський політехнічний інститут”. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2006. № 1 (16). С.74–78.
4. Тестування як засіб контролю та діагностики // Зб. наук праць. № 18, ч. II. Хмельницький : Вид. Нац. акад. ПВУ, 2001. С.210–216.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ (НА МАТЕРІАЛІ МУЗИЧНИХ ТЕРМІНІВ)

Клименко Т. А.
Україна, Дніпро,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Науки знаходяться в постійному розвитку, таким чином термінологічна система окремої науки потребує розширення. Дослідженнями термінології

займаються сучасні науковці Фурт Д. В., Дмитрук Л. А., Корунець І. В., Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Томіленко Л. М. та інші.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» дається визначення: «Термін – це слово чи словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо» [1].

Наукові поняття, які репрезентовано термінами, вивіряються і доповнюються, набувають нових значень, переходять з однієї науки в іншу, сприяють фіксації та збереженню знань, виконують когнітивну та інформативну функції. Наприклад, термін «концепт» представлений в різних науках і має дефініції відносно окремо взятої галузі.

Термінологія категоризує об'єкти, ознаки, дії та явища.

Галузева термінологія виступає джерелом поповнення лексичного шару мови, а також становить значну частину будь-якого загальномовного сучасного тлумачного словника [3: 62].

Терміни прагнуть до однозначності, однак згідно з дослідженнями більша частина термінів є багатозначними словами.

Складність перекладу термінів обумовлена їх неоднорідністю: водночас з однозначними термінами, що мають повністю визначений зміст та чіткі межі у значенні, існує шар багатозначних термінів, які мають різноманітні значення в різних дискурсах.

Терміни поділяються на прості (interval, rhythm), похідні (accelerando, accompagnato, accompaniment), складні (audience-rousing), терміни-словосполучення (ornamental tone, layered effect), терміни-скорочення (D.S.S. al fine).

За структурою, залежно від кількості компонентів, терміни можуть бути двокомпонентними, трикомпонентними і багатоконпонентними. Значна кількість термінів запозичуються з мови в мову або через мову-посередник.

Переклад термінів наукового дискурсу являє собою труднощі для перекладачів у випадку, якщо терміни є безеквівалентними. У такій ситуації, перекладачеві необхідно вдаватися до різних перекладацьких прийомів.

Розглядаючи терміни з погляду труднощів перекладу, їх можна розподілити на такі групи:

1. Терміни, які номінують реалії іншомовної дійсності. Терміни цієї групи не становлять значних складнощів для перекладача. Можливі такі засоби їх перекладу:

а) відтворення терміну засобами українського еквівалента, форма такого терміну може бути пов'язана з формою англійського терміну. Такі терміни визначаються як інтернаціоналізми;

б) в якості еквівалента виступає термін, який не є інтернаціоналізмом, проте повністю відповідає значенню терміну оригіналу;

в) переклад багатоконпонентного терміну, утвореного засобами кількох складових. У мові перекладу такий термін має повністю збігатись з оригінальним за значенням та складовими частинами, бути повним еквівалентом;

г) в оригіналі та у перекладі терміни повністю збігаються за значеннями, проте присутні відмінності у складових компонентів терміну в перекладі та терміну в оригіналі.

2. Терміни, які номінують реалії іноземної дійсності, що не мають аналога в мові перекладу, але мають загальноприйняті термінологічні еквіваленти.

3. Терміни, які номінують наукові реалії в мові оригіналу, не мають в мові перекладу загальноприйнятих термінологічних еквівалентів.

При перекладі термінів застосовуються такі трансформації, як описовий переклад, дослівний переклад, транслітерація, транскрипція, калькування, дослівний переклад і поєднання зазначених трансформацій.

Складність перекладу термінів обумовлена неоднорідністю значень. Переклад термінів відбувається в двох напрямках – словниковий переклад і переклад за допомогою перекладацьких трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000989> (дата звернення: 29.12.2023).
2. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Флоренція-Страсбург-Гранада-Київ: TEMPUS, Ч. I «Граматичні труднощі», 1997. 317 с.
3. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗВО

Коржавіна О. Є.

***Україна, Харків, Національний Технічний Університет
«Харківський політехнічний інститут»***

З розширенням міжнародних зв'язків України, розвитком економічних відносин між країнами вивчення іноземних мов сьогодні стає все більш актуальним і визначається потреба у фахівцях, які володіють іноземними мовами. Тому перед викладачем з іноземної мови у немовному закладі вищої освіти постає завдання не тільки навчити студентів певним умінням і навичкам (з аудіювання, говоріння, читання та листування), а і відповідно до Програми з англійської мови професійного спілкування вивчення мови надати “знання та інтегровані мовленнєві уміння у їх взаємодії, як цього вимагають життєві ситуації” [4: 5].

Використання ігор на заняттях з іноземної мови в університеті є досить ефективним методичним підходом, оскільки викликає великий інтерес його учасників. Ігрова діяльність значно полегшує процес навчання, підвищує мотивацію до вивчення іноземних мов, активізує інтерес, уяву та творчий пошук. Ігрові методи на заняттях з іноземної мови не тільки сприяють

релаксації, але й допомагають закріпити отримані знання та застосувати їх на практиці.

У своїх роботах А. С. Макаренко, В. А. Сухомлинський, Ф. Шиллер займалися дослідженням гри як ефективного засобу розвитку комунікативних навичок і вважали її продуктивним методом вивчення іноземних мов. Перевага гри поряд з іншими засобами навчання полягає в тому, що вона дає можливість працювати індивідуально, в парах та в групах. Зважаючи на це, ігрові методи навчання спрямовані на те, щоб навчити студентів пізнавати свою мотивацію до навчання з метою формулювання цілей і планів власної самостійної роботи та прогнозування її найближчих результатів.

Існує декілька класифікацій ігор, які проводяться на заняттях з іноземної мови. Розглянемо основні види ігор:

- **Мовні ігри**, які сприяють ефективному засвоєнню нового матеріалу, повторенню пройденого, розвитку мовного світогляду, тренуванню пам'яті та уваги, змушують фантазувати, мислити нестандартно («Снігова куля», «Додай своє слово», «Остання літера», «I Have Who Has», «Hot Chair»).
- **Рольові ігри**, які допомагають розвивати комунікативні навички, уміння працювати в команді та розуміти інших, розкривають творчі здібності, вчать висловлювати думки та почуття («Детективне агентство», «Lost Child», «Talk Show», «What's the book about?»).
- **Ділові ігри**, які розвивають практичне мислення студентів, уміння аналізувати ситуацію, сприяють зануренню студентів у іншомовне середовище («HR department meeting», «Family problems», «Setting Up a Business»).
- **Комп'ютерні ігри** – це інтерактивні ігри, які стимулюють студентів до вивчення іноземної мови, сприяють розвитку комунікативних та творчих здібностей, логічного та критичного мислення («Wheel Decide», «Crosswords With Friends», «The Plural Girls», «Civilization VI»).

Особливу увагу слід звернути на те, що ефективність використання ігор на заняттях з іноземної мови залежить від того, чи були враховані усі необхідні дидактичні вимоги при підготовці. Викладач іноземної мови повинен брати до уваги вікові особливості, рівень знань студентів, доцільність використання ігрового методу на занятті. Гра повинна мати певну навчальну мету, бути добре продумана, мати чіткі правила. Роль викладача – добре підготувати та організувати гру, а по закінченні – провести аналіз, зробити загальні висновки.

Таким чином, використання ігрових методів у навчальному процесі має позитивний вплив на студентів, які вивчають іноземну мову у немовних ВНЗ. Завдяки ігровій діяльності в аудиторії встановлюється невимушена атмосфера, загострюється розумова діяльність студентів, значно активізується мовний матеріал у різних формах діяльності, активізуючи навчальний процес, завдяки чому студенти набувають вміння спілкуватися іноземною мовою без попередньої підготовки.

Список використаних джерел

1. Білан Ю. Ігрові моменти на заняттях з іноземної мови. *Педагогічні науки*. 2017. № 70 С.20-22.
2. Бліндюк О.В. Розвивальні завдання з української мови: збірник розвивальних завдань. Кривий Ріг, 2018. 46 с.
3. Ковальова К.В. Особистісно-орієнтовне навчання, як складова процесу фахової підготовки спеціалістів інженерного профілю. *Техніка, енергетика, транспорт АПК*. 2017. No 2. С.46–50.
4. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок та ін.. К.: Ленвіт, 2005. 119 с.

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ

Корінська О. О.

Україна, Полтава,

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

На сьогодні професія перекладача є однією з найбільш престижних і популярних, оскільки завдяки їй люди з різних країн можуть бути почутими й зрозумілими у будь-якому куточку світу.

Своєю чергою, заклади освіти, що готують майбутніх перекладачів, мають за мету надати своїм студентам глибокі знання та розвивати їх професійну компетентність, необхідну для виконання різноманітних завдань на високому рівні. Важливо, щоб майбутні фахівці у галузі перекладу були здатні ефективно працювати, швидко адаптуватися до змін у динамічному середовищі та постійно підвищувати свій професійний рівень.

Таким чином, постійне зростання попиту на послуги перекладача та зміна вимог до якості перекладу зумовлюють актуалізацію проблеми наукового дослідження перекладацької діяльності та професійної підготовки висококваліфікованих перекладачів у закладах вищої освіти, адже успішна реалізація майбутніх фахівців у галузі перекладу повною мірою залежить від рівня їх професійної підготовки, сформованих професійних якостей та вмінь.

О. Мацюк однією з основних проблем фахової підготовки майбутніх перекладачів називає формування професійної компетентності, що здійснюється засобами інформаційно-комунікаційних технологій. У процесі свого дослідження вона визначила, що для задоволення попиту на висококваліфікованих спеціалістів з перекладу варто: вдосконалити зміст, форми та методи формування професійної підготовки перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій; навчити студентів застосовувати наявні програмні продукти для вивчення іноземної мови та адаптувати їх до перекладацьких дисциплін; активно залучати у навчально-виховний процес комп'ютерні навчальні програми та симуляції з інтернет-мережі, щоб викликали інтерес та заохочували студентів до самовдосконалення та професійного зростання [1].

Як зазначають Л. Поліщук та Т. Пушкар, основною проблемою підготовки кваліфікованих перекладачів є необхідність поєднання знань іноземної мови та вміння виконувати ті вимоги, котрі висуває практика міжкультурної комунікації. Тож основне завдання закладу вищої освіти у цьому контексті – ліквідація розриву між теоретичними й практичними знаннями, та вільне орієнтування у різноманітних сферах професійної діяльності. Важливе значення в ефективності навчання майбутніх перекладачів, на думку дослідників, має набуття навичок комп'ютерного набору, вміння користуватися сучасним програмним забезпеченням, а також здійснювати інформаційний пошук в інтернеті [4: 58].

Л. Олексієнко також вважає, що основні проблеми підготовки майбутніх перекладачів головною мірою обумовлені тим, що спостерігається недостатність зв'язків між теоретичними й практичними дисциплінами, через що у студентів відсутня цілісна картина образу майбутньої професії [2: 35–36].

Досліджуючи зміст навчання майбутніх перекладачів, Л. Черноватий наголошує на необхідності застосування саме міждисциплінарного підходу, необхідності синтезу теоретичних та практичних знань на основі традиційних та новітніх інформаційних технологій, коли всі види навчальної діяльності є об'єктом навчання і допомагають сформувати загальне уявлення про професійну діяльність перекладача як про цілеспрямований, активний та тривалий процес пізнання [5].

Як зазначає Е. Брукс, іноді для майбутніх перекладачів необхідні навички, що за своїм походженням ближчі до сфери комп'ютерного програмування, ніж перекладу [6]. Та й, з рештою, для того, щоб здійснити переклад комп'ютерних ігор, мобільних додатків чи веб-сайтів, майбутньому перекладачеві потрібно спочатку визначити та отримати доступ до перекладеного змісту, що без знання програмування буде надскладним завданням та займе доволі багато часу.

Як зазначає А. Онищук, однією з основних проблем професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі перекладу є саме потреба в перекладачах високого рівня [3: 121]. Тому студентам, що навчаються на майбутніх перекладачів, потрібно підвищувати рівень загального розвитку, начитаність, широту світогляду, тобто ті якості, без яких важко нині уявити собі професійного перекладача.

Таким чином, підсумовуючи сказане, можемо назвати такі основні проблеми підготовки перекладачів в Україні: відсутність зв'язку між теоретичними та практичними знаннями, недостатній рівень професійної підготовки майбутніх перекладачів, а також невідповідність змісту підготовки умовам сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Мацюк О. О. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Хмельницький, 2011. 21 с.
2. Олексієнко Л. А. Проблеми змісту професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти України та можливі шляхи їх розв'язання. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. Професійна освіта*. 2019. Вип. 3. С. 33–38.

3. Онищук А. С. Наукові підходи до професійної підготовки майбутніх перекладачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. 2014. Вип. 31. С. 120–122.
4. Поліщук Л. П., Пушкар Т. М. Професійна підготовка майбутніх філологів-перекладачів в умовах євроінтеграції. *Інноваційна педагогіка. Теорія та методика навчання (з галузей знань)*. 2018. Вип. 3. С. 57–59.
5. Черноватий Л. М. Зміст навчання майбутніх філологів галузевого перекладу: компетентнісний підхід. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Педагогіка*. 2017. № 4. С. 126–134.
6. Brookes A. Bridging the skills gap. 2017. URL: <https://www.iti.org.uk/more/iti-blog/1103-bridging-the-skills-gap>.

УСНЕ СПІЛКУВАННЯ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ

Король С. В.

Україна, Хмельницький, Хмельницький національний університет

Умови сучасного світу призвели до зростання популярності дистанційного формату мовної підготовки. Цей формат став відмінною альтернативою для продовження навчання, незалежно від зовнішніх обставин. Використання відеоконференцій для проведення онлайн-занять виявилось потужним інструментом у забезпеченні якісної мовної підготовки студентів. Модульне середовище (Moodle) з його широким асортиментом функціональності дозволило забезпечити інтерактивний зв'язок зі студентами.

Надзвичайно важливим аспектом мовної підготовки є розвиток умінь та навичок усної комунікації, яким не можна нехтувати та послаблювати під час дистанційної підготовки. Усна комунікація повинна знаходити місце на кожному занятті з іноземної мови, адже вона є як засобом, так і предметом навчання іноземної мови.

Усна комунікація у формі розмови, дискусії вимагає не лише вміння аргументування та висловлювання власної думки, а й уміння слухати інших, реагувати на їхні аргументи та інші аспекти. Для того, щоб розмова проходила ефективно, потрібно ознайомити студентів з певними правилами, яких потрібно дотримуватись під час розмови. Важливо обмежити тривалість розмови визначеним часом та слідкувати, щоб кожний з учасників не перевищував ліміт часу на свої висловлювання. Викладач повинен забезпечити обов'язковість виступів кожного студента, при цьому уникаючи тиску. Також важливо не відхилятися від теми розмови та не переходити на рідну мову. Тема розмови повинна бути цікава та актуальна для студентів, відповідати їхньому рівню володіння мовою. Забезпечуючи ці умови, можна створити сприятливу атмосферу для якісного розвитку комунікативних навичок під час усного спілкування іноземною мовою [1; 2].

Проведення онлайн-занять за допомогою платформи Zoom дозволяє проводити дискусії з усією групою студентів, а також працювати у групах чи парах, розподіляючи їх в окремі сесійні зали. При цьому у викладача

залишається контрольна функція, яка дає йому можливість заходити у віртуальні кімнати кожної групи або пари задля спостереження за перебігом процесу спілкування. Таким чином, викладач може корегувати, допомагати чи сприяти активному спілкуванню.

Види усного спілкування на занятті з іноземної мови можна поділити на наступні:

- обговорення прочитаного тексту, переглянутого фільму чи відео;
- дискусія щодо контроверсійної теми, яка передбачає висвітлення переваг та недоліків;
- усний опис зображення на фотографії чи рисунку;
- спільне розв'язання проблеми, що передбачає висловлення пропозицій, аргументацію та досягнення спільного рішення тощо.

Усне спілкування на заняттях з іноземної мови в дистанційному форматі має численні переваги, які сприяють ефективному навчанню та розвитку комунікативних навичок студентів, а саме:

- можливість підтримувати соціальні контакти з однолітками, незважаючи на відстань та зовнішні обставини;
- активне використання іноземної мови. Усне спілкування стимулює студентів використовувати мову в реальних ситуаціях, що сприяє активному опануванню мови;
- розвиток навичок висловлювання власної думки. Студенти висловлюють свої думки, ідеї та переконання іноземною мовою, що допомагає ефективно розвивати навички іншомовного спілкування;
- формування автентичності мовлення. Усне спілкування надає можливість вирішувати реальні ситуації використання мови, що сприяє формуванню автентичного стилю мовлення;
- розвиток слухового сприйняття. Студенти навчаються слухати інших учасників дискусій та взаємодіяти, що розвиває їхні навички слухового сприйняття;
- сприяння інтелектуальному розвитку. Усне спілкування містить обговорення та обмін думками, що сприяє генеруванню нових думок та сприйняттю думок інших;
- формування лінгвістичної впевненості. Активна участь в усному спілкуванні сприяє розвитку впевненості у власних лінгвістичних навичках та здатності ефективно спілкуватися;
- сприяння практичному застосуванню мови. Усне спілкування надає можливість студентам практикувати мову в різних життєвих ситуаціях, що допомагає зробити їх навички більш практичними;
- формування комунікативних навичок. Вивчення мови через усне спілкування сприяє розвитку комунікативних навичок, які є важливим елементом мовної компетентності.

Отже, усне спілкування на заняттях з іноземної мови у дистанційному форматі є не лише ефективним методом вивчення мови, але й інтегрує різноманітні аспекти мовлення, що сприяє комплексному розвитку знань та вмінь студентів.

Список використаних джерел

1. Gerber Sophia. Mündliche Kommunikation im Fremdsprachenunterricht. Munich: GRIN Verlag, 2003. URL: <https://www.grin.com/document/36842>
2. Ulf Abraham. Sprechen als reflexive Praxis. Mündlicher Sprachgebrauch in einem kompetenzorientierten Deutschunterricht. Stuttgart: Fillibach bei Klett, 2016. 251 S.

НАУКОВА РОЛЬ П. ЖИТЕЦЬКОГО У СТАНОВЛЕННІ ФОНЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОГЛЯД

Кузнецова Г. П.

Україна, Глухів,

Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка

Наукова діяльність П. Житецького, у творчому доробкові якого понад 30 праць, є глибокою і до нині не повною мірою дослідженою. Привертають увагу студії науковця, присвячені розвитку та становленню української мови на задах праслов'янської гіпотези. Спробу обґрунтувати самотність української мови, виписати історію становлення її через аналіз фонетичних особливостей простежуємо в праці «Очеркъ звуковой истории малорусскаго нарѣчія» (1876 р.). Першість П. Житецького щодо наукового студіювання фонетики української мови системно, з опертям на порівняльно-історичний метод засвідчують знані лінгвісти С. Бевзенко, В. Глущенко, М. Жовтобрюх, Ю. Шевельов та ін.

Схильні до думки, що означена праця є значущою не лише в галузі мовознавства, а й в лінгводидактиці, у методичній системі навчання фонетики української мови майбутніх учителів-словесників. Про роль і місце дослідження П. Житецького з огляду фонетики української мови в історичному аспекті згадується в підручниках з Української мови для 10 класу закладів загальної середньої освіти (автори А. Ворон, В. Солопенко; М. Плющ, В. Тихоша, С. Караман, О. Караман). У літературі з методики навчання фонетики майбутніх учителів української мови і літератури інформації фактично не простежуємо. Однак, уважаємо, що вчителі-словесники мають усвідомлювати роль наукової праці П. Житецького в автохтонному становленні української мови та основи її – фонетичної системи, а також доступно доносити інформацію до учнів.

Роботу з майбутніми фахівцями викладання і навчання української фонетики щодо опанування змісту наукової праці П. Житецького пропонуємо організувати в Лінгвістичних студіях із фонетики, спонукати студентів до самостійного опрацювання структури книги, з'ясування актуальності матеріалу, простеження методів, прийомів, на які спирався автор, накреслення основних напрямів дослідження основ фонетики української мови, порівняння стану функціонування фонетичної системи на час аналізу її П. Житецьким із сучасним розвитком. Перед опрацюванням матеріалу пропонуємо здобувачам освіти зосередити увагу на таких аспектах праці.

П. Житецький у своєму дослідженні намагався не лише здійснити цілісний аналіз фонетики української мови, але й з'ясувати причини того, чому

проблеми часу і процесів зародження української мови («малоруссакого нарѣчя») довго залишаються не розв'язаними. Учений у ті часи чітко розумів основні суперечності, викликані на тлі возвеличення іншої мови, з огляду на що у своїй фундаментальній книзі справедливо зазначав: «Чи можливо зрозуміти історію (мови – *уточнення Г. К.*) без початкової сторінки, яку не написано не тому, що не вистачає матеріалу, а тільки тому, що цьому матеріалові не надано справжнього значення» [2: 2].

П. Житецький гіпотезу щодо праслов'янського коріння української мови обґрунтував на засадах системного та історичного підходів. Вдале поєднання діахронічного аналізу та синхронічного опису дало змогу вченому розкрити причиново-наслідкові фонетичні процеси взаємодії вокалічної та консонантної підсистем української мови, корелятивно охарактеризувати основні ознаки звуків: глухість-дзвінкість, силу-слабкість, твердість-м'якість, науково відбити якісну і кількісну еволюцію («рух звуків» [2: 51]) фонологічної системи української мови, особливо після занепаду зредукованих.

Зазначимо, що П. Житецький у своїй праці не розмежовує поняття звук і фонема, але останнім оперує на інтуїтивному рівні, оскільки описує звукові типи.

В. Глущенко, дослідник славістичних студій XIX ст.–30-х рр. XX ст., П. Житецького, а також К. Бругмана, Б. Дельбрука, О. Потєбню, називає представниками передфонологічного етапу в розвитку мовознавства [1: 35–36].

Аналіз звукової системи української мови П. Житецький розпочинає із характеристики голосних звуків, присвячує їм чотири розділи: 1) *Ъ і ь* в початковій історії руської мови. 2) Малоруське *і* замість *ѣ*. 3) Малоруське *і* з основних *о, е*. 4) Звук *ы* в малоруському наріччі. Далі три розділи книги розкривають особливості історії консонантизму: 1) Загальні поняття про кількісну природу приголосних. 2) Кількісні риси малоруських приголосних. 3) Якісні риси малоруських приголосних.

П. Житецький значну увагу зосереджує на зредукованих голосних звуках *ъ* (*короткий звук о*) та *ь* (*короткий звук е*), ретельно аналізує функціонування їх у різних пам'ятках XI–XIII та більш пізніх джерелах (XVII ст., «Грамматика» М. Смотрицького, де *ъ, ь* ставляться в кінці слів і виконують функцію простих знаків ствердіння та зм'якшення приголосних; «Лексикон» П. Беринди, у якому *ъ, ь* пишуться в середині слова після плавних *р, л*, приміром, *вльна, прьсть*; у прийменниках автор не ставить їх або заміняє паєриком; у кінці слова ери виконують ту ж функцію, що й в «Граматиці» М. Смотрицького); обстоює думку, що ці звуки успадковані від ранньої праслов'янської, передусім вони ствердилися в усному мовленні, а з бігом часу, навпаки – на письмі.

«Рух звуків у малоруському наріччі почався, на міркування П. Житецького, саме із втрати глухих звуків *ъ* та *ь* <...>» [2: 51]. Під «рухом звуків» автор розуміє не лише наслідки, які відбулися в системі вокалізму та консонантизму в говорах прасхіднослов'янської мови після занепаду зредукованих, а й рух самого вокалізму *ъ, ь* – видозміна звучності, певна

деформація, послаблення тривалості, зникнення звучності, вплив редукування на звуки, які опинилися поряд, перерозподіл структури складу, морфеми тощо.

Отже, на нашу думку, така анотована спонука до опрацювання історичного джерела не лише поглибить знання студентів про автохтонну генезу української фонетики, а й дасть змогу переконатися, що опанування орфоєпії, акцентології, графіки, морфології, словотвору, синтаксису не можливе без фонетичного підґрунтя, яке за своєю сутністю є первинним і наскрізним.

Список використаних джерел

1. Глушенко В. А. Павло Житецький: історія української мови в загальнославистичному контексті. *Studia linguistica*, 2022. Vol. 20. с. 32–44.
2. Житецький П. Г. Очеркъ звуковой истории малорусскаго нарѣчя. Київ: Університетська типографія, 1876. 390 с. URL: <https://archive.org/details/zhitetski3/1876/> (дата звернення: 06.03.2024).

ПОЗИТИВНИЙ ЕФЕКТ КОЛАБОРАТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Магдюк О. В.

Україна, Хмельницький, Хмельницький національний університет

Колаборативне навчання в ЗВО – це метод навчання, який в основному передбачає групування студентів з метою їхньої роботи разом над спільною академічною метою. В основі методу лежить теорія, що знання є соціальною конструкцією; що навчальний досвід передбачає взаємодію і соціальний обмін, які є контекстуально відповідними та привабливими та орієнтовані на студента; і все це веде до глибшого навчання.

Експерти з колаборативного навчання стверджують, що активний обмін думками всередині груп студентів сприяє критичному мисленню, і, на сьогодні, існують досить переконливі докази цього.

Команди, залучені до колаборативного навчання, досягають вищих рівнів мислення та зберігають інформацію довше, ніж студенти, які працюють виключно окремо. Цей конструктивістський погляд на навчання, заснований на теоріях, що навчання відбувається лише тоді, коли студенти беруть активну участь у створенні нових уявлень, замість того, щоб виконувати роль порожніх посудин, які очікують наповнення знаннями. Колаборативне навчання передбачає обмін ролей між студентами та викладачами. Відповідальність за процес покладається на студента у ролі дослідника своєї галузі навчання. Беручи участь у дискусії та беручи відповідальність за своє навчання, студенти ще більше розвивають своє критичне мислення.

Незалежно від того, наскільки однорідними є студентські команди, неодмінно існує певна розбіжність в індивідуальних поглядах на проблеми, що розглядаються. Потреба дійти до консенсусу, щоб прогресувати у своїй роботі, буде змушувати студентів сперечатися, намагатися переконати, вислухати інших і критично ставитися до власних поглядів. Саме такі процеси сприяють

досягненню кінцевої мети реального навчання, яка полягає у створенні знань з інформації. Завдяки діалогу та критичному аналізу різних думок в команді студенти стають більш обізнаними стратегічними мислителями та розвивають підприємницькі та соціальні навички.

Сприяння процесам, що включають аналіз, синтез та оцінку концепцій (будівельні блоки справжнього критичного мислення) є провідною ідеєю колаборативного навчання, яке є міждисциплінарним явищем. Чим більш неоднорідною є команда для співпраці, тим кращі результати. Іншими конкретними критеріями успіху є наявність чітких сценаріїв для спільної роботи, чітких очікувань, чітко визначеного продукту та високого ступеня практичної значущості освітнього продукту для окремого студента.

Розробка завдань для колаборативного навчання – це сама по собі дисципліна. На думку багатьох практиків, переваги колаборативного навчання не виникають автоматично тільки тому, що викладач об'єднав студентів для роботи в одній групі. Точна структура, сценарій, тривалість і цілі діяльності можуть відрізнитися.

Сучасними науковцями виокремлено п'ять умов, які лежать в основі успішного колаборативного навчання:

1. Позитивна взаємозалежність (відбувається коли всі члени спільної групи усвідомлюють той факт, що вони поділяють однакові цілі, що їх індивідуальне навчання залежить від допомоги інших членів, що спільна робота приносить як індивідуальну, так і колективну користь і що, і індивідуальний, і колективний успіх залежить від участі всіх членів команди. Якщо існує позитивна взаємозалежність, студенти навчаються постійно заохочувати один одного і сприяти роботі один одного).

2. Індивідуальна відповідальність (необхідно включитися в проект, щоб переконатися, що кожен студент усвідомлює той факт, що, навіть якщо команда працює над спільною метою, індивідуальні зусилля будуть помічені, за кожним членом команди спостерігатимуть і оцінять).

3. Промотивна взаємодія (залежить від того, як був розроблений сценарій для спільної діяльності. Існує низка процесів навчання, які можна назвати колаборативними, але в яких не вистачатиме цього елемента, тому що, незважаючи на те, що остаточний колективний успіх залежить від усіх учасників залучення їхніх зусиль, процес може не передбачати ключових для колаборативного навчання переговорів і взаємодії).

4. Соціальні навички (або навички роботи в команді, включають ефективне спілкування, міжособистісні та групові навички. Вони підтверджуються тим, як кожен член групи припускає або визнає лідерство в процесі, в динамічних процесах, пов'язаних з прийняттям рішень, у рівні довіри, створеному всередині групи, у рівні ефективності внутрішнього спілкування в групі та в рівні успіху в управлінні конфліктами).

5. Групове опрацювання (належить до необхідності заохочувати учасників групи неодноразово оцінювати роботу групи, обговорювати, що потрібно зробити інакше, щоб максимізувати результати. Попри те, що такий тип дискусій на мета-рівні може сприйматися як марна трата часу деяких учасників,

важливо повідомити студентам про формувальну оцінку, тобто оцінку процесу і, що поки ще є час для звернення процесів і зміни структур для покращення результату, що є важливим елементом їх кінцевого успіху).

Список використаних джерел

1. Collaborative learning approaches: website. URL: <https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit/collaborative-learning-approaches#:~:text=is%20the%20evidence%3F-,What%20is%20it%3F,together%20on%20a%20shared%20task> (application date 23.01.2024).
2. MacGregor J. Collaborative Learning: Shared Inquiry as a Process of Reform. In M. Svinicki, (Ed.) The Changing Face of College Teaching. New Directions for Teaching and Learning, no. 42, San Francisco: Jossey-Bass, 1990.
3. Romer K. and Whipple W. Collaboration across the Power Line. College Teaching, 1990. 39 (2).

ЛІНГВОКОУЧИНГ У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Моргунова Н. С.

Україна, Харків,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Лінгвокоучинг є інноваційною технологією викладання іноземної мови, що заснована на комунікативному підході та здатна спрямовувати внутрішні ресурси студента на досягнення бажаного результату і може розглядатися як інструмент підвищення ефективності навчання. Її застосування дає змогу студентам швидко розвивати навички спілкування і підвищувати мотивацію та інтерес до вивчення нової мови.

У словниках коучинг (coaching) перекладається як «наставляти, надихати, тренувати». Відомий британський коуч Майлз Дауні наголошує на тому, що коучинг не вчить, а допомагає вчитися, стверджуючи: «Коучинг – це мистецтво сприяти підвищенню результативності, навчанню та розвитку іншої людини» [1: 11].

У якості основних принципів лінгвокоучингу у викладанні української мови як іноземної можна назвати активне використання мовлення під час занять з метою розвитку в студентів комунікативних навичок; використання автентичних матеріалів, що допомагає студентам зрозуміти реальні ситуації спілкування українською мовою; індивідуальний підхід, а саме адаптація матеріалів та завдань під рівень та потреби кожного студента, щоб забезпечити максимальну ефективність навчання; контекстуальне навчання, тобто вивчення мови в контексті реальних ситуацій, що допомагає студентам краще зрозуміти та запам'ятати нові слова та граматичні конструкції.

Головним завданням викладача-коуча у процесі мовної підготовки іноземного студента є підтримка особистісного розвитку студента, його прагнення до самовдосконалення у вивченні української мови як мови навчання та професійного спілкування, розкриття його здібностей, створення

сприятливої для навчання атмосфери довіри й розуміння, заохочення до вивчення мови не тільки під час аудиторних занять, але й самостійно.

Крім підтримки на ментальному рівні викладач-коуч також передає знання, але не виступає при цьому ретранслятором інформації, а супроводжує студента у його освітній траєкторії, підбираючи оптимальні методи навчання для того, щоб студент міг самостійно їх застосовувати. Коуч лише вказує, на що потрібно звернути особливу увагу, оскільки студент, який самостійно знайшов потрібну інформацію та застосував її на практиці, краще зрозуміє і запам'ятає.

Для розв'язання цієї задачі викладачу потрібно знайти баланс між необхідним дотриманням програми вивчення дисципліни та особливими вимогами іноземного студента, його індивідуальними здібностями та цілями. Це стає можливим, якщо педагог, спираючись на сильні сторони студента, його вподобання, робить навчання особистісно-орієнтованим. Викладач перетворюється скоріш на консультанта, координатора процесу оволодіння іноземною мовою, допомагаючи іноземному студенту визначити прогалини в знаннях, надає доречні рекомендації щодо ефективних методів їх усунення, визначає терміни, разом зі студентом ставить навчальну мету та складає програму навчання, супроводжує та корегує навчальний процес, об'єктивно оцінює результати роботи студента.

На нашу думку, використання педагогічної технології коучингу передбачає й особистісне зростання викладача. Його психолого-педагогічними умовами є ціннісне ставлення до будь-якого учасника педагогічного процесу; розвиток установки на особистісну, а не на рольову поведінку; відмова від менторської моделі поведінки; готовність до відкритого діалогу; наявність педагогічного такту, спрямованості на педагогічну толерантність, емпатію; розробка індивідуальних форм навчання студентів з опорою на консультаційний характер спілкування.

У лінгвокоучингу виховні аспекти стають на один щабель з навчанням. Передача знань організована в такий спосіб, що бар'єри психологічного характеру (страх граматичних помилок, страх бути незрозумілим чи зрозуміти співрозмовника-іноземця, ситуації неуспіху у запам'ятовуванні нової лексики чи провалу на контролі) можна усувати, пропонуючи студенту ставитися до отримання знань і умінь як до фрагментів, що розвиваються, і одночасно розвивають його фактори життєдіяльності, у тому числі фрагменти життя викладача як педагога-наставника, практичного або наукового дослідника, як людини серед інших людей.

Проблема, що найчастіше виникає в іноземних студентів у вивченні української мови – це постановка досяжної мети. Вважаємо, що викладачу-коучу необхідно визначати мету згідно з формулою SMART, тобто мета має бути: Specific – конкретною, Measurable – вимірною, Achievable – досяжною, Relevant – актуальною, Timed – визначеною за часом. Цей план не повинен бути надто широким. Потрібно вибрати одну або дві головні цілі, які можна досягти у відносно короткі терміни, краще протягом семестру.

Лінгвокоучинг у викладанні української мови як іноземної може бути реалізований за допомогою різних методів та технік, таких як рольові ігри,

дискусії, автентичні тексти та завдання, аудіо- та відеоматеріали, інтерактивні групові завдання, ігри на розвиток комунікативних навичок та інші форми активного спілкування українською мовою.

Технологія коучингу у процесі мовної підготовки іноземних студентів підвищує інтенсивність засвоєння матеріалу, поглиблює мотивацію пізнання іноземними студентами мови професійного спілкування, формуючи як професійні, так і комунікативні компетенції. Подальший розвиток та вдосконалення цих технік дасть змогу підвищити якість мовної та професійної підготовки іноземних студентів.

Список використаних джерел

1. Downey Myles. *Effective Modern Coaching: The Principles and Art of Successful Business Coaching* Paperback. 2015. 224 p.

ДИСТАНЦІЙНІ ЗАСОБИ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Нагрибельна І. А.

Україна, Херсон, Херсонська державна морська академія

Тенденції сучасної вищої освіти суттєво змінили пріоритети: від репродуктивного викладу навчального матеріалу, виконання завдань за взірцем до акцентів на проблемних методах та самостійному пошуку необхідної інформації з джерельної бази. Усе означене повною мірою стосується й навчання української мови в системі підготовки майбутніх фахівців морської галузі.

Ми усвідомлюємо, що сучасний викладач української мови має в своєму арсеналі велику кількість засобів навчання, які дозволяють досягати дидактичної мети. Водночас традиційні методи навчання доповнюються актуальними е-ресурсами, що сприяють ефективному опануванню здобувачами вищої освіти матеріалу з української мови [5].

У науковій площині представлено актуальні розвідки, що створюють підґрунтя для дослідження дистанційних засобів у навчанні української мови майбутніх фахівців морської галузі. Нам імпонують твердження, що представлені в зарубіжних дослідженнях (N. Milthorpe, R. Clarke, L. Fletcher, R. Moore, H. Stark) [1]; у вітчизняних наукових розвідках (Б. Нагрибельний, Н. Сіранчук, Л. Сугейко та ін. [2; 3; 4]). Наукові ідеї дослідників означеного аспекту проблеми стосуються ролі дистанційних засобів у навчанні мов, зокрема й української. Слушною є думка про те, що «...тенденції мовно-мовленнєвої освіти у вищій демонструють виокремлення категорій електронної дидактики та їх активне застосування в освітньому процесі» [2]. Електронна дидактика, дійсно, виокремлюється в сукупність електронних ресурсів, що ефективно впливають на структуру сучасного освітнього процесу у вищій освіті, форму та способи опрацювання навчального матеріалу, зокрема й з української мови. Досвід роботи з дистанційними

засобами навчання, описаний у науковій площині, містить певні узагальнення щодо такого ресурсу: «...свою практичну значущість та ефективність активно доводять цифрові інструменти, що використовуються в освітньому просторі: Zoom, Skype, Webex, Google Meet, Classtime, Moodle, Learning Apps, Canva, Genially, Storyboardthat» [4]. Особливої уваги в навчанні української мови майбутніх фахівців морської галузі заслуговує платформа дистанційного навчання Moodle. На нашу думку, це сучасний та ефективний ресурс, що дає можливість для втілення навчального потенціалу української мови у підготовці здобувачів вищої освіти. Цікавий досвід репрезентації мовного матеріалу на цій платформі представлено у науковій площині. Він стосується симулятора «Віртуальне судно», що також дає можливості для використання дистанційних ресурсів та моделювання комунікативних професійних ситуацій під час роботи з ним. Стверджується про таке: «Віртуально-реальне судно», який дозволяє моделювати означені та інші професійні комунікативні ситуації в умовах наближених до реальності» [3]. Використання такого комплексу доповненої реальності передбачає створення професійно-виробничих ситуацій в умовах, що наближені до реальності. Паралельно моделюється відповідна комунікативна ситуація, що дає можливість актуалізувати знання з професійної лексики, термінології тощо. Погоджуємося з твердженням про те, що «...моделювання подібних ситуацій ефективно не тільки для набуття фахової компетентності майбутніми моряками, а й для розвитку їх мовно-мовленнєвої грамотності» [2]. В таких умовах, що «...моделюється на віртуальних тренажерах «Повнофункціональний навігаційний місток» та на тренажері «Машинне відділення»... передбачено комунікацію, що полягає в наданні команд з судового містка про певні дії судовому вахтовому механіку. Логіка дій останнього підкріплюється доцільними командами, які пов'язані з рухом та логістикою судна» [3].

Узагальнюючи наукові ідеї щодо дистанційного навчання української мови та, спираючись на власний досвід викладацької діяльності, відзначимо високий навчальний потенціал електронних ресурсів дистанційного навчання та їх ефективність у підготовці майбутніх фахівців морської галузі.

Список використаних джерел:

1. Blended English: Technology-enhanced teaching and learning in English literary studies / N. Milthorpe, R. Clarke, L. Fletcher, R. Moore, H. Stark та ін. Arts and Humanities in Higher Education. 2018. N 17. С. 345-365.
2. Нагрибельна І. А., Нагрибельний Б. Я. Засоби електронної дидактики в мовній підготовці здобувачів вищої освіти. International scientific and practical conference «Pedagogy, psychology and teaching methods: international experience», Riga, Latvia July 16-17, 2021. Р. 226-230.
3. Нагрибельна І. А. Методика формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців морської галузі в системі вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук.-Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип 34. Том 4. С.219.
4. Нагрибельна І.А. Навчання української мови майбутніх фахівців морської галузі засобами цифровізації. Збірник наукових праць "Педагогічні науки". № 94 (2020). С.152.
5. Положення про дистанційне навчання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13 #Text> (date of access: 24.02.2024).

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

Нагрибельний Б. Я.

Україна, Херсон, Херсонська державна морська академія

Реалії сучасного суспільства, стрімкі глобалізаційні та інтеграційні процеси стимулюють пошук продуктивних підходів до розвитку освіти й науки в Україні. Перехід закладів вищої освіти на стандарти європейської освіти вочевидь актуалізує проблему формування нової генерації фахівців, зокрема сфери морської галузі, готових до успішного виконання професійних завдань із забезпечення міжособистісного та міжкультурного професійного спілкування, спроможних адекватно реагувати на соціальні, економічні, політичні виклики сьогодення, прогнозувати ризики, критично осмислювати будь-яку інформацію, інтерпретувати й передавати її.

Окремої уваги заслуговує аспект тривалої роботи фахівців морської галузі в полікультурних екіпажах, де міжкультурна комунікація є важливою складовою ефективного виконання професійних завдань та комфортного спілкування в побуті. Професійна підготовка майбутніх фахівців спеціальності «Морський та внутрішній водний транспорт» у сучасних умовах зумовлює внесення коректив у систему навчання фахівців морської галузі з урахуванням вимог компетентнісної освіти. Професійний контекст майбутнього фахівця морської галузі, крім позитивного особистісного іміджу, зорієнтовує на оперативність в опрацюванні й аналізі здобутої з різних джерел інформації та продукуванні власної, гнучко й доцільно використовуючи самобутні ресурси рідної та іноземних мов.

Одним із пріоритетних напрямів професійної діяльності фахівців морської галузі є професійна комунікація, яка розглядається як компонент їхньої професійної надійності. Оскільки безпека в морській галузі безпосередньо залежить і від якісної мовленнєвої взаємодії кадрового складу та диспетчерів з управління морським рухом кораблів, то питання ефективної міжособистісної комунікативної взаємодії міжнародного рівня й професійне мовлення фахівців морської галузі є предметом пильної уваги не тільки науковців, практиків, а й світових морських організацій. З огляду на означене актуалізується проблема формування міжкультурної комунікації майбутніх фахівців морської галузі на заняттях з української та англійської мов.

Міжкультурна комунікація майбутніх фахівців морської галузі реалізується в різних аспектах їх професійної діяльності, зокрема в процесі виконання професійних задач. Основним критерієм успішності міжкультурної комунікації, на нашу думку, є досягнення комунікативної мети. Нам імponує твердження про те, що «...Комунікативна мета засвоєння української мови в загальноосвітній школі передбачає володіння мовою як функціональною системою й вимагає під час організації процесу навчання орієнтуватися на принципи системності (системна організація мовного матеріалу, взаємозв'язок

усіх аспектів мовної системи) і комунікативності (сфера застосування мови, тема, ситуація, функціонування мовних явищ у мовленні). Такий взаємозв'язок комунікативних і власне мовних системних принципів засвоєння мови найбільш доцільним вбачається саме в лексиці та є найнеобхіднішим через те, що лексика пов'язана з позамовною дійсністю, зі світом предметів, явищ, понять, з історико-культурним досвідом народу-носія мови» [2]. З цією метою доцільно приділити увагу міжпредметній інтеграції у вивченні української та англійської мов. У науковій площині знаходимо чимало розвідок, що присвячені цій проблемі, водночас спеціального аналізу потребує контекст міжкультурної комунікації майбутніх фахівців морської галузі. Студіювання порушеної проблеми дозволяє спиратися на такі твердження: «... визначимо типові мовленнєві помилки, які ілюструють труднощі в дотриманні норм культури мовлення здобувачами вищої освіти: недоречне вживання плеоназмів у мовленні; використання слів іншомовного походження замість українських відповідників» [1]. З метою введення в практику мовної освіти вправ і завдань щодо формування міжкультурної комунікації доцільними є такі, що передбачають опертя на професійну лексику, термінологію в обох мовах. Така зовнішня інтеграція сприятиме формуванню міжкультурної компетентності здобувачів освіти та посилить роботу в аспекті удосконалення комунікативної компетентності майбутніх фахівців морської галузі.

Список використаних джерел:

1. Нагрибельний Б. Я., Нагрибельна І. А. Практика опрацювання плеоназмів та іншомовної лексики у процесі формування культури мовлення сучасного здобувача вищої освіти. Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю), 21 лютого 2023 р. / К. Климова. Житомир: Поліський національний ун-т, 2023. С.181–186.
2. Нагрибельна І. Формування лексичного запасу учнів засобом самостійної роботи / І. Нагрибельна // Українська мова і література в школах України. 2017. № 10, жовтень. С. 10–13.
3. <https://slovnyk.ua/nagolos.php>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=-W8KMeReqrQ>

УКРАЇНОЗНАВЧА ПЕРСОНАЛІСТИКА ЯК ФОРМА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Онкович Г. В., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О.
Україна, Київ, ПВНЗ «Київський медичний університет»

Відносно нове поняття «персоналістика» досить швидко прижилося в науково-освітньому полі України й наразі успішно збагачується векторами – відгалуженнями. Наразі, наприклад, уже з'ясовується сутність, зміст та доцільність використання у предметному полі українознавчої, педагогічної, медичної науки тощо. Крізь призму наукового дискурсу проаналізовано сутність понять «персоналія», «персоналістика» [1, 2, 3]. Відзначаємо, що в процесі

нагромадження масиву літератури про життєдіяльність персоналій в українознавчій науці сформувався міждисциплінарний науково-дослідний напрям, який подекуди йменують як «українознавча персоналістика». У полі зору авторів – література, фольклористика, педагогія, філософія, історія України, культурологія, мистецтвознавство, мовознавство, соціологія, релігієзнавство, політологія, економіка, журналістика, народознавство, етнологія та інші аспекти сучасної гуманітаристики. Оновлення знань у цих галузях потребують фахівці різних спеціальностей, однак годин на це навчальними планами й програмами не передбачено. Дистанційне навчання у формі позааудиторної роботи може цьому допомогти. Тематика поза аудиторних занять з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» орієнтована на розширення культурної пам'яті. Їх можна виконувати у зручний час – від поточного заняття до наступного [4, 5].

Можливості формування українознавчої й медіакомпетентностей студентів на прикладі цієї дисципліни засобами українознавчої персоналістики тут може бути представлена сповна. От кілька прикладів. До перших занять з курсу долучилися відео – виступ академіка, директора Інституту української мови НАН України П.Ю. Гриценка на засіданні Конституційного Суду, коли розглядався Закон про мову. А на іншому занятті студенти переглядали Звернення до Президента того ж академіка П. Гриценка. До персоналії «Академік П.Ю. Гриценко» на інших заняттях додавались персоналії «Ірина Фаріон», «Лариса Масенко». Розширити знання про ту чи іншу персоналію, котра є мовним знаком національної культури, можна різними способами. От кілька тем нового розділу у наших гугл-класах [6, 7]. "Позааудиторна робота (ПР) «Блогери" (пропонувалось переглянути, порівняти й прокоментувати блоги про українську мову),"ПР Брати Капранови» (пропонувалось переглянути кілька відеофільмів Братів Капранових і висловити свою думку про мовлене в них, схарактеризувати жанр медіатекстів «від Братів»). «ПР «Письменник Павло Мовчан і журналіст Остап Дроздов» (переглянути та прокоментувати особливості осмислення однієї теми письменником (документальний фільм) і публіцистом). ПР «Виступ Олени Зеленської в Португалії на форумі ІТ» (завдання – прослухати та виокремити, які медичні професії будуть актуальними в Україні після війни. Відповідно до теми заняття, пропонувалось прокоментувати, чи відповідав стиль мовлення й зовнішній вигляд Олени Зеленської події, в якій вона брала участь). ПР «Публічний виступ. В. Зеленський». Різновидів завдань може бути багато. Наприклад, можна запропонувати студентам назвати риси, найбільш притаманні тому чи іншому діячеві. Чи не найбільш популярними були виступ письменника Сергія Жадана з нагоди вручення йому Премії Миру в Німеччині, запис ювілейного вечора актриси та громадської діячки Галини Яблонської, доктора медичних наук, дипломата й письменника Юрія Щербака. Попри те, що всі представлені персоналії були сучасниками студентів, вони про них не знали. І це ще раз засвідчило необхідність актуалізувати українознавчу персоналістику. Відеозапис з вечора, присвяченого 95-річчю Г. Г. Яблонської, сприяв тому, що в

Університеті відбулася очна зустріч з ветераном сцени, під час якої було наживо представлено чи не всі різновиди публічних виступів [8, 9].

Робота з молоддю потребує й викладацького оновлення й осучаснення. Пошук потрібних матеріалів в інтернет-просторі сприяє цьому, допомагає "розбавити" традиційний навчальний процес, котрий часто-густо не встигає за життям. "Просіювання" інтернет-простору з метою знайти цікаве й корисне забирає чимало часу, але такий пошук збагачує й оновлює знання викладача. Під час позааудиторних занять ми *знайомимо студентів-першокурсників із сучасниками, з котрими вони опинились в одному часі й в одному просторі.*

Список використаних джерел

1. Персоналістика українознавства як світоглядний феномен //Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (20-22 травня 2021) (до 25-річчя відкриття кафедри українознавства і філософії) / за заг. ред. Качкана В.А., Івано-Франківськ: Вид-во ІФНМУ, 2021.
2. Онкович А. Персоналии как духовные ориентиры современной украинской молодежи: смена стереотипов / Анна Онкович, Артем Онкович // Problemy współczesnej komparatystyki / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut filologii rosyjskiej, zakład Komparatystyki Literasko-Kulturowej; pod red. Haliny Chałacińskiej-Wiertelak i Wołodzyma Wasylenki. Poznań : UAM, 2003. S. 259–263.
3. Онкович Г. В. Персоналії як духовні орієнтири молоді / Г. Онкович // Рідна школа. 1996. Лют. (№ 2). С. 32–34.
4. Онкович Г. В. Барановський Олексій, Кравчук Софія, Корж Марина, Макаренко Вероніка, Розвиток медіакомпетентності студентів на заняттях з української мови за професійним спрямуванням (з досвіду викладання) // Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень: матеріали V Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 24 лютого, 2023 р. / Міжн. центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. 324 с. С. 216-221. ISBN 978-617-8126-13-1DOI10.36074/mcnd-24.02.2023
5. Онкович Г. В. Слово-тема як згорнутий національно-культурний текст і методика його актуалізації в аудиторії студентів-іноземців / Г.В. Онкович // Текст и методика его анализа : мат-лы VII Междунар. науч. конф. По проблемам семант. исслед. Харьков : [б. и.], 1994. Ч. III. С. 98–102.
6. Онкович Г. В. Українознавство і лінгводидактика : навч. посіб. / Держ. акад. керів. кадрів освіти. Київ : Логос, 1997. С. 16–33.
7. Онкович Г. В., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О. Персоналії як духовні орієнтири сучасної молоді // Sectoral research XXI: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the V International Scientific and Theoretical Conference, February 3, 2023. Chicago, USA: European Scientific Platform. PP. 187–192.
8. Онкович Г. В., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О. Розвиток духовних цінностей у сучасної молоді // Неперервна педагогічна освіта XXI століття: зб. матеріалів XXI Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької / [наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк]. Вип. 7 (19)., К.: Талком, 2024. 252 с. С. 74–76.
9. Флегонтова Н. М., Онкович Г. В., Ляліна О. О. Галина Яблонська – духовний орієнтир студентської молоді // К: журнал «Трибуна», 2024. № 1. С. 35–37.

МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМЦІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

Опришко Н. О.

Україна, Харків,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

З початком війни, що призвела до економічної, політичної та освітньої кризи на українських теренах, необхідність зміни способів навчання студентів стала як ніколи актуальною. Майже від самого початку повномасштабного вторгнення було впроваджено дистанційне навчання на переважній більшості території нашої держави, причому доволі успішно. Певною мірою можемо подякувати за це пандемії Covid-19 2020 року, коли через карантин усі навчальні заклади були змушені забути про традиційне навчання в аудиторії. Завдяки розробленій тоді педагогічно-методичній базі брати участь у навчальному процесі дистанційно нині можуть викладачі з усієї України й навіть ті, хто змушений був шукати притулку за кордоном.

Так само суттєво змінилися і форми роботи з так званими освітніми мігрантами – іноземними громадянами, які обрали українські університети для здобуття вищої освіти. Через безпекову ситуацію вони змушені навчатися дистанційно, навіть коли йдеться про початковий (підготовчий) етап підготовки, під час якого студенти мали б адаптуватися в мовному та культурному середовищі України, що зазвичай і гарантувало їм успішне здобуття кваліфікації у змішаних або й суто іноземних групах. У випадку дистанційної мовної підготовки на початковому етапі студент вивчає українську як іноземну віддалено, маючи небагато можливостей розвивати свої мовленнєві навички поза межами заняття. Відтак викладач повинен забезпечити достатню практику як під час уроку, так і після нього, створюючи цікаві, різноманітні та мотивуючі методичні матеріали. Це, з одного боку, дає чимало можливостей для стимулювання ефективності навчального процесу, але з іншого – створює безліч викликів для викладача-мовника. Пропонуємо подивитися на кілька типових викликів і способи їхнього подолання в умовах дистанційної освіти, з якими стикалися протягом двох років війни викладачі кафедри філології та лінгводидактики ХНАДУ.

Першим викликом взимку 2022-2023 року став сумнозвісний блекаут, що змусив викладачів значною мірою сфокусуватися на асинхронному навчальному процесі. Фактично, курси-ресурси на сайтах українських ЗВО набули рис «масивних відкритих онлайн курсів» (у міжнародній класифікації відомих як MOOC) [1: 450]. Новий матеріал у них викладався переважно у вигляді відео/аудіо презентацій, які можна розмістити у будь-який зручний час і так само будь-коли переглянути. Це давало більшу незалежність студентам, що могли б працювати самостійно із максимально поясненим матеріалом, але й обмежувало їхні можливості у сприйнятті: за відсутності викладача не всі елементи граматичної/лексичної теми могли бути зрозумілими при самостійному опрацюванні. В нагоді стали інтегровані у дистанційні курси

форум для обговорення і численні програми для миттєвої текстової комунікації на кшталт Viber, WhatsApp чи Telegram. Відповідальні за роботу навчального сайту ХНАДУ доволі швидко впоралися із цим викликом за допомогою хмарних сховищ, на яких було розміщено сервери сайту. Відтак навчальний процес перейшов у дистанційну форму синхронного типу (SMOC) з одночасним перебуванням викладача та студентів (в режимі відеоконференції) на занятті із залученням завдань, інтегрованих у дистанційний курс, паралельно із традиційним спілкуванням (хоч воно й здійснювалося онлайн).

Така форма роботи стала більш зручною для здобуття знань, умінь і навичок, характерних для мовного курсу на початковому етапі навчання, адже передбачала максимальну увагу викладача до кожного студента в режимі реального часу. Проте саме такий формат занять, як правило, вимагає постійного використання різноманітних засобів наочності, і особливо – звичайної класної дошки як універсального інструменту миттєвого пояснення незрозумілих моментів у навчальному матеріалі будь-якої дисципліни. Для подолання виклику щодо візуалізації в процесі синхронної онлайн роботи з групою стало доречним використання віртуальних дошок, таких як IDroo, Miro, Zoom Whiteboard тощо, більшість із яких дали можливість тлумачити нові слова (друкуючи їх та переклад на дошці), показувати деклінацію/дієвідмінювання певних слів, не запланованих у занятті, інтерес до яких виник у студентів спонтанно чи був умотивований перебігом заняття та дискусіями, що виникли в його ході, чи навіть демонструвати прописне написання літер (на етапі вступно-фонетичного курсу). Окрім традиційного використання як класної дошки, деякі її віртуальні відповідники (наприклад, MiroBoard) дають викладачеві значно ширшу палітру елементів візуалізації: це і можливість вставляти на дошку відео з YouTube, і миттєвий пошук зображень через інтегрований додаток Google Images, і різноманітні варіанти побудови таблиць, ментальних карт, графіків, інфографіки та ін., готових до адаптації та використання у кілька кліків. Також студенти можуть, отримавши відповідне посилання, доєднатися до дошки, щоб виконувати на ній завдання, в тому числі й диференційовані (із допомогою інструменту «рамка»/ 'frame') [див.: 2].

Як бачимо, попри очевидні виклики, пов'язані із воєнним станом і переходом навчання в дистанційний формат, мовна підготовка тих іноземних студентів, які досі обирають українські, зокрема харківські ЗВО, не зазнала жодних негативних впливів. Навпаки, молодь покоління Z (так звані «зумери»), яка змалечку звикла до використання гаджетів і мережі Інтернет, добре сприймає дистанційне навчання, якщо додати в нього певні елементи зацікавлення та мотивування.

Список використаних джерел

1. Kaplan, A., Haenlein M. Higher education and the digital revolution: About MOOCs, SPOCs, social media, and the Cookie Monster. *Business Horizons*. 2016. № 59 (4). P. 441–500
2. Opryshko N. Miro Board as an Effective Educational Space during Ukrainian War Crisis. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», (June 24, 2022)*. Helsinki, Finland: «SCIENTIA», 2022. P. 91–94.

КАФЕДРИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДНУ – 35 РОКІВ

Панченко О. І.

Україна, Дніпро,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Уявимо собі далекий 1989 рік. Дніпро, тогочасний Дніпропетровськ, припинив бути «закритим містом», куди не дозволявся в'їзд іноземцям. У Дніпропетровському державному університеті активізується робота міжнародного відділу і створюється кафедра російської мови як іноземної. Першим завданням цієї кафедри було організувати включене навчання студентів з Німецької Демократичної Республіки – майбутніх фахівців з російської мови. Такий вид навчання потребував використання особливої методики та особливих підручників та посібників. Весь матеріал мав бути поданим особливо чітко, докладно, «з німецькою точністю».

Історія кафедри виявилася дивним поєднанням історії країни й світу та методики викладання. 9 листопада 1989 року стало поворотною подією у світовій історії, сталося падіння Берлінського муру як символу залізної завіси. Не стало Німецької Демократичної Республіки, а студенти з нової об'єднаної Німеччини до нас вже не приїздили.

Коротким проблиском пробігли кілька студентів з Великої Британії, які любили розважальні аспекти занять і були доволі вимогливими до викладачів, намагалися отримати викладання англійською мовою.

А далі у новій Україні пожвавилася співробітництво з Індією і початок 90-х був позначений для нас створенням підготовчого відділення з великою кількістю груп індійських студентів. Ми використовували в цей час серії харківських підручників, а також почали створювати власну методичну продукцію. Індійські студенти вимагали зовсім нових методичних підходів. Комунікабельні, завжди з приємною усмішкою, але завжди з запізненням на заняття, адже у кожного з них чи сім, чи дев'ять життів, тож навіщо квапитися. Тож треба було повторювати матеріал знову і знову, кількість годин давала змогу навчати окремо фонетиці та граматиці, а спілкування з чарівними українськими дівчатами створювало усі умови для швидкого опанування студентами мовленнєвих навичок.

Схожі проблеми та успіхи мали ми й з арабськими студентами, які поступово змінили індійців. З фонетикою та мовленням було усе гаразд, але про граматичні навички та письмо з вилученими голосними краще не згадувати.

У 1992 році з'явилися перші китайські «розвідники». А за ними і інші представники Піднебесної, які поступово посіли чільне місце серед усіх націй, які навчалися в ДНУ. І знову потреба у методичних відкриттях. Китайські студенти не могли і не хотіли розмовляти. На той час ми вже використовували власні підручники і намагалися усіма силами втягнути їх до розмови. Вони старанно вчили граматику і слова, а будь-яке мовлення ставало святом для усього колективу.

У нульові роки палітра нашої роботи була дуже різнобарвною. Ми викладали російську мову на підготовчому відділенні і на чотирьох курсах різних факультетів. Постійно створювалися нові підручники, величезну роль грала позааудиторна робота. Проводилися святкування українського та китайського Нового року, індійського Холлі, олімпіади та конкурси декламаторів, екскурсії містом та поза містом. Усе це допомагало виконати наше завдання – навчити іноземців мови.

Останні десятиріччя були пов'язані для нас з навчанням іноземців української мови. Новим викликом стали відбір підручників і створення власних, засвоєння лінгвокраїнознавства та вступу до порівняльної філології. На жаль, скорочувалися години на вивчення мови, зменшувалася кількість студентів, але не наше бажання працювати.

Так, Ковід та війна зламали наші схеми навчання, зробили на деякий час непотрібними наші методики. Але ми не здаємося, ми перейшли на дистанційні рейки, ми зробили багато цікавих методичних знахідок.

Попри ті негаразди, які ми не могли б собі уявити, ми впевнені, що українська мова посяде своє місце у вільному світі, а наша 35-річна кафедра завжди готова навчати їй якомога ефективніше.

ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ТУРИЗМ ТА КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНІ

Перехейда В. В.

Україна, Київ, Київський національний університет імені Т. Г. Шевченка

Війна в Україні має значний вплив на сферу туризму. Основна проблема, що виникає внаслідок конфлікту, полягає у створенні небезпечних умов для подорожей. Регіони, де тривають бойові дії або які знаходяться поблизу конфліктної зони, стають менш привабливими для туристів через загрозу безпеки. Це, своєю чергою, призводить до зменшення кількості відвідувачів у певних містах та регіонах, що негативно впливає на туристичну індустрію та економіку країни загалом.

Попри це, Україна має багатий культурний та історичний спадок, який цікавить туристів з усього світу. Проте через війну виникає важлива задача забезпечення безпеки для туристів, що стає непростим завданням. Органи влади та туристичні організації повинні активно працювати над створенням безпечних туристичних маршрутів та ефективно рекламувати їх, щоб залучати більше відвідувачів. Крім того, конфлікт призводить до перегляду туристичних пропозицій і маршрутів, що може включати зміну місць, доступних для відвідування, або перенаправлення туристів до більш безпечних регіонів.

Серед відносно безпечних регіонів, відкритих для туристів, можемо назвати, наприклад, Львів та Львівську область: тут можна насолодитися культурою, архітектурою, блюдами традиційної української кухні та почуватися відносно безпечно.

Одним з інших напрямів можна вважати Івано-Франківську область: Карпатські гори приваблюють туристів своєю природою, рекомендується відвідати популярні туристичні місця, такі як Яремче та Буковель.

Закарпатська область: замки, термальні джерела та унікальна архітектура роблять цей регіон цікавим для туристів. Міста Ужгород, Мукачево та колоритні села варто відвідати.

На жаль деякі регіони є небезпечними для подорожей, а ще в інші зовсім закрити для туристів у теперішній час. Такими регіонами, наприклад, є Донецька та Луганська області: вони перебувають безпосередньо у зоні конфлікту на сході країни та є закритими для туристів через ризик бойових дій та нестабільність.

Вже багато років туристи також не мають можливості відвідувати Кримський півострів через анексію Криму Росією. Деякі зони на сході та півдні Харківської області та сам Харків є прифронтовими зонами, та також важко гарантувати, що туристи будуть знаходитися у безпеці в цих регіонах.

Завжди важливо слідкувати за актуальною інформацією про безпеку в регіонах, які туристи планують відвідати, і слідувати рекомендаціям влади та місцевих органів управління.

Війна також впливає на комунікації в Україні. Крім очевидного впливу на засоби масової інформації, вона також впливає на спосіб, яким люди спілкуються один з одним. Конфлікт може змінювати сприйняття суспільства, його настрої та ставлення до різних аспектів життя.

У цей час особливо важливо зберігати інформаційну об'єктивність та розповсюджувати правдиву інформацію. Крім того, необхідно розвивати діалог між різними групами суспільства та працювати над зменшенням конфліктів та підтримкою миру.

Таким чином, широкомасштабне вторгнення РФ на територію України суттєво впливає на туризм та комунікації в країні. Необхідно приділяти увагу забезпеченню безпеки та стабільності для туристів, а також розвивати конструктивний діалог та інформаційну об'єктивність для збереження міжнародного миру та розуміння.

Список використаних джерел

1. Машіка Ганна, Грабар Марина, Кашка Марія. Вплив російсько-української війни на розвиток туристичної індустрії країн ЄС. Причорномоські економічні студії. Випуск 79. С.236–239.
2. Прищеп Д. Вплив війни на розвиток туристичної діяльності в Україні. Дубляни. 2023 // <https://repository.lnup.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/545/1/%D0%9A%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BF%D0%B0%20%D0%94..pdf>
3. Війна та туризм: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 11 листопада 2022 р.). К.: ТОВ «Геопринт», 2022. 319 с.

ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПОНЕНТА СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перцева В. А.

Україна, Харків, Харківський національний університет внутрішніх справ

Інноваційне суспільство XXI століття визначає кілька основних напрямів у сучасній професійній вищій освіті. Перший полягає в міждисциплінарному підході, інтеграції різних дисциплін, формуванні у студентів комплексних знань і навичок. Другий – у формуванні компетентностей, пов'язаних із самостійною аналітичною й організаційною роботою. Ця тенденція передбачає, що проведення наукових досліджень фундаментального й прикладного характеру перетворюється з жаданого доповнення до навчального процесу на його обов'язковий внутрішній елемент. Третій – в посиленні лінгвосоціокультурної компоненти професійної вищої освіти, адже зміни, що відбуваються зараз у світі, вимагають від сучасних фахівців уміння гнучко адаптуватися до нового середовища, готовності до міжкультурної взаємодії, що неможливо без володіння іноземними мовами й знання основ міжкультурної комунікації. У зв'язку з цим мовна підготовка фахівця будь-якої галузі отримала наразі особливу лінгвосоціокультурну значущість.

Основою формування високорозвиненої мовної особистості фахівця є професійна культура мовлення, яка полягає в знанні норм, володінні узусом мовами, що вивчаються, і базується на чіткому уявленні про мову як систему та закони її функціонування.

Усі українські університети зіткнулись на сьогодні зі спільними проблемами у викладанні мов. По-перше, переходячи на єдину систему атестації трудомісткості навчальних курсів, виявилася невідповідність кількості годин, що відводяться на опанування навчальним матеріалом, тим посиленням вимогам, які висуваються до фахівця європейського рівня. З'явилась необхідність якнайшвидшого узгодження програм навчання іноземної мови на державному й загальноєвропейському рівнях, перегляді підсумкової мети навчання та уніфікації критеріїв оцінювання рівня володіння іноземною мовою відповідно до загальноєвропейської шкали кваліфікацій. По-друге, повсюди відзначається помітне зниження рівня мовної культури студентів рідною мовою. Виникли труднощі й в диференціації рівнів володіння рецептивними й продуктивними видами мовленнєвої діяльності, у визначенні мовного та лінгвістичного потенціалу різних категорій здобувачів вищої освіти. По-третє, виявилась проблема в так званому «цілепокладанні», що позначається в невмінні студентів ставити перед собою реальні освітні цілі й самостійно контролювати їх досягнення. У зв'язку з цим мовна підготовка у сучасній вищій школі потребує серйозного перегляду низки навчальних завдань, які, звісно, чим далі трансформуються й ускладнюються.

Особливого значення набуває навчання культури мовлення саме рідною мовою, від рівня якої залежить не лише вміння систематизувати розрізнені знання, що студенти набувають під час вивчення інших дисциплін, але й

опанування текстовою практикою іноземними мовами. Нерозривний зв'язок національної культури й рідної мови (у зіставлено-порівняльному плані) орієнтує здобувачів вищої освіти на усвідомлення своєї мовної самобутності, розуміння іншого світогляду, іншої ментальності, осмислення взаємодії культури й мови. Важливо, аби студенти осягнули, що якість лінгвістичної освіти виявляється у величині загальнокультурного когнітивного (поняттєвого) тезауруса й у рівні володіння фундаментальними компетентностями, що забезпечують, зі свого боку, професійну міжкультурну взаємодію.

Під час навчання майбутніх фахівців культури мовлення рідною та іноземними мовами варто генерувати такі необхідні для успішного професійного міжкультурного спілкування навички, як практичне володіння мовними ресурсами усіх рівнів і типологією комунікативних реєстрів тексту, уміння отримувати й утримувати в пам'яті значні змістовні величини, майстерність у варіюванні форм розповсюдження понять та в додаванні й згортанні інформації, вміння максимально швидко й правильно формулювати дефініції. Для цього необхідно вивчати мови всередині професійного контексту, щоб отримати знання, в яких згодом виникне першочергова потреба.

У навчанні мови домінує структурно-системна складова, але ще недостатньо використовуються проблемно-пошукові технології, що призводить до послаблення внутрішньої мотивації у вдосконаленні володіння рідною мовою й вивченні іноземних мов. Реалізація такого завдання вимагає професійної контекстуалізації освітнього процесу, спрямування на цілісний, системний характер пізнання, посилення міждисциплінарної взаємодії. Використання комплексу взаємозв'язаних підходів до процесу навчання рідної та іноземним мовам (особистісно-діяльнісного, компетентнісного, міжкультурного, комунікативно-когнітивного, системно-функціонального) дозволяє вибудовувати освітні цілі здобувачів освіти на підставі збагачення мовного досвіду, розвитку комунікативної культури професійної мовної особистості.

Тільки в цьому випадку вивчення іноземних мов перетворюється на засіб усвідомлення складності й неоднорідності рідної мови та національної культури, засіб розвитку цілісної професійної особистості високого рівня кваліфікації, орієнтованої на обрану майбутню професію.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Петренко І. П.
Україна, Харків,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

У сучасному глобалізованому світі якісна медична освіта передбачає не лише здобуття професійних знань, а й формування відповідних комунікативних

навичок майбутніх лікарів. Для іноземних студентів-медиків, що навчаються українською мовою, опанування мови викладання є запорукою успішної професійної діяльності та взаємодії з пацієнтами й колегами [1]. Саме тому розробка ефективних методик формування комунікативних навичок іноземних студентів-медиків є надзвичайно актуальною.

У цьому контексті дистанційний курс "Українська мова за професійним спрямуванням" для іноземних студентів медичного факультету ХНУ є дієвим інструментом формування необхідних мовних компетенцій [2]. Цей курс було створено з метою забезпечення майбутніх лікарів ґрунтовними знаннями української мови, необхідними для ефективної комунікації у професійній діяльності.

Основними цілями курсу є:

- ознайомлення з основами граматики української мови;
- навчання правильного використання граматичних конструкцій;
- розвиток навичок читання, письма та говоріння українською;
- введення в базову українську професійну термінологію;
- розвиток комунікативних умінь у професійних ситуаціях.

Курс ґрунтується на системному вивченні відмінків іменників, прикметників, займенників, видо-часових форм дієслова та узгодженні між частинами мови. Це забезпечує міцну граматичну базу для майбутніх лікарів. Теоретичний матеріал підкріплюється практикою на основі лексики, пов'язаної з медичною тематикою.

Наприклад, при вивченні знахідного відмінка особлива увага приділяється його вживанню для позначення об'єкта (пацієнта) та напрямку руху/переміщення. Опановуючи місцевий відмінок, студенти навчаються описувати місце розташування органів, хвороби чи симптомів. Родовий відмінок дозволяє позначати належність, характеризувати або описувати певні предмети чи явища (хвороби). Давальний відмінок застосовується для позначення віку пацієнтів, а орудний – для назв інструментів, обладнання та професій.

Окремі модулі присвячені темам «Їжа та харчові продукти», «Де ви любите відпочивати?», «Сім'я», «Свята та подарунки», «Захоплення», «Як я хворів». Це дозволяє інтегрувати граматику та лексику в контексті медичної професії.

У підсумковому розділі міститься стислий огляд ключових тем та концепцій курсу, що допомагає студентам систематизувати набуті знання. Інтерактивний підсумковий тест у зручному форматі iSpring ефективно перевіряє рівень опанування граматики, лексики та навичок професійного мовлення.

Отже, завдяки структурованому поєднанню теорії та практики, цей дистанційний курс забезпечує майбутніх медиків необхідними інструментами для грамотного українськомовного спілкування з пацієнтами та колегами. Курс закладає міцний фундамент для подальшого вдосконалення мовних навичок під час навчання та професійної діяльності.

Підсумовуючи, варто наголосити, що формування комунікативних компетенцій є невід'ємною складовою якісної медичної освіти. Дистанційний курс "Українська мова за професійним спрямуванням" дозволяє сформувати необхідні мовні навички, що забезпечить ефективну взаємодію іноземних студентів-медиків з пацієнтами та колегами в майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Кременчук А. С. Особистісні технології навчання як фактор формування полікультурної компетентності іноземних студентів-медиків. Електронний ресурс. Режим доступу. <https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/56-dvadtsyat-shosta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/684-osobistisni-tekhnologiji-navchannya-yak-faktor-formuvannya-polikulturnoi-kompetentnosti-inozemnikh-studentiv-medikiv>
2. Алексеевко Т. М, Боченков А. І., Петренко І. П., Селіна І. Л., Ушакова Н. І. Дистанційний курс «Українська мова за професійним спрямуванням». Електронний ресурс. Режим доступу. <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2135>

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MYENGLISHLAB ПІД ЧАС ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Погоріла А. І.

Україна, Дрогобич,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Стрімкі зміни, що відбуваються в суспільстві, досягнення в галузі теорії та практики вивчення англійської мови ставлять перед системою освіти в Україні необхідність оновлення змісту та методів застосування інноваційних технологій у викладанні іноземної мови. Освіта повинна відповідати сучасним потребам та реаліям, використовувати не лише напрацювання та досвід минулих літ, але і впроваджувати сучасні технології, розробляти актуальні методи та методики викладання. «У глобалізованому світі методи вивчення і викладання іноземних мов повинні бути краще пристосованими до постійно змінних потреб та умов тих, хто вивчає мову. Нові технології відкривають величезні можливості для посиленої індивідуалізації навчання» [1].

Студенти Дрогобицького педагогічного університету ефективно вдосконалюють свої вміння та навички щодо оволодіння англійської мови за допомогою сучасного навчального ресурсу MyEnglishLab. Інтерактивна онлайн-платформа MyEnglishLab дозволяє студентам поглиблювати та краще засвоювати знання з лексичного, граматичного та фонетичного матеріалу, а також виконувати домашнє завдання курсу будь-де та будь-коли. Програма автоматично перевіряє виконані вправи, виставляє оцінки, відстежує прогрес студентів та дозволяє підтримувати з ними зв'язок за допомогою вбудованого месенджера. Навчальна онлайн-платформа MyEnglishLab слугує відмінним джерелом та засобом змішаного навчання.

Очевидними перевагами навчальної платформи є:

1. наявність інтерактивних завдань для самостійної роботи студентів;
2. перевірка домашнього завдання, тестів здійснюється автоматично;

3. кожен студент має власний онлайн-кабінет, за допомогою якого він відстежує свій прогрес у секції Gradebook;
4. студенти та викладач можуть спілкуватись, надсилаючи одне одному повідомлення у розділі Messages;
5. викладач має змогу контролювати роботу студентів, допомагаючи їм уникнути труднощів під час навчання;
6. з метою вдосконалення певних навичок та вмінь викладач додатково призначає завдання кожному студенту, здійснивши аналіз помилок.

Сучасні пристрої такі як смартфон, комп'ютер та планшет роблять можливим використання навчальної платформи у будь-якому місті чи країні.

У складних умовах карантину, вимкнення енергопостачання, війни, доступ до онлайн платформи допомагає організувати навчання за будь-яких умов. На платформі за кожним студентом закріплена електронна версія підручника «New Language Leader», доступ до якої студент має у зручний час.

Платформа допомагає студентам опанувати англійську мову відповідно до обраного фаху, отримати професійний та академічний словниковий запас і вільно володіти мовою. MyEnglishLab є, безперечно, привабливим та актуальним компонентом сучасної освіти.

Впровадження технологій у навчально-виховний процес є корисним як для викладачів, так і для студентів. Різноманітні цифрові інструменти, які надає MyEnglishLab, залучають студентів до автентичного контексту та навчального середовища. Студенти, які використовують MyEnglishLab на своїх курсах англійської мови, досягають кращих результатів у граматиці, читанні та аудіюванні, розширенні словникового запасу порівняно зі студентами, які використовують навчально-методичні матеріали. Використання платформи значно сприяє підвищенню мотивації студентів до вивчення та вдосконалення англійської мови.

Список використаних джерел

1. Приходько Д. С. Інтеграція сучасних технологій у процес вивчення та викладання іноземних мов. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов» (13–14 березня 2014 р.) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://interconf.fl.kpi.ua/ru/node/1282>
2. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.myenglishlab.pearson-intl.com/courses/>
3. Vymetalkova D., & Milkova E. (2019). Experimental Verification of Effectiveness of English Language Teaching Using MyEnglishLab. Available at: https://www.researchgate.net/publication/331540323_Experimental_Verification_of_Effectiveness_of_English_Language_Teaching_Using_MyEnglishLab

ПРИКЛАДИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІНГВОКОУЧИНГУ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Приходько С. О.

Україна, Харків,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У наш час активно змінюються уявлення про зміст освіти, про критерії професійної діяльності педагога, цілі та методи його роботи. Головним результатом навчання вважаються не лише предметні знання, а й метапредметні навички, особистісні досягнення студентів. Саме тому актуальною є сьогодні діяльність педагога-коуча, який «не обмежується лише трансляцією знань і контролем рівня їх засвоєння, а стає педагогом-партнером, супроводжуючи студента в професійно-особистісному розвитку» [2: 135].

На противагу традиційного підходу, де акцент робиться на граматиці та формальних правилах, викладач внаслідок своєї професійної компетентності є авторитетом, а студент – об'єктом навчальної діяльності, лінгвокоучинг ставить за мету навчити студентів говорити та розуміти іноземну мову в реальних ситуаціях спілкування та надає право студенту активно долучатися до навчального процесу шляхом його партнерської взаємодії з викладачем-коучем. Таке «комунікативне співробітництво та принцип свідомого опанування мовою стають необхідними умовами лінгвістичного коучинга, а партнерство – плідним ґрунтом для навчання» [1: 273]. При цьому відповідальність за результат лежить на обох учасниках навчального процесу, на відміну від традиційного навчання, де за результат відповідальним є викладач.

Наведемо декілька прикладів практичного використання лінгвокоучингу у викладанні української мови як іноземної. Найважливішим є використання розмовних практик, під час яких студенти беруть активну участь у діалогах та обговореннях українською мовою. Викладач допомагає студентам висловлювати свої думки, ідеї, коригує помилки та розширює їхній словниковий запас. Це допомагає студентам розвивати свої навички говоріння та впевненість у використанні української мови у реальних ситуаціях. Ще однією ілюстрацією практичного застосування лінгвокоучингу є читання та аналіз текстів українською мовою. Студенти читають різні тексти, такі як новини, статті, оповідання тощо, а потім обговорюють і аналізують їх з викладачем. Під час аналізу текстів студенти навчаються виділяти ключову інформацію, розуміти основні ідеї та аргументи, а також розширюють свій словниковий запас. Це допомагає їм розвивати навички читання та розуміння українською мовою. Інший приклад практичного застосування лінгвокоучингу у викладанні української мови як іноземної – виконання письмових завдань. Іноземні студенти пишуть есе, звіти, листи та інші тексти українською мовою, а викладач допомагає їм покращити свої навички письма. Викладач може запропонувати різні теми для написання, здійснювати зворотній зв'язок, давати поради щодо покращення структури, граматики та стилю письма. Це допомагає студентам розвивати навички письма українською мовою та покращувати свою

письмову грамотність. Аудіювання є не менш ефективним прикладом використання лінгвокоучингу на заняттях з української мови як іноземної. Студенти слухають аудіозаписи, відео чи мовлення викладача та намагаються зрозуміти основні ідеї та інформацію. Викладач допомагає студентам розвивати навички аудіювання, навчає різних стратегій розуміння та пропонує вправи для тренування. Практичне застосування лінгвокоучингу дозволяє іноземним студентам активно використовувати українську мову, розвивати свої навички говоріння, читання, письма та аудіювання.

Для успішного використання цієї технології викладачу потрібно дотримуватися певних рекомендацій. Головна з них – створення відповідної ситуації, забезпечення комфортної, підтримувальної атмосфери в аудиторії, щоб студенти почували себе вільно і могли висловити свої думки та ідеї українською мовою. Необхідно підтримувати активну участь студентів, заохочувати їх брати активну участь в дискусіях, ставлячи їм питання та стимулюючи обмін думками. Обов'язково потрібно використовувати аутентичні матеріали, реальні тексти, аудіо- та відеоматеріали, які студенти можуть зустріти у повсякденному житті. Це допоможе їм розвинути навички розуміння та використання української мови у реальних ситуаціях. Важливим є також поступове ускладнення завдань, що сприяє розвитку в іноземних студентів умінь, навичок і впевненості у використанні української мови. Доцільним буде варіювання методів і технік викладання, щоб підібрати ті, які підходять до різних типів студентів. Використання ігор, рольових ігор, групових завдань та інших інтерактивних методів зробить заняття цікавішими та ефективнішими.

Обов'язково потрібно проводити регулярне оцінювання прогресу студентів, щоб вони могли бачити свої досягнення та покращення. Особливо на початковому етапі необхідно заохочувати студентів, допомагати їм встановлювати реалістичні цілі для подальшого розвитку, підтримувати їхню мотивацію, демонструючи, як вони можуть застосовувати свої знання української мови у реальному житті. Стимулом для підвищення інтересу до вивчення мови можуть стати цікаві та актуальні теми для вивчення. Необхідно заохочувати іноземних студентів до самостійного вивчення мови, пропонуючи їм додаткові матеріали, ресурси та завдання для самостійної роботи. Не потрібно забувати, що викладачу-коучу потрібно і самому самостійно розвивати свої навички викладання, вивчати нові методи та техніки.

Розглянуті приклади, безумовно, не вичерпують увесь потенціал практичного використання лінгвокоучингу, але надають можливість більш ефективного його застосування у викладанні української мови як іноземної.

Список використаних джерел

1. Гаркуша О., Щеглова А. Лінгвокоучинг як ефективний метод викладання іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 50. С. 272–276.
2. Моргунова Н. С. Коучингова модель навчання іноземних студентів мови професійного спілкування як чинник їх особистісного та професійного розвитку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. Вип. № 85. С. 134–138.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Рудешко Є. В.

Україна, Київ, Державний торговельно-економічний університет

В умовах глобалізації та на шляху до євроінтеграції в Україні відбувається реформування освіти, що передбачає удосконалення мовленнєвої компетенції фахівців різних галузей та сфер діяльності.

Методи, навчальні техніки та прийоми викладання іноземних мов постійно змінюються та вдосконалюються. Викладачеві важливо підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб та інтересів студентів.

Розвиток прагматичного підходу у мовознавстві спричинив інтерес до механізмів спілкування за допомогою мови, до його комунікативної функції. Мова розглядається не сама по собі, а в сукупності чинників її породження: хто, з ким, яким чином і з якою метою спілкується. Центральним поняттям лінгвістичної прагматики, а разом з нею і методики, стала комунікативна ситуація, що включає всі перелічені та інші фактори, що впливають на характер, цілі та способи спілкування. Це спричинило справжній переворот у методиці викладання мов. Був вироблений комунікативний підхід, метою якого стало навчання спілкування іноземною мовою, наближене за своїми якостями і характеристиками до того, як користуються мовою її носії [1: 58–62].

Оскільки всі операції з мовою розуміються в руслі прагматичної теорії як дії, методична система комунікативного підходу розглядає і процес навчання як дію. Звідси випливає, що дана методична концепція передбачає велику активність учнів і завантаження максимальної кількості каналів прийому інформації як передумову успішного запам'ятовування і подальшого використання мовної інформації. Поняття комунікативної ситуації розглядається методикою як явище, що визначає логіку пред'явлення матеріалу на сторінках підручника і на уроці. Усі вправи комунікативного підходу так чи інакше пов'язані з необхідністю відтворення ситуації реального спілкування, засвоєння її параметрів і розвитку навички перенесення засвоєного матеріалу на всі схожі ситуації. Звідси сплеск інтересу до різноманітних діалогових вправ, ситуацій рольового спілкування, рольових ігор, симуляцій реальної комунікації [2: 67–69].

Комуникативно-орієнтоване навчальне завдання спонукає студентів до роботи, оскільки викликає почуття успіху, впевненість, створює радісну та приємну атмосферу навчання, сприяє розвитку почуття відповідальності, розширює інтереси, забезпечує використання інформації з інших предметів. Концепція edutainment – це новий формат комунікативного напряму навчання іноземних мов, проектного методу, мобільного навчання та модульного методу навчання та вивчення англійської мови. Також встановлено, що комунікативний підхід допомагає студентам брати участь у дискусіях та подолати мовний

бар'єр. Він спрямований на покращення викладання іноземних мов шляхом взаємодії викладачів і студентів на основі лінгвістичної теорії та комунікативної методики навчання мови [4: 107–114].

Досвід показав, що мовний матеріал легше вивчати таким чином, ніж вивчати окремі слова та граматичні правила. Комунікативний підхід спрямований на організацію навчального процесу, адекватного реальному спілкуванню, оскільки передбачає моделювання основних схем спілкування. Комунікативна (мовленнєва) спрямованість означає, що при опануванні мовленнєвим матеріалом (фонетикою, лексикою, граматиною) завершальним кроком є демонстрація того, як мовленнєвий матеріал, призначений для вивчення, може бути використаний для досягнення відповідної комунікації іноземною мовою [3: 77–80].

Комунікативний підхід у навчанні іноземної мови дає студентам ряд переваг, оскільки він виник на основі традиційних підходів до навчання з інтеграцією сучасних методів навчання. При створенні методичних рекомендацій чи підручника враховуються інтереси студентів. Це означає, що метою даного підходу є мотивація студентів до навчання в цілому та вивчення іноземної мови зокрема. Крім того, використання багаторівневого підходу допомагає виховати різнобічну особистість із широким світоглядом та певною системою цінностей, здатну критично мислити, оцінювати та аналізувати отриману інформацію. Отже, комунікативний метод навчання базується на індивідуальному підході, орієнтованому на отримання кожним студентом якісних знань відповідно до його власних уподобань. Крім того, комунікативний підхід передбачає використання різноманітних інноваційних інтерактивних технологій та ресурсів, таких як Інтернет, аудіо- та відеоматеріали, які відповідають сучасним тенденціям розвитку суспільства. Використання сучасних технологій і педагогічних прийомів готує студента до сучасного життя, а саме: участі у переговорах, семінарах, практикумах, конференціях, виступів з доповідями на симпозіумах, ведення наукової роботи, ділового листування, читання зарубіжної літератури за окремим напрямом тощо. Підбиваючи підсумок, можна сказати, що комунікативний підхід поєднує в собі всі сучасні тенденції та вимоги світової спільноти та допомагає вивчати мову від початкового рівня, поступово переходячи до просунутого, і дає можливість кожному студенту досягти власної мети в вивченні іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Гусак Т. Методологія викладання іноземних мов // Рідна школа. 2006, № 2. С. 58–62.
2. Ключковська І.М. Інноваційні підходи у викладанні іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах // Сучасні проблеми лінгвістики та навчання іноземних мов у контексті Болонського процесу. К.: Знання, 2005. С. 67–69.
3. Kapitan T. The communicative orientation of the educational process in the teaching of foreign languages// Academic notes series. Pedagogical science 1. 2021, №192. PP. 77–80. <http://dx.doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-192-77-80>.
4. Komar O. Modern methods of implementon a communicative approach in English language teaching// *Collection of Scientific Papers of Uman State Pedagogical University*. 2020. № 3. PP. 107–114. <http://dx.doi.org/10.31499/2307-4906.3.2020.219098>.

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ТА РІВНЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Северин Н. В.

*Україна, Харків, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Сучасне українське суспільство спрямоване на покращення якості освіти та підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання, що значно впливає на посилення конкурентоспроможності ЗВО та підготовку молодих фахівців. З цією метою у навчальних закладах постійно відбувається пошук нових технологій, методик, методів викладання. Дистанційне навчання, яке в сьогоднішніх умовах набуло широкого використання, вимагає від викладачів пошуку нових способів залучення студентів до навчального процесу, мотивації всіх учасників навчального процесу та підвищення його ефективності. Використання активних методів навчання, новітніх інформаційних технологій в освітньому процесі є важливим і ефективним інструментом підвищення успішності для закладів освіти всіх рівнів. Так, дослідники зазначають, що зараз відбувається налагодження українськими ЗВО співпраці з європейськими навчальними закладами у сфері навчальної та наукової діяльності, студентські міжнародні обміни, можливість здобуття другої вищої освіти та навчання за магістерськими програмами за кордоном. Тож сучасні інформаційні технології мають бути ефективним інструментом для полегшення засвоєння знань, трансформації навчання в активне, комунікативно спрямоване, цікаве, наочне, індивідуальне [1: 92].

Викладання української мови іноземним студентам зараз пов'язане з певними труднощами. Загальновідомо, що вивченню мови сприяє знаходження іноземців у мовному середовищі, спілкування з носіями мови, знайомство з культурними традиціями, звичаями, обрядами тощо. Однак у сьогоднішніх умовах це неможливо, тому викладачі мають у відведений розкладом занять час встигнути все: навчити іноземних студентів користуватися стандартними мовними конструкціями, сформувані навички спілкування у різних ситуаціях, навчити правил письма, приділити достатню увагу науковому стилю мовлення, необхідному при опануванні мовою професійного навчання. Тому пошук та впровадження у навчальний процес нових методологічних підходів, комунікативних методик, інноваційних технологій значно покращить процес оволодіння чужою мовою іноземними студентами.

Серед технологій, що стали зручним інструментом як за умов очного, так і дистанційного навчання, можна назвати ігрову навчальну платформу «Kahoot», яка на сьогодні визнана однією з найпопулярніших платформ ігрового навчання та використовується в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» (НТУ «ХПІ»). Вона є результатом дослідницького проєкта Lecture Quiz, розпочатого у Норвезькому університеті природничих і технічних наук у 2006 році. Протягом кількох років досліджень

та експериментів було розроблено та оцінено кілька прототипів [2] і з'ясовано, що «Лекція-вікторина» підвищила мотивацію, залучення студентів до занять і сприйняття навчання через посередництво цікавих соціальних навчальних заходів [3; 4]. У вересні 2013 року Kahoot був заснований для загального користування на базі лекційної вікторини, його умовою було вміння вчителя створювати власний контент, грати у вікторини та оцінювати учнів, а учні могли приєднатися анонімно та грати без відчуття незручності, змагатися, веселитися, вчитися. При проведенні дистанційних занять викладачеві іноді важко концентрувати та підтримувати увагу студентів, особливо при поясненні складної теми, у такій ситуації підготовка тесту Kahoot з невеликими паузами та цікавими запитаннями на тему уроку стає кращою альтернативою.

Kahoot з підтримкою відео, музики, зображень, підрахунку балів позитивно сприймається викладачами і студентами, активізує клас при розв'язанні навчальних проблем, позитивно впливає на результати іспитів, підвищує успішність, покращує відвідуваність занять та емоційний стан студентів. Протягом останніх років в НТУ «ХП» було створено цілу низку науково-популярних ігор у сфері ІТ технологій, фізики, хімії, іноземних мов.

Платформа «Kahoot» є зручним сучасним інструментом у здійсненні очного і дистанційного навчання. Вона дає можливість створювати цікаві тести, текстовий матеріал, математичні символи тощо, тому використання цієї ігрової навчальної платформи позитивно впливає на якість освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Колонута Д. К. Сучасні технології у викладанні іноземних мов / Наук. Вісник Ужгород. нац. ун-ту. С. 92–94.
2. Wang A. I., Tahir R. The effect of using Kahoot! for learning – A literature review, Computers & Education, Volume 149, 2020, 103818. Pp. 1–22.
3. Wang, A. I., Ofsdal, T., & Morch-Storstein, O. K. An evaluation of a mobile game concept for lectures. In Proceedings of the 2008 21st conference on software engineering education and training. IEEE Computer Society. 2008.
4. Wu, B., Wang, A. I., Borresen, E. A., & Tidemann, K. A. Improvement of a lecture game concept – implementing lecture quiz 2.0. In Proceedings of the 3rd international conference on computer supported education. 2011. Pp. 26–35.

ВПЛИВ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Селіна І. Л.

Україна, Харків,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Сучасна освіта неможлива без залучення нових підходів, різних методів та інформаційних комп'ютерних технологій. Ефективність їх використання на заняттях у закладах вищої освіти, зокрема на заняттях української мови як іноземної, неможливо оскаржити. Завдяки їхньому впровадженню підвищується

рівень викладання, з'являється зацікавленість у студентів, тобто активізується навчальний процес загалом.

Одним із найпоширеніших засобів інформаційних комп'ютерних технологій, що використовуються викладачами, є мультимедійна презентація. Презентація – це *логічно пов'язана послідовність слайдів, об'єднана однією темою та загальним принципом оформлення* [1]. Вона може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, таблиці, звукове оформлення та голосовий супровід, відео та анімацію. В основі створення презентації закладено один з основних методичних принципів навчання – принцип наочності.

Презентації можна включати до навчального процесу на різному рівні навчання української мови як іноземної: і на початковому, і на базовому, і на просунутому та на різних етапах уроку: для вивчення алфавіту (вимова та написання), лексики чи граматичного матеріалу; для його повторення чи закріплення; для перевірки знань; для роботи з текстом або для виконання домашніх завдань.

На допомогу викладачам для створення мультимедіа стала добре відома всім програма Microsoft PowerPoint. Ця програма легка і доступна у використанні, але для створення якісного продукту необхідно дотримуватись певних правил: одна презентація має відповідати одній темі; слайди мають бути логічно структурованими; не повинно бути перенасичення тестовим матеріалом; матеріал – доступний для розуміння студентів; дизайн – простий і лаконічний [2].

Завдяки використанню мультимедійних презентацій на уроках української мови як іноземної покращується якість викладання даної дисципліни, оскільки відбувається візуалізація та конкретизація навчального матеріалу, тобто полегшується вивчення нової лексики, граматичних конструкцій тощо; активізуються природні можливості студентів (візуальне мислення, сприйняття, запам'ятовування) до активної пізнавальної діяльності; підвищується мотивація іноземців до вивчення української мови внаслідок зацікавленості та доступності лексико-граматичних матеріалів; внаслідок використання усіх видів мовленнєвої діяльності та створення різних комунікативних ситуацій розвивається комунікативна компетенція іноземних студентів.

Список використаних джерел

1. Гончарук О. В. Роль мультимедійної презентації у вивченні української мови як іноземної студентами-медиками. Закарпатські філологічні студії. Вип. 14. 2020. С. 24– 28.
2. Шевченко О. М. Застосування мультимедійних технологій на заняттях з української мови як іноземної. Харків: ХНАДУ. 2021.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ОПАНУВАННЯ МАЙБУТНЬОЮ ПРОФЕСІЄЮ

Семідоцька В. А., Тернова О. І.

Україна, Київ, Державний торговельно-економічний університет

Курс вивчення іноземної мови для студентів нефілологічних спеціальностей, особливо технічних, професійно орієнтований і комунікативний. Це пов'язано з розвитком співпраці та спілкування вчених і фахівців на глобальному рівні, що робить іноземну мову важливою мовою фаху.

Навчання професійно орієнтованої мови спілкування стало проблемою навчання іноземної мови в немовних ЗВО. Навчання іноземної мови з опорою на майбутню спеціальність підвищує бажання студентів вивчати мову, оскільки сфера інтересів студентів лежить безпосередньо у сфері професійного спілкування.

Дисципліна «Іноземна мова для професійного спілкування» – це об'єднання двох або декількох дисциплін в одну, зберігаючи зв'язок з предметами-джерелами. З часом вона набуває своїх особливостей і поступово набуває предметно центричності, коли вона використовується в навчальному процесі.

Вітчизняні науковці, зокрема Л. Я. Зеня, Н. В. Бориско, Л. А. Сажко, А. Л. Котковець, Л. В. Дольнікова, О. Г. Даналакій, В. В. Прошкін, К. Шевчук та ін. розглядали різні аспекти зазначеної проблеми. Метою даної роботи було визначено розглядання питання інтеграції дисципліни «Іноземна мова для професійного спілкування» в процес навчання іноземних мов студентів немовних спеціальностей.

Іноземна мова має два статуси під час процесу інтеграції: як рівноправна дисципліна в плані інтеграції та як інструмент для мовної діяльності в професійних контекстах.

Застосування професійної іноземної мови з тими ж цілями, що й рідна, підвищує мотивацію та стимулює пізнавальну активність.

Володіння іноземною мовою та здатність ефективно отримувати інформацію цією мовою, а також активне використання реальних ресурсів мережі Інтернет, серед інших джерел, є ключовими факторами, які визначають потенціал навчання студентів технічних спеціальностей. Основним компонентом подальшої професійної діяльності фахівця є пошук іншомовної справжньої інформації.

Досвід показує, що більшість студентів першого курсу не вважають, що курс «Іноземна мова для професійного спілкування» розвиває професійні навички. Отже, інтеграція міжпредметних предметів підвищить бажання студентів вивчати іноземну мову, пов'язавши її з основними предметами курсу.

З іншого боку, інтерес до майбутньої професійної діяльності буде розвиватися завдяки постійному зв'язку між мовним матеріалом, запропонованим студентам, і фактами чи прикладами зі спеціальних дисциплін.

Одним із найскладніших методичних завдань викладача іноземної мови є використання міжпредметних зв'язків. Міждисциплінарна інтеграція – це певна система заходів, які проводить викладач, щоб вирішити різноманітні завдання. Вона заохочує використання різноманітних методів навчання, зокрема інтерактивних та дистанційних методів. Робота викладача набуває характеру співпраці, підтримки та збагачення, що вимагає розуміння програм і підручників різних дисциплін. З іншого боку, багато факторів можуть перешкоджати широкому використанню міжпредметних зв'язків. Серед них відсутність скоординованості програм ЗВО з іноземної мови та інших дисциплін, що перешкоджає студентам усвідомленому перенесенню знань, умінь і навичок до іноземної мови та навпаки з інших навчальних предметів. Але існує великий потенціал і перспективність цього підходу для підготовки конкурентоспроможних фахівців через досвід викладачів, які творчо підходять до організації навчального процесу, вибору методів для досягнення певних цілей на певному етапі курсу та прагнуть урізноманітнити зміст, пов'язаний із матеріалом, що вивчається в інших дисциплінах.

Список використаних джерел

1. Vammer G. Should we discipline interdisciplinarity? *Pal Commun.* 2017. Vol. 3(1). P. 1–4.
2. Даналакій О. Г., Хабюк А. Я. Інтегроване навчання природничо-математичних дисциплін у вищих навчальних закладах. *Молодий вчений. Сер. «Педагогічні науки».* 2017. № 2 (42). С. 475–478.
3. Дольнікова Л. В. Інтеграція та систематизація змісту фундаментальних дисциплін у вищій школі, як передумова формування фахової компетенції випускника вищої школи. *Педагогічні інновації у фаховій освіті: збірник наукових праць.* 2011. Вип. 2. С. 49–56.
4. Котковець А. Л. Застосування принципів інтеграції у процесі навчання іноземній мові у ВНЗ. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди».* 2015. Т. 66, дод. 1 до вип. 36. С. 599–607.
5. Сажко Л. А. Інтегративна основа навчання іноземних мов. *Вісник Київського лінгвістичного університету. Сер. «Педагогіка і психологія».* 2011. Вип. 19. С. 18–25.

РОЛЬ МІЖПРЕДМЕТНОЇ КООРДИНАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Склярова Т. А.

Україна, Харків, Національний фармацевтичний університет

Глобальна потреба в англійській мові як засобі світової комунікації у сферах науки, технології, освіти, ділового співробітництва та інших зумовила попит на особливий напрямок викладання англійської мови для професійного спілкування [3: 21.] Для фахівців, які хочуть бути конкурентоспроможними на ринку праці, оволодіння англійською мовою є невід'ємною частиною їхньої професійної підготовки.

Ї основна мета у цій ситуації не просто засвоїти загальну лексику з іноземної мови, а спеціальну, яка не має широкого загального вжитку і часто зрозуміла лише тим, хто зайнятий у тій чи іншій сфері діяльності. Як наслідок, фахова підготовка студента вимагає не тільки спеціального практичного й теоретичного навчання, але й обов'язкового оволодіння відповідною підмовою, в основі якої лежить спеціальна лексика, що складається зі специфічної системи термінів [1: 114].

Таким чином, оскільки одним із завдань англійської мови за професійним спрямуванням є оволодіння лексикою на теми, пов'язані з професійною сферою діяльності, засвоєння студентами спеціальної термінології, то постає питання: Чи може викладач-філолог забезпечити це на належному рівні? Відомо, що програма англійської мови для студентів факультету іноземних мов не передбачає оволодіння спеціальною лексикою з усіх сфер: юридичної, медичної, економічної, технічної тощо. Випускник вищезазначеного факультету володіє глибокими знаннями з граматики, фонетики, методики викладання предмета, проте у нього поверхневе володіння спеціальною лексикою з конкретної фахової дисципліни.

Рішення для цієї ситуації полягає у міжпредметній координації.

Великий тлумачний словник сучасної мови зазначає, що координація – це узгодження, приведення у відповідність якихось дій, явищ тощо, установлення взаємозв'язку [4]. Тоді під «міжпредметною координацією» ми розуміємо встановлення постійного багатостороннього зв'язку у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням з фаховими дисциплінами [1: 109].

Міжпредметна координація розглядається у двох площинах: як необхідність оволодіння філологами, викладачами іноземної мови, спеціальною професійною лексикою для навчання студентів нефілологічних спеціальностей, і як використання фахових знань, набутих студентами в процесі навчання майбутньої професії, у вивченні професійно спрямованої іноземної мови [1: 110].

Для реалізації міжпредметної координації організують:

- дуальні заняття, які передбачають одночасне використання української та англійської мов на лекції, практичному чи семінарському заняттях;
- використання автентичних підручників, відео та аудіоматеріалів на заняттях, що створює своєрідний заочний контакт з носіями мови;
- впровадження методу проєктів, де студенти можуть застосувати знання, набуті на заняттях з фахових дисциплін;
- співпраця з викладачами з фахових дисциплін при підготовці навчальних матеріалів, організації розмовних клубів тощо.

Отже, міжпредметна координація має створити умови для «входження» викладача англійської мови у сферу професійних понять, значущих для студента відповідної спеціальності, а також допомогти «зануритись» у фахову дисципліну, налагодити зв'язок із колегами-викладачами профільних предметів, співпрацювати з відповідними кафедрами, що дозволить забезпечити викладання англійської мови на високому рівні [1: 116].

Список використаних джерел

1. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Р. О. Гришкова. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.
2. Іноземна мова як засіб формування комунікативної компетенції майбутніх правоохоронців : монографія / за загальною редакцією О. Ситько. Одеса : ОДУВС, 2021.
3. Навчання професійно орієнтованого іншомовного спілкування майбутніх учителів : кол. монографія / за заг. ред. О. А. Подзигун. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2019. 283 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної мови. Режим доступу: Slovnuk.me — [Словники й енциклопедії](#).

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Тернова О. І., Семідоцька В. А.

Україна, Київ, Державний торговельно-економічний університет

Наразі, торгово-економічна сфера є одним з актуальних напрямів лінгвістичних досліджень. В українській лінгвістиці дослідження в рамках економічної лінгвістики розпочались відносно недавно. Вітчизняний дослідник А. Р. Полохач зазначає, що економічна лінгвістика є «молодим» напрямом у лінгвістиці, та визначає економічну лінгвістику як синтез ділової мови та економічної термінології, що вивчає функціонування мови й використання мовних ресурсів в економічній діяльності [2: 272]. Характеризуючи особливості дослідження термінології торгово-економічної сфери, зазначимо, що сучасні науковці розглядають специфіку функціонування термінології торгово-економічної сфери, особливості перекладу текстів торгово-економічної сфери тощо.

Фокусом нашого дослідження є лексико-семантичні особливості англійської термінології сучасної торгово-економічної сфери. Проте перш ніж аналізувати лексико-семантичні особливості англійської термінології сучасної торгово-економічної сфери, розглянемо сутність власне поняття «терміну» та «термінології». Вітчизняні дослідниці О. Чайка та Я. Остапенко зазначають, що термін є динамічним елементом, який функціонує у живій мові й постійно зазнає змін. До характерних ознак терміну науковиці відносять такі, як дефінітивність, точність, номінативність, системність, мотивованість, стилістична нейтральність, лаконічність [3: 106]. В. І. Карабан визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки. Дослідник вважає, що науково-технічні терміни становлять суттєву складову науково-технічних текстів [1: 54].

За спеціальними галузями економічного дискурсу можна виокремити наступні групи термінології: термінологія менеджменту – *business plan, cost overrun, project budget*; термінологія банківської справи, торгівлі, бухгалтерії *balance of payments, balance sheet, capital gains tax, international tariffs, a negotiable document*; термінологія виробництва, яка варіюється залежно від

галузі функціонування компанії – *start-up businesses, consignment note, spot market*; вузькогалузєва термінологія, яка варіюється залежно від галузі функціонування компанії – *elasticity, excess load, defective loading*; термінологія реклами та маркетингу – *target market, value-based, skimming*; ділова та юридична термінологія – *the Uniform Rules, provisions in force, carriage charges, customs laws and regulations*; навчальна та академічна мова бізнесу, економіки та менеджменту, яка використовується в підручниках чи в наукових матеріалах, публікаціях, лекціях, тренінгах, консультаціях та семінарах на економічні теми: *non-price factors, GRP, demand, economic bounce back*.

Характеризуючи структурні особливості торгово-економічних термінів, зазначимо, що серед таких термінів можна виокремити: терміни базового рівня, або ж терміни широкого вжитку: загальнонаукові терміни; термінологічні одиниці суміжних галузей: *demand, capital, balance, project, business plan*; вузькоспеціальні терміни, що різняться за тематикою: *start-up, cost overrun, interregional economic differentiation, skimming, non-stochastic technology, diversification*.

За формальною структурою можна виокремити:

1. монокомпонентні терміни – терміни, що складаються з однієї лексичної одиниці: *credit, market, cost, creditworthy, default*;
2. багатоконпонентні терміни: двокомпонентні терміни: noun + noun: *operations department, adapted policies, profit margins*; adjective + noun: *promotional pricing, variable pricing, operating costs*; noun + preposition + noun: *commissions of intermediaries*; трикомпонентні терміни: noun + adjective + noun: *demand market segmentation*; noun + noun + noun: *loss leader pricing*; adjective + noun + noun: *high default borrowers*; багатоконпонентні терміни: adjective + noun + noun + noun: *long term capital requirements*;
3. терміни-аббревіатури: *COP – Client Oriented Products; PUP – Public Use Plans*.

У висновку зазначимо, що термінологія торгово-економічної сфери містить широке коло термінів, таких як термінологія менеджменту, термінологія фінансово-економічної сфери, термінології банківської справи, вузькогалузєва термінологія конкретної сфери торгово-економічної діяльності, термінологія маркетингу та реклами, термінологія юридичної та академічної сфер тощо. Перспективи подальших досліджень полягають у можливості дослідження структурно-семантичних особливостей термінів конкретної сфери торгово-економічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Флоренція-Страсбург-Гранада-Київ: TEMPUS, Ч. I «Граматичні труднощі», 1997. 317 с.
2. Полохач А. Р. Бізнес-лінгвістика як нова течія прикладної лінгвістики. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/27359/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%85%D0%B0%D1%87.pdf> (дата звернення: 12.07.2023)

3. Чайка О., Остапенко Я. Новітній погляд на поняття «термін» у лінгвістиці. *Філологічний часопис. Philological Review, Issue*, 2020. 2 (16). С. 103–110.

ІНФОГРАФІКА У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

Чернецька Ю. Г.

*Україна, Одеса, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»*

Поняття креативності, здібності генерувати нові оригінальні ідеї, «вміння вбачати проблеми в тому, що іншим здається тривіальним і зрозумілим, самостійність поглядів та оцінок, незалежність від стереотипів, здатність дивуватися і захоплюватися» [1: 432] широко протлумачене в різних наукових галузях, суміжних із методикою навчання мови (В. Андрієвська, Л. Виготський, Дж. Гілфорд, І. Зязюн, В. Моляко, О. Куцевол, С. Сисоєва, Х.Р. Різі, Е. Торренс, Дж. Тейлор). Заразом мовознавчий фокус уваги здебільшого зміщено в бік аналізу проявів лінгвістичної креативності мовної особистості (М. Алефіренко, С. Воропай, Т. Гридїна, Ж. Горіна, Д. Крістал, Т. Космеда) як феномена мовленнєвого спілкування, що «провокує мовця на відкриття нових смислових зв'язків у відомому, звичному, яскраво виражену мовленнєву активність й ініціативність, потяг до природності й безпосередності, здатність до імпровізації», – резюмує Ж. Горіна [2: 111].

В аспекті дослідження лінгвометодичного потенціалу інформаційної графіки ми звернулися до теорії синергетики, в надрах якої сформувалося поняття самодобудовування, застосовуване переважно для процесів аналізу креативного мислення. Самодобудовуванням учені означають здатність творчого мислення інтегрувати ціле з фрагментів, заповнюючи відсутні ланки, ніби перекидаючи між ними містки [1: 432]. Слід відзначити, що популярну інфографіку наразі тлумачать як візуалізацію певних ідей, понять, мета якої полягає в тому, щоб презентувати аудиторії складну інформацію таким чином, щоб вона була легко сприйнятною і швидко зрозумілою. Нейродослідження, присвячені фізіології зору і способам оброблення візуальної інформації, переконливо доводять доцільність залучення інфографіки в арсенал засобів навчання і вивчення як рідної, так і іноземної мови, адже близько 50% мозку прямо чи опосередковано пов'язані із функціями зорового сприймання інформації. Крім того, за експериментальними висновками Деніз Грейді, на нейрони, відповідальні за зорове сприйняття, припадає близько 30% всієї сірої речовини, тоді як для порівняння – нейрони, які відповідають за дотикове і слухове сприймання, складають 8% і 3% відповідно [1]. Ураховуючи цю ключову обставину, цілком логічно припустити, що мозкові того, хто навчається, значно легше сприймати інфографіку, ніж просто звичайний текст.

Отже, однією з причин, за якою ті, хто навчаються іноземної мови, сприймають зображення (ілюстративний матеріал) значно ефективніше, ніж

текстовий, є та, яким чином людський мозок обробляє інформацію: він зчитує дані у вигляді малюнка одразу й цілісно, а текст – послідовно і повільніше. До прикладу, кожна буква у слові – вже сама по собі є символом, і щоби прочитати текст, мозок спочатку «працює» над його розшифруванням, зіставляючи звуки й форми букв, які зберігаються в пам'яті, а вже потім розуміє, як звуки складаються разом у слова, як зі слів формуються речення, а з речень – абзаци. Хоча вся ця діяльність відбувається, умовно кажучи, в лічені доли секунди, але якщо порівняти з тим, як мозок сприймає зображення, то стає зрозуміло, що вона потребує значно більше розумових зусиль [1]. Акцентуємо на ще одному важливому моменті: в цілях збереження оптимальної швидкості оброблення величезних обсягів навчальної інформації мозок фільтрує вхідні дані і ледь чи не одразу після сприйняття відкидає близько 90% інформації з органів чуття, а ключовим критерієм у цьому відборі є відмінність одержаної інформації від тієї, що мозок звикнув обробляти, за тим що його увагу передусім привертатиме все нове і незвичне. Власне, інфографіка і надає викладачеві широкі можливості привнести в інформацію такі елементи новизни й унікальності, які зроблять її більш помітною.

Згідно з моделлю VARK (за першими літерами англійських слів – назв стратегій) для оброблення інформації дорослі вдаються до чотирьох основних стратегій навчання: а) зорової (Visual) – вчаться, сприймаючи не слова, а графіко-ілюстративні матеріали, типу карт, графіків, схем, зображень; б) аудіальної (Auditory) – вчаться, слухаючи вимовлювані слова; в) вербальної (Read/Write) – вчаться, читаючи або записуючи слова; г) кінестетичної (Kinesthetic) – навчаються через практичний досвід, роблячи щось [1]. Відомо, що більшість людей є візуалами, тобто використовують зорову стратегію, відтак методична доцільність залучення інфографіки до освітньої контент-стратегії так само стає очевидною. Розвиток креативного мислення майбутніх філологів із використанням інфографіки в епоху інформаційних переваг має, на нашу думку, кілька переваг: а) більш ефективно сприйняття обсягів інформації, ідей, понять; б) зростання здатності мислити критично, креативно, генеруючи нові та розвиваючи цікаві ідеї; в) покращене запам'ятовування і відтворення інформації й концентрації уваги; г) текстовим контентом з інфографікою студенти діляться один з одним більш охоче, поширюючи його по найрізноманітніших цифрових каналах.

Список використаних джерел

1. Андрієвська В. В. Креативність. Енциклопедія освіти. К.: ЮрінкомІнтер, 2008. С.432.
2. Горіна Ж. Д. Лінгвокреативність у мовленнєвій репрезентації елітарної мовної особистості. *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2011. № 15 (226) серпень. Ч. 3. С.94–102.
3. ARK website. The VARK categories. URL: <http://bit.ly/com/sm09in>
4. Grady D. The Vision Thing: Mainly in the Brain. *Discover Magazin* URL: <http://bit.ly/upYVBr>
5. Lane Robert&Dr. Stephen Kosslyn. Show Me What Brain Research Says About Visual in Power Point. Microsoft Website. URL: <http://bit.ly/com/s3IseP>
6. Torrance E. P. The Nature of Creativity as Manifest in Its Testing. *The Blazing Drive: the Creative Personality*. NY: Bearly Limited, 1987. 123 p.

ГРУПОВА РОБОТА ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ

Шевченко М. В.

Україна, Київ,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчання української, зрештою, як і будь-якої іншої іноземної мови, – це навчання передусім спілкування, але водночас і навчання у процесі спілкування. Спілкування на заняттях може бути різновекторним: *викладач – студент, викладач – студенти, студент – студент, студенти – студенти*. Ефективність заняття, що відповідає сучасним освітнім викликам, багато в чому залежить від підходу викладача до його організації та тих форм соціальної взаємодії, які будуть домінувати.

Групова робота (ГР) – технологія, що сприяє інтерактивній соціальній взаємодії, дозволяє студентам виявити цю взаємодію *безпосередньо* і провадити спільну взаємопов'язану мовленнєву діяльність. Саме у межах колективної діяльності як засобу розв'язання життєвих завдань, як форми узгодження цілей, способів, мотивів *обмін* репліками набуває характеру спілкування.

Тема, до якої ми звернулися, не є новою чи малодослідженою. Як зазначав Мартін Пухнер у своєму дослідженні «Писаний світ», більшість харизматичних вчителів, а саме: Будда, Конфуцій, Сократ, Ісус, Мухаммед не писали, не читали лекцій, а навчали через спілкування з учнями, «враховуючи змінний характер обміну думками між промовцями» [1: 101]. Перемістившись у сучасність, ми знайдемо безліч досліджень, методичних рекомендацій, присвячених саме цій темі. Проте пандемія коронавірусу, а потім страшна війна в Україні спричинили перехід викладачів і студентів до дистанційної форми освіти, котра вимагає переосмислення, як ефективно застосовувати не тільки цифрові, але й інтерактивні навчальні технології.

Вивчення нової іноземної мови, передбачає активне спілкування нею, занурення у мовне середовище. Проте через війну іноземні студенти КНУ імені Тараса Шевченка перебувають у своїх країнах і чують українську мову лише під час занять або переглядаючи відеоматеріали чи слухаючи звукозаписи. На жаль, це не може повною мірою замінити живе спілкування. Тому перед викладачами постав новий виклик: як компенсувати студентам брак безпосереднього контакту на емоційному рівні, живого спілкування, проживання тих чи інших щоденних ситуацій. Дієвим виходом у дистанційному навчанні усного мовлення видалося звернення до технології ГР, оскільки вона мотивує не лише мовленнєву діяльність, а й підвищує інтерес студентів до самого навчального процесу.

Завдяки ГР студенти засвоюють знання і набувають мовленнєвого досвіду не з необхідності, а з власного бажання, у них формується психологічна готовність до спілкування, зникають психологічні/мовні бар'єри. Мовці мають можливість оцінити себе на тлі інших, розкрити свій творчий потенціал. Разом із цим ГР забезпечує природну потребу багаторазового повторення мовного

матеріалу, засвоєння якого відбувається легше у мовленнєвому потоці й робить навчальний процес більш різноманітним та захопливим.

Варто наголосити, що студенти люблять і відчують ефективність ГР під час формування навичок усного мовлення, вони завжди охоче виконують різноманітні завдання у різних мовленнєвих ситуаціях. Вони, долучаючись до ГР, відзначають, що така технологія дозволяє збільшити час мовлення українською мовою, а також підвищити якість висловлювань. Також вона створює сприятливий емоційний клімат у таких мовленнєвих групах. Сором'язливі, невпевнені студенти, спочатку відчують певний дискомфорт, який поступово змінюється полегшенням, коли потрібно говорити з іншими перед викладачем.

Якщо на рівнях А1-А2 ГР стимулює запам'ятовування мовного матеріалу, то на рівнях В1-В2 вона активізує творче ставлення до мови. На нашу думку, ГР під час навчання усного мовлення ефективна для студентів, які володіють лексико-граматичним матеріалом, але мають слабо розвинені навички говоріння. Адже студенти самостійно добирають граматичні засоби під час формування та формулювання своїх висловлювань відповідно до ситуації спілкування, запропонованих викладачем.

Для студентів під час ГР кожне завдання – це спілкування, а для викладача воно поліфункціональне, тобто досягає кілька цілей: у його межах створюються сприятливі умови для розвитку навичок говоріння, тренування вживання граматичних форм, запам'ятовування потрібної лексики, покращення роботи механізмів пам'яті тощо.

Крім того, під час групової роботи можна використовувати варіантні ситуації, різні способи формування й формулювання думки, тобто різні способи вираження мовленнєвих намірів. А це також залежить і від специфіки культури, від особливостей студента, від рольових стосунків, від настрою тощо.

Список використаних джерел

1. Пухнер М. *Писаний світ*. К.: Темпора, 2022. 460 с.

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ РЕАЛІЇ ЯК ВАЖЛИВЕ ДЖЕРЕЛО ЗБАГАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Шкурко О. В.

Україна, Дніпро,

Дніпровський національний університет імені О. Гончара

Знання лінгвокультурологічних особливостей країни, мова якої вивчається, є запорукою успішного опанування нею, оскільки без необхідного мінімуму знань з історії, літератури, реалій культури певної країни неможливо говорити про досконале знання її мови.

Збагачення лінгвістичної компетенції студентів-перекладачів знаннями соціокультурних особливостей англomовних країн надає унікальних можливостей не тільки для розширення їхнього світосприйняття, але й для

занурення в англійську мову, що сприятиме її кращому розумінню й, відповідно, опануванню її нюансами.

Сучасна англomовна художня література є невичерпним джерелом лінгвокультурологічних феноменів, тому твори популярних авторів доцільно вивчати не тільки з боку літературознавства, але і як дзеркало наявних реалій.

Творчість Стівена Кінга вже багато років є надзвичайно цікавою для мільйонів читачів, тому розглянемо лінгвокультурологічні реалії в одному з найкращих його романів «Воно», щоб визначити їхнє значення для кращого розуміння тексту твору, а також збагачення професійних знань студентів-філологів.

Під час аналізу роману було розглянуто близько 500 реалій [1], які є чудовим засобом художньої виразності та важливим елементом сюжету.

Найбільш вживаними в цьому романі є *побутові реалії*, які складають 32 % від загальної кількості проаналізованих прикладів. Вони позначають:

1) типи житла: «Cape Cod» – облицьований гонтом півтораповерховий широкостінний дім із крутим двоспадним дахом і великим центральним димарем;

2) майно і предмети побуту: «Eames chair» – модель зручного м'якого крісла зі шкіряною оббивкою, створена братами-дизайнерами Чарлзом і Реєм Імзами;

3) елементи одягу і головні убори: «She sat looking moodily down at her penny-loafers» – плоскі туфлі типу мокасинів (назва походить з 1930-х, коли у трикутні прорізи на підйомах туфель діти ховали два пенні, яких якраз вистачало для термінового телефонного дзвінка додому);

4) національні страви і напої: «Ring-Dings» – тістечка з шоколадною поливою, начинені ванільним кремом, що випускаються компанією «Drakes»;

5) грошові знаки й одиниці виміру: «cartwheel silver dollars» – колекціонерська назва монети, що випускалась у 1921–1928 роках (завдяки методу карбування така монета за умови похитування відблискує світлом, ніби крутяться спиці в колесі); «a quart» – американська кварта рідини дорівнює 0,946 літра;

6) національні музичні твори, групи та музичні інструменти: «Moe Bandy songs» – кантрі-співак Marion Mo Bandy, чия популярність припала на 1970-ті роки; «Calliope music» – музичний інструмент, дуже гучний паровий орган, у якому використовуються гудки паровозного типу; назву дістав від імені матері Орфея музи Калліопи;

7) національні розваги й свята: «there was a carnival with rides by Smokey's Greater Shows» – фестиваль *Smokey's Greater Shows* був заснований Бадом Гілмором у 1950-х роках і став щорічною сімейною традицією для тисячі жителів штату Мен;

8) назви компаній і магазинів: «Trailways, Greyhound...» – заснована 1936 р. група з 80 незалежних автобусних компаній; «Greyhound» («Сірий пес-гончак») – найбільша у світі компанія міжміського автобусного сполучення, заснована 1914 р. в Техасі шведським емігрантом-шахтарем Еріком Вікманом; «a Rexall Drug» – колись потужна мережа аптечних крамниць, заснована 1902 р.

29 % розглянутих прикладів складають *ономастичні* та *географічні* реалії: *Barbara Mandrell* – найпопулярніша кантрі-співачка у 1970-1980-х рр.; «arrive at Logan» – міжнародний аеропорт у Бостоні, названий на честь сенатора Едварда Лоренса Логана; «they went to Portland» – найбільше місто у штаті Мен на березі Атлантичного океану.

Етнографічні реалії також можна побачити у творі достатньо часто, вони складають 18 % від загальної кількості прикладів: «...the boys at work were already making jokes about Jack Sprat and his wife» – посилання до відомого англійського віршика про дуже худого чоловіка і його товсту дружину (героїв роману Едді Каспбрака і його дружину Міру порівняно з героями цього вірша).

У творі «Воно» С. Кінг використовує ненормативну й агресивну лексику, що відображається в реаліях *мовного етикету* і *нормах поведінки*, що складає 11 % розглянутих прикладів: «A Jawa peach» («Джорджійський персик») – еротично забарвлена ідіома на означення дівчини-гарнюні з південного сходу США; «I take a girl on a laundry date and right away she wants to go Dutch» – англо-американська ідіома, коли кожний платить сам за себе.

Суспільно-політичні й *асоціативні* реалії складають по 5 % від загальної кількості прикладів: «Urban Energy Conservation and the Young Turks» (Молодотурки – реформаторська, прогресистська партія в Туреччині, 1889–1918 рр.) – ця назва стала популярною ідіомою для означення якогось руху чи угруповання нетерплячих, сповнених нових ідей молодих людей; «an Elks' Hall» – лось є одним з офіційних символів штату Мен.

Отже, лінгвокультурологічні реалії в романі С. Кінга «Воно» є джерелом збагачення мовної компетенції майбутніх перекладачів, оскільки допомагає їм набути важливих професійних знань.

Список використаних джерел

1. Панченко О. І., Шкурко О. В. Лінгвокультурологічні одиниці в художньому тексті як засіб професійної підготовки філолога (на матеріалі англійської мови). *Вісник науки та освіти. Серія «Філологія»*. 2023. № 9 (15). С. 149-161.

САМОСТІЙНА РОБОТА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Ященко А. А.

Україна, Харків,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Розвиток навичок самостійної роботи іноземних студентів на заняттях з української мови є важливим компонентом навчально-виховного процесу.

Під самостійною роботою «розглядається така діяльність студентів, яка направлена на придбання ними знань, умінь і навичок, в процесі якої студенти навчаються спостерігати мовні явища, порівнювати й зіставляти їх, аналізувати, узагальнювати, виділяти головне, розмірковувати, робити висновки, таким

чином опановують логічні операції, необхідні для самостійного розв'язування питань, що висуваються життям» [2: 297].

Організація будь-якої самостійної роботи студентів проходить у три етапи: перший етап – постановка перед студентами цілей, завдань, вказівок та роз'яснень щодо виконання завдань; другий етап – період самоорганізації студентів та їх безпосередня діяльність під час виконання завдань, вирішення завдань, поставлених викладачем; третій етап – оцінка та підбиття підсумків щодо виконання самостійної роботи студентів.

Дуже важливим у процесі самостійної роботи є перехід на вищий рівень засвоєння – рівень застосування знань, який вимагає здійснення практичних дій, вкладених у використання отриманих знань на практиці. Побудова роботи у схемі «знання – діяльність» є важливою складовою у формуванні світорозуміння, оскільки тут дуже вагомим є особистісне прийняття основних наукових положень, ідей, норм, методів. А це зобов'язує суб'єкта переконливо обґрунтувати своє бачення, яке можна визначити тільки під час певної практичної діяльності на підставі отриманих знань. Результати виконаної роботи надають нові повідомлення, мета яких, по-перше, зробити перевірку та коригування вже наявного досвіду і, по-друге, опрацювати нові знання та навички. Без такої схеми іноземний студент у вивченні української мови не зможе самостійно спрямувати свою діяльність на власний пізнавальний процес: вона забезпечує «зворотний зв'язок» у цьому виді діяльності. Ще

С.Л. Рубінштейн зазначав, що отримані знання та навички особливо добре засвоюються в тому випадку, коли індивід безпосередньо виявляє її для реалізації певної діяльності, для вирішення завдання, що стоїть перед ним, і для цього обґрунтувати вже наявні у нього уміння та навички. Якщо говорити про вивчення української мови іноземними студентами, то «дійовий» компонент цієї схеми може бути реалізований під час проведення практичних занять творчого, дослідницького характеру, на яких питома вага самостійної роботи значно зростає. У процесі самостійної роботи студенти практично завжди потребують коригування наявних знань.

На думку науковиці М. Росіної, керування самостійною роботою на сучасному етапі навчання складається з організаційних, методичних та регуляційних складників. Організаційний складник керування самостійною роботою потребує створення навчальних підручників, довідників, які повинні допомогти іноземному студенту зрозуміти систему побудови дисципліни, що вивчається. Методичний складник припускає розробку завдань для самостійної роботи, які використовуються у різних формах організації навчального процесу, а саме: у практичних заняттях, тренувальних вправах, тестах, заліках, іспитах.

Сучасний етап розвитку методики навчання української мови як іноземної характеризується впровадженням у навчальний процес різних комп'ютерних програм для самостійної роботи студентів у режимі онлайн та у позааудиторний час. Дефіцит навчального часу, складність та різноманітність навчальних завдань змушують звернути увагу на самостійну роботу з використанням комп'ютерних технологій. Комп'ютерні програми, навчальні комп'ютерні платформи активізують навчальний матеріал, визначають окремі аспекти мови,

підвищують обсяг засвоєння інформації. Крім того, застосування комп'ютерних програм, навчальних дистанційних курсів сприяють високій мотивації до вивчення мови, дають можливість працювати в індивідуальному режимі. Таким чином, комп'ютерні технології в структурі самостійної роботи стають сучасним інструментом, що істотно підвищує якість підготовки іноземних студентів з української мови.

У процесі організації самостійної роботи іноземних студентів дуже велика роль викладача. Від нього залежить правильна постановка проблем, їх відбір, формування творчих груп студентів тощо. Викладачі постійно надають студентам необхідну допомогу шляхом співбесіди, проведення індивідуальних та групових консультацій, видання навчально-методичних посібників та інших матеріалів.

Вагомість самостійної роботи виходить далеко за межі окремої дисципліни, у зв'язку з чим необхідно розробляти стратегію формування системи умінь і навичок самостійної роботи. Успішна організація самостійної роботи є важливим фактором, що сприяє успішному вивченню української мови іноземними студентами.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. І. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. 376 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник / І. М. Дичківська. Київ: Академвидав, 2004. 351 с.
3. Єсіпов Б. П. Самостійна робота учнів на уроках: навч. Посібник / Б.П. Єсіпов. М.: Навч. пед. гіз., 1980. 112 с.
4. Луценко В. В. Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісноорієнтованого навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук.: (13.00.04 – теорія і методика професійної освіти) / Луценко Вікторія Вікторівна; Харк. держ. пед. унів. ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2002. 24 с.
5. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching./H. D. Brown New Jersey: Prentice Hall, 2015. 285 p.

TEACHING CRITICAL THINKING IN ESL COURSE IN CONDITIONS OF WAR

Anastasieva O. A.

Ukraine, Kharkiv, State Biotechnological University

The current war is taking an enormous toll on Ukraine, with millions of people internally displaced, millions of especially women and children having fled the country, thousands killed, destroyed infrastructure and leveled cities. The Russian army is using terror, torture, rape and mass murder as routine tools of war [5].

Critical thinking helps us see through manipulative and politically distorting usages of language to suit ideological purposes. In using the war in Ukraine as an opportunity to teach critical thinking, we can follow a generic model of gradual sequencing that prominently features modeling and scaffolding. In an era of weaponized lies and alternative facts, critical thinking has a central role in education,

from kindergarten to university, with the purpose of education being the creation of an informed citizenry. Although critical thinking – and teaching critical thinking – are challenging, it is when both teachers and students realize their own responsibilities for creating a learning community that learning is at its most useful and critical thinking becomes empowering [4].

Critical thinking has been a principal word in Western academic studies for at least two decades. In Ukraine, it has become a particularly hot topic in the last several years. But what, exactly, is critical thinking, and how can we teach it to our students? Critical thinking clarifies goals, examines assumptions, discerns hidden values, evaluates evidence, accomplishes actions, and assesses conclusions.

The explanatory dictionary gives us the term “critical thinking” as a sum total of two words: “critical”, in the sense of “marked by careful evaluation,” and “thinking”, in the sense “to ponder,” “to reason,” “to imagine,” “to devise or invent”, “to consider”.

The ability to think critically is especially important for students living in a country with political and socioeconomic problems, for it will help them to look at issues from different viewpoints and become independent thinkers and responsible citizens [2: 2].

This statement is very important as, typically, a classroom is a teacher-centered space. Even a few seconds of silence seems to be a problem. Thus, teachers often answer their own questions if an immediate response from the students doesn't come. But students should have time and generally right to ponder the point over. To stimulate them to get feedback is a task of a teacher.

The most often cited list of critical thinking principles is:

1. Frequently give explicit positive feedback and recognition for efforts and successes in learning or applying critical thinking principles.

2. Sometimes ask students to address questions to which you do not know the answer, or that are controversial.

3. Give students time to think about questions and situations.

4. In a discussion, label a student's statement (or thought, answer, hypothesis, position, point, objection, question, etc.) with the student's name, so that the student receives attention and assumes some responsibility. Write the statement on the board, or screen.

5. Have students write down their positions, giving reasons to support what they think, showing awareness of opposing positions and the weaknesses of their own positions.

6. Provide a set of criteria for judging papers, reports, letters, proposals, or statements in which they take positions.

7. Have students read each other's written statements or position papers, applying these criteria and making suggestions.

8. Be ready to postpone an assignment, if the content of the previous assignment is not understood.

9. Have students work on issues or questions in groups, with each group reporting to the entire class, and each person showing the others what he or she has done. [3].

In the ESL course we give students the opportunity to work with the original sources of information, analyze it and give their opinion. It's worth saying that having professional knowledge, the students often arise problems the teacher wasn't aware of. The students develop the topic in reading, speaking, writing and comprehension aspects. Finally, the students (usually in groups of 2 or 3) are to prepare a project on the topic, make the presentation and deliver the project in the classroom.

References:

1. Анастасьєва О. А., Ємельянова Є. С., Полякова Т. Л. Academic English. Англійська мова за професійним спрямуванням: навч.-метод. посібник для аудиторної та самостійної роботи для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «доктор філософії». Видання 2-е, перероблене і доповнене. – Харків : ХНТУСГ, 2021. 110 с
2. Mahmuda Yasmin Shaila, Trudell B. From Passive Learners to Critical Thinkers: Preparing EFL Students for University Success English Teaching Forum. № 3. 2010. P. 2-9.
3. Robert H. Ennis. Strategies and Tactics for Teaching Critical Thinking // <http://www.criticalthinking.net/howteach.html>.
4. Rudolph J., Tan Sh. The war in Ukraine as an opportunity to teach critical thinking // Journal of Applied Learning & Teaching Vol.5 No.1 (2022) <http://journals.sfu.ca/jalt/index.php/jalt/index.doi.org/10.37074/jalt.2022.5.1.24>
5. The Economist. (2022g, April 8). As Russian soldiers retreat, they leave evidence of war crimes. <https://www.economist.com/europe/2022/04/08/as-russian-soldiers-retreat-they-leave-evidence-of-war-crimes>

SOME CONSIDERATIONS OF USING ChatGPT FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Borshchovetska V. D.

Ukraine, Kyiv, State University of Trade and Economics

In this publication, we are going to tackle the question and share our view if GPT should be used as a new technology for teaching English.

ChatGPT is a language model that allows people to interact with a computer in a more natural and conversational way. GPT stands for *Generative Pre-trained Transformer* and belongs to a family of natural language models developed by Open Artificial Intelligence (AI). This is also regarded as a form of generative AI because it can produce original results [5]. ChatGPT uses natural language processing to learn from Internet data, providing users with AI-based written answers to questions or prompts. These models are trained on large text datasets to learn to predict the next word in a sentence and, thus, generate coherent and compelling human-like output in response to a question or statement.

ChatGPT has a long way of evolution being launched with a model GPT-1 in 2018 capable of natural-language-processing tasks such as completing text and answering questions, and now it's advanced to GPT-4 and is characterized by enhanced reliability and capability to process much more complicated tasks like generating human-like text, answering the questions on many topics which can be useful, for example, for generating discussion prompts based on students' questions,

and it also can be used for recommendations on many topics, for example, books, videos, articles etc. It can also translate text from one language into another or summarize long parts of the text into more concise pieces of information, or can help you with teaching students argumentative writing as well as assessing writing [2; 4].

ChatGPT can be regarded as teaching assistant for teachers and individual tutor for students in the process of teaching a foreign language. It can enhance lesson planning and curriculum development processes. It can save your time on some kind of research and preparation by providing the necessary and accurate information on class planning and curriculum development. Furthermore, it can analyze students' data, their interests, learn objectives and, thus, provide special recommendations for your English class [3]. It can help the teacher to develop effective learning strategies to achieve the learning outcomes. ChatGPT can help you to identify difficult areas for students, develop a kind of additional support for them, thus creating a more effective and targeted curriculum to meet the needs of your student. Here we provide some examples of ChatGPT prompts.

Grammar Topics:

Prompt: Create a list of 5 to 7 items for my Intermediate students on the topic "Reported Speech". Each item should be provided with an example.

Critical thinking Questions:

Prompt: Create a list of open-ended, critical thinking 5 to 7 questions for the topic "Building computer yourself" for my Advanced students

Discussion Topics

Prompt: Generate a list of discussion topics for the Advanced students on topic "Robotics" with a medium complexity

AI can streamline administrative tasks: automate simple grading, provide personalized feedback, make communication more efficient. If you want ChatGPT to be your teaching assistant, make sure to specify the purpose of the prompts, use clear and concise language, that is short sentences, specify the audience, its level, explain the format of the output (a list, 100-word text etc.), provide all the necessary details. We have tried to consider the advantages of using ChatGPT for learning the foreign languages. But, beside them, it also has some limitations, for instance: bias (it may generate biased or inaccurate responses; inaccuracy (can make mistakes or provide inaccurate information); lack of context (may not always understand the question); limited understanding (may misunderstand complex subjects).

So, in terms of this publication, we have discussed some significant problems regarding using ChatGPT to learn the foreign languages. Further focus addressing the problem can be made on how to overcome GPT limitations, principles of prompt Engineering, developing special methodology to be used in the classroom and self-study activities, etc.

References

1. Edwige Simon. Six ways to use ChatGPT to learn a foreign language <https://www.icls.edu/6-ways-to-use-chatgpt-to-learn-a-foreign-language/> (access date: 05.02.2024)

2. Guo, Kai, Jian Wang, and Samuel Kai Wah Chu. Using chatbots to scaffold EFL students' argumentative writing. *Assessing Writing* 54: 100666, 2022. [[Google Scholar](#)] [[CrossRef](#)] (access date: 05.02.2024)
3. Kasneci, Enkelejda, Kathrin Seßler, Stefan Küchemann, Maria Bannert, Daryna Dementieva, Frank Fischer, Urs Gasser, Georg Groh, Stephan Günemann, Eyke Hüllermeier, and et al.. ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *Learning and Individual Differences* 103: 102274, 2023. [[Google Scholar](#)] [[CrossRef](#)] (access date: 05 .02.2024)
4. The potential of ChatGPT for language learning <https://ts2.space/en/the-potential-of-chat-gpt-3-for-language-learning/> (access date: 05.02.2024)
5. Yilmaz Köylü. Leveraging AI in Education. A Report for the online Symposium "Exploring the Role of Artificial Intelligence in Enhancing Language Learning and Teaching", 16 January 2024. Hong Kong: EdUHK, 2024

CULTIVATING SOCIAL-EMOTIONAL COMPETENCE IN PRE-SERVICE ESL TEACHERS

Gladushyna R. M.

Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

The social-emotional competence of ESL teachers is in the foreground of recent research, as its importance and critical role have been acknowledged. Social-emotional competence plays a central role in teachers' teaching performance, in their professional and personal life. It refers to the set of activities, mindsets, and conduct within the educational setting that leads to the fulfillment of learning objectives for students.

Nevertheless, social, and emotional skills are less focused on or even neglected in ESL teacher training programs by university teachers. ESL teachers should be able to help students handle and control changes and challenges in their lives. According to Levin [2012], levels of cognitive ability measured through IQ or test scores are less predictive of future career success than noncognitive characteristics such as motivation, self-discipline, and interpersonal skills, namely: verbal communication, non-verbal communication, and listening skills.

Jones, Bailey & Jacob [2014] argue that social and emotional learning is essential to classroom management. Effective classroom management involves assisting students in self-regulation during daily learning tasks and activities, thoughtfully considering potential challenges for students, groups, or the entire class.

Learning, relationships, and emotions are interconnected. If students cannot effectively manage their emotions and navigate the social environment of the university, their learning experience can be adversely affected.

This study aims to determine social-emotional competence as the fundamental part of professional training. Within this research paper, a case study about the social-emotional competence of graduate students of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University and their attitude toward social-emotional learning as part of their professional training was carried out.

Research indicated that there is a necessity for knowledge and practice of social and emotional skills among pre-service teachers. Most of the students (69%) articulated that they would like to acquire knowledge about social and emotional learning, developing a healthy identity, and navigating emotions to take ownership of their lives. 36% of respondents believed that they would benefit from implementing social and emotional learning into their professional and personal lives. Only 5% of students were unsure about the effectiveness of social-emotional skills in their future careers.

Thus, the CASEL [2020] (collaborative for academic, social, and emotional learning) framework was introduced to graduate students which helped them develop basic competencies such as self-awareness, social awareness, self-management, relationship skills, and responsible decision-making. CASEL describes social and emotional learning (SEL) as the process by which children and adults learn and use the knowledge, attitudes, and skills essential for recognizing and controlling emotions, setting, and accomplishing, experiencing, and demonstrating empathy for others, forming and sustaining positive relationships, and making a sound choice.

To summarize, implementing social and emotional learning in teaching practices creates a positive, healthy, and SEL-based classroom environment (Schonert-Reichi & Lawlor) [2017]. Classroom activities encouraging students to identify and express their feelings can improve their emotional intelligence.

Techniques such as deep breathing, counting, and positive self-talk can help students learn to control their reactions and behavior. Teaching conflict resolution and communication skills can assist students to build and maintain positive relationships. Integrating SEL skills in everyday academic content and activities can be done through group work, discussions, and reflective, writing allowing students to practice empathy, teamwork, and self-reflection.

Applying SEL concepts to real-life contexts lends a helping hand to students to see the relevance of these skills. Students become more aware of their thoughts and feelings and respond more calmly to challenging situations.

The analysis of the scientific literature also revealed the importance of social-emotional competence which should motivate educators and policymakers to develop curriculum and teacher training programs aimed at cultivating and enhancing social-emotional skills. A variety of strategies should be incorporated into ESL teacher training programs to promote non-cognitive skills, soft skills, and cognitive skills. Implementing these strategies requires a consistent and integrated approach, but the benefits can significantly impact students' academic performance, behavior, and overall well-being.

References

1. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (2020). *What is SEL?* Retrieved from <https://casel.org/what-is-sel/>.
2. Jones, S. M., Bailey, R., & Jacob, R. (2014). Social-emotional Learning is Essential to Classroom Management. *Phi Delta Kappan*, 96(2), 19-24. <https://doi.org/10.1177/0031721714553405>.
3. Levin H. M. (2012) More Than Just Test Scores. *Prospects*, 42(3), 269-284. doi:[10.1007/s11125-012-9240-z](https://doi.org/10.1007/s11125-012-9240-z)

4. Schonert-Reichi, K. A., & Lawlor, M. (2010). The effects of a mindfulness-based education program on pre and early adolescents' well-being and social and emotional competence. *Mindfulness*, 1(3), 137-151. <https://doi.org/10.1007/s12671-010-0011-8>.

EPONYMS AND THEIR RENDITION IN TRANSLATION

Kalnychenko N. M.

Slovakia, Matej Bel University in Banská Bystrica

Among the words that are difficult or impossible to find in dictionaries, a prominent place belongs to eponyms, i.e., common names derived from proper names (historically, an eponym was the highest official in Athens, whose name was used to designate a year). Thus, in a number of Western novels, we encountered many realia of life in the US Wild West in the second half of the nineteenth century – common names derived from proper names, e.g., *Justin boots*, *Stetson*, *bowie knife*, *appaloosa*, etc.

The history of eponymic names can be quite interesting and fascinating. For example, the *bowie knife* – «довгий мисливський ніж» – is named after the American Colonel James Bowie, the hero of the Battle of the Alamo, who is credited with its invention. We owe the word *maverick*, which means «худобину без хазяїна» ("cattle without an owner"), usually a calf that has broken away from a cow, to the name of Texas judge Sam Maverick, who turned out to be a talentless cattleman and failed to brand the calves in his herd, and since Texas was a wild place in the mid-nineteenth century, where the law was ruled by the fist and the "colt" (another eponym), his neighbors were not slow to appropriate his cattle.

Quite often, an eponym contains the name of its inventor or discoverer: for example, *Pullman car*, meaning – «пульманівський вагон», «спальний вагон» – "sleeping car," is named after George Pullman, an inventor and industrialist who founded the Pullman Company, which built railroad cars.

In English, adjectives derived from anthroponyms are extremely common; for example: *Orwellian*, *Kafkaesque*, *Shavian*, *Brechtian*, *Byronic*, *Chopinesque*, *Eliotic*, *Gaullist*. Such eponyms are often not transcribed, but only their meaning is transferred. For example, *Nasserist* means «прибічник Гамалія Абдер Нассера» ("supporter of Gamal Abder Nasser"), the first president of Egypt. But *Shavian* can mean «прихильник поглядів Джорджа Бернарда Шоу» ("supporter of George Bernard Shaw's views"), «схожий на Шоу» ("similar to Shaw"), «пов'язаний з Шоу» ("associated with Shaw"), or simply «дотепний» ("witty"). When such names refer to the qualities or views of the referent, the translator has to use a broad interpretation, as in the case of the title of the article *Kafkaesque v Dickensian* as «Фантастичне чи реалістичне зображення дійсності» or «Лінія Кафки чи лінія Діккенса в літературі».

Eponyms from place names are often the names of products (wines, cheeses, sausages) produced in a particular region (*Cheddar*, *Parmesan cheese*, *Urpiner*, *Worcestershire sauce*, *wiener*, *frankfurter*, *brie*, *Emmenthal*). For example, *Worcestershire sauce* can be rendered with the adjective with the hyperonym «соус»

("sauce") – «вустерський соус», or «вустерширський», or with an interpretation – «пікантний соєвий соус» ("spicy soy sauce"). If this product is not well known in the culture of the target language, its name should be accompanied by a generic term when translating it into that language: *Gruyère* – сир Грюєр; *Emmenthal* – ементальський or швейцарський сир; *Maasdam* – сир «Маасдам».

Today, the largest group of neologisms of proper names are brand names of products and trademarks (*Ariel*, *Shweppes*, *Revlon*, *Bic*, *Wrangler*), which are recorded not in dictionaries but in catalogs. Words of this kind fall out of use as soon as the product or article they refer to become obsolete. Usually, they should be transcribed in quotation marks, but if the product is not very well known in the target language, many experts recommend looking for a functional analog in the target culture (*Anadin* – анальгін or for a genus-specific substitute (*Tipp-Ex* – штрих-коректор, *Biro* – шарикова ручка). For example, *Revlon* can be translated as «губна помада «Ревлон»» ("Revlon lipstick"), as «модна американська помада» ("fashionable American lipstick"), or simply «губна помада» ("lipstick").

Although the main function of a trademark is to give a product a label, to distinguish it, these words are not semantically empty, because they associate the brand with a certain type of product and its characteristics, for example, *Rolex* is associated with expensive and prestigious watches, *Winston* with a brand of medium-priced cigarettes, and *Bentley* with a luxury car.

In fiction, eponyms from place names and proper names-trademarks or eponyms from them-often act as a clarifying detail, which, by fixing minor details, allows us to create an impression of authenticity. Therefore, it seems to us that the practice of omitting such words in translation or rendering them with a generic word is usually unjustified. Thus, it is difficult for us to agree with the famous Bulgarian translation scholar Sider Florin, who stated that "In G.H. Wells' novel *Meanwhile*, in the list of breakfast items, 'Dundee marmalade' was left out to avoid having to explain what does not even give any additional flavor to the name Dundee in this case". This is a pity, because it is not just marmalade, but marmalade made from bitter oranges, traditional British food.

Of the possible ways of transferring proper names denoting trademarks, the best is transcription or transliteration in quotation marks with capital letters and explanatory words introduced into the text, because simple transcription, even if accompanied by a footnote, will lead to clogging the language with unwanted eponyms, and a complete refusal to preserve the formal shell of the proper name when conveying the meaning in a descriptive way will deprive us of artistic details that play an important role in the whole text.

USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CREATING VISUAL MATERIALS FOR FOREIGN STUDENTS TEACHING

Klymenko H. V., Dimitrov O. Y.

Ukraine, Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University

In today's interconnected world, teaching foreign students across various subjects demands effective pedagogical strategies. Visual materials play a pivotal role in enhancing comprehension and engagement among students. With the rise of Artificial Intelligence (AI), there exists significant potential in leveraging AI technologies to create tailored visual content for teaching purposes.

Educational systems, like any system, have their own structure and are formed by individual elements that are interconnected. The interaction of different elements and subsystems is aimed at achieving a common goal for the entire educational system, a common positive result. Innovative and supervisory teaching technologies make a great contribution to achieving this goal, but their creation takes a lot of time for teachers and requires constant updating and improvement.

Visual aids are indispensable tools for facilitating learning, especially for students grappling with complex subject matter. While traditional methods of creating visual materials abound, the advent of AI has revolutionized content creation. Notable AI-driven applications and programs, such as Canva, Prezi, Google Slides, and others, offer intuitive platforms for generating dynamic presentations and visual content.

Tools for innovative development of education, which are aimed at:

- Social aspects of learning use the power of social media to help students learn and teachers interact (Skype, Wikispaces);
- Directly teaching will help you make your classes exciting, fun and interesting, and most importantly, more effective (Animoto, etc.);
- Lesson planning and tools will help you combine thematically important lessons and create amazing and memorable student projects (QR codes, Quizlet);
- Useful tools to help you stay connected, organize, and build on the ease of building multimedia lessons and learning tools (Quizlet).

AI offers a myriad of possibilities for creating visually compelling materials tailored to the needs of intermediate-level students across diverse subjects. The following programs are used to create a presentation:

- *Canva* is an online application whose user-friendly interface allows educators to design professional-looking presentations and infographics effortlessly, use ready-made presentation templates, develop projects collectively, change them in real time, and download the finished result;
- *Prezi* is another online service, which enables the creation of dynamic, non-linear presentations that captivate students' attention;
- *Google Slides*, with its collaborative features, facilitates interactive learning experiences, fostering student engagement and collaboration;

- *Beautiful.ai* - an online service for creating presentations that independently adapts the content on slides to the chosen format, helps to add animation of graphs and transitions, and recommends appropriate templates;
- *Slidesmania* and *Slidescarnival* are online services that use free presentation templates on various topics;
- *Padlet* is a virtual digital wall where you can post documents, links, videos, images, etc. Several participants can work together on the wall. The free version allows you to create five walls that is very convenient for combining different threads;
- *Wakelet* is a service for creating collections of files, images, hyperlinks, and videos. This selection can be shared through links or posted to a blog, website, or channel in a messenger;
- *Miro* is an online whiteboard service that allows you to interact with students. It has the following features: adding images, videos, documents to the board, the ability to make a note, draw a figure, and emphasize the main point. The free version has three boards available.

While AI-driven tools offer immense potential, they are not without challenges. Ethical considerations surrounding data privacy and algorithmic bias necessitate cautious implementation. Moreover, the accessibility of AI tools, particularly for students from disadvantaged backgrounds, poses a concern. Technical limitations, such as the learning curve associated with mastering AI platforms, may hinder widespread adoption. Pedagogical considerations, including the alignment of AI-generated materials with curriculum objectives, require careful attention to ensure relevance and effectiveness.

Despite the challenges, the integration of AI in creating visual materials presents exciting opportunities for educators and students alike. By harnessing AI technologies, educators can personalize learning experiences, cater to diverse learning styles, and foster creativity. Future research should focus on developing AI algorithms that accommodate the interdisciplinary nature of education, ensuring the relevance and applicability of visual materials across various subjects. Moreover, efforts to make AI-driven tools more accessible and inclusive are paramount to realizing their full potential in educational settings.

In conclusion, AI has transformative potential in developing visual materials for teaching intermediate-level students across diverse subjects. While challenges persist, the opportunities for enhancing learning experiences through AI-driven content creation are immense. By embracing AI technologies responsibly and innovatively, educators can enrich educational practices, empower students, and cultivate lifelong learners equipped for success in an increasingly digitized world.

INTEGRATION OF TECHNOLOGY AND CULTURE IN LANGUAGE LEARNING FOR EDUCATIONAL MIGRANTS

Kugai K. B.

Ukraine, Kyiv, Kyiv National University of Technologies and Design

The increasing globalization of education has led to a rise in the number of educational migrants, individuals who move to a new country to pursue higher education. However, these migrants often face difficulties integrating into the host society due to language barriers and cultural differences. Language acquisition is crucial for educational success and social inclusion, but traditional methods may not be optimal for this specific population.

The work proposes that integrating technology and culture into language learning materials can be a valuable tool for educational migrants. New technologies like VR and language learning apps offer interactive and engaging learning experiences. By incorporating cultural elements within these technologies, language learning can become more immersive and relevant to the migrants' new environment.

Technology has revolutionized language learning by offering a variety of interactive resources. VR, for example, allows learners to experience simulated environments where they can practice language skills in a safe and controlled setting [3]. Language learning apps provide bite-sized lessons, gamified activities, and personalized learning pathways catering to individual needs. These technologies offer several advantages for educational migrants:

- *Accessibility.* Language learning apps can be accessed on mobile devices, making them readily available for on-the-go learning [1: 23]. This is particularly beneficial for migrants with busy schedules.
- *Engagement.* The interactive nature of these technologies fosters active participation and motivation, making language learning more enjoyable.
- *Individualization.* Many apps offer personalized learning paths that cater to individual learning styles and pace [4: 95].
- *Feedback.* Some tools provide immediate feedback on pronunciation and grammar, allowing for self-correction and improvement.

While technology offers numerous benefits, the effectiveness of language learning materials depends heavily on cultural sensitivity. Integrating cultural elements into technological resources can enhance the learning experience for educational migrants in several ways:

- *Contextualization.* By incorporating cultural references and scenarios relevant to the host country, language learning becomes more meaningful and applicable to real-world situations.
- *Intercultural Competence.* Integrating cultural information and activities can help migrants develop intercultural competence, fostering understanding and respect for the host culture.
- *Motivation.* Using familiar cultural elements can make learning more relatable and engaging for migrants, leading to increased motivation and confidence [4: 95].

Research suggests that technology-based language learning can be effective, particularly when combined with traditional methods [2]. Studies have shown that VR environments can improve language proficiency and motivation in learners. Language learning apps, if designed effectively, can be beneficial for vocabulary acquisition and grammar development. However, the effectiveness of integrating technology and culture in language learning materials for educational migrants requires further investigation.

The integration of technology and culture in language learning materials for educational migrants holds significant promise. These resources can enhance language acquisition, improve cultural understanding, and ultimately facilitate integration into the host society. However, certain limitations need consideration:

- *Digital Divide*. Not all educational migrants have access to the necessary technology or reliable internet connectivity, which can limit their ability to utilize these resources.
- *Overreliance on Technology*. Technology should complement traditional methods, not replace them. Interaction with native speakers and real-world experiences remain essential for language learning and cultural integration.
- *Quality of Materials*. The effectiveness of these materials depends heavily on their design and development. Culturally insensitive content can be counterproductive.

In conclusion, technology, when combined with cultural sensitivity, has the potential to transform language learning for educational migrants. By providing accessible, engaging, and culturally relevant resources, these technologies can facilitate language acquisition, promote cultural understanding, and ultimately contribute to a smoother integration into the host society. Further research is needed to evaluate the effectiveness of specific technological tools and their impact on the learning outcomes of this population.

Reference

1. Arisova N., Vyshnevskaya M. Use of Artificial Intelligence technologies for foreign language training. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення: збірник тез доповідей* / [ред. кол.; голов. ред. – О.М.Топузов]. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. С. 21-25. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-753-4-2023-378>
2. Benson, P. (2011). *Teaching and researching: autonomy in language learning*. 2nd edition. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315833767>
3. VR in the classroom: benefits and drawbacks. *i3-Technologies*. URL: <https://www.i3-technologies.com/en/blog/stories/education/vr-in-the-classroom-benefits-and-drawbacks/>
4. Кугай К. Б. Розуміння змісту і сутності поняття «персоналізація навчання іноземних мов» у зарубіжній науковій літературі. *Щомісячний науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок»*. №1 (221), січень 2024. С. 92-96. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.294265>

HARNESSING MODERN TECHNOLOGIES IN LANGUAGE TEACHING: A CASE STUDY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Nozhovnik O. M.

Ukraine, State University of Trade and Economics

Recent years have seen a transformative shift in higher education language instruction, driven by modern technology integration [1]. Educators are exploring innovative methodologies using digital tools to enhance language learning experiences [2]. AI-driven tools, such as *imagica.ai*, have become prominent, enriching student learning [3]. *Imagica.ai* offers diverse applications for language acquisition, harnessing AI capabilities to provide tailored learning experiences. This paper examines modern language teaching methodologies in higher education, focusing on AI-driven tools like *imagica.ai*. Through exploration of English-language projects, online courses, and real-world application development, it sheds light on the evolving landscape of language education.

The integration of AI-driven tools represents a paradigm shift in language teaching, offering innovative avenues for language mastery [4]. *Imagica.ai*, with its AI-powered features, optimizes language learning experiences using NLP algorithms and machine learning. It provides personalized learning journeys, supporting students throughout their language learning journey with adaptive learning and real-time feedback. As educators adopt AI-driven tools like *imagica.ai*, language education is poised for further innovation and transformation, unlocking new opportunities for student engagement and proficiency [5]. This paper explores the impact of AI-driven tools on language teaching in higher education, addressing opportunities and challenges in this evolving landscape.

This study employed a multifaceted methodology combining experimental explorative design with an observational approach to examine the impact of projects on students' learning experiences. The goal was to investigate how projects, particularly those using *imagica.ai*, influenced students' motivation, study performance, and career-building skills in language education within higher education institutions. The experimental explorative design involved implementing English-language projects and developing applications to stimulate student engagement and creativity. To assess impact, quantitative data on participation rates, project completion, and academic performance were collected and analyzed. An observational approach was also used to gain insights into qualitative aspects of students' experiences, perceptions, and skill development. A sample of 112 second-year students majoring in International Relations, Law, and International Economics participated. Students were recruited through purposive sampling, ensuring representation from each major. Participation was voluntary, with students provided detailed information about the research objectives and procedures. The diverse sample facilitated a comprehensive examination of project impacts across different academic disciplines. Results revealed significant insights into the impact of project-based learning on students' motivation, study performance, and career-building skills within language education in higher education institutions.

Testimonials from participants offered valuable perspectives on the benefits of incorporating projects into the curriculum.

As an outcome of the experiment, students expressed high satisfaction with project-based learning, citing its role in enhancing language proficiency, problem-solving, and critical thinking. Many felt more engaged and motivated, particularly when working on real-world projects with practical applications. Testimonials highlighted the hands-on nature of projects, deepening understanding of language concepts and preparing students for future career opportunities. Transferable skills like teamwork and communication were noted, with students expressing confidence in leveraging these experiences for internships and job opportunities. Collaboration among peers from diverse backgrounds enriched learning experiences and broadened perspectives on global issues. Testimonials offered compelling evidence of project-based learning's positive impact on academic and professional development, highlighting its potential to enhance student engagement, motivation, and career readiness in higher education institutions. Examples of completed projects can be accessed via the following links::
<https://share.imagica.ai/?q=22dd0da6-4137-4371-998d-f22af94b8413>;
<https://share.imagica.ai/?q=d6bc7dee-5b03-4cc1-ad31-26c399c9ac4c>;
<https://share.imagica.ai/?q=aa2b448e-b070-4cc3-af28-35e661d9b019>

In conclusion, this study highlights the significant benefits of integrating modern technologies like English-language projects and online courses into language teaching at higher education institutions. Project-based learning has proven effective in boosting student engagement, motivation, and skill development while addressing real-world challenges. Educators can create dynamic learning environments by leveraging digital tools and innovative pedagogical approaches to meet students' diverse needs in today's digital age. Moving forward, it's crucial for educators to embrace innovative teaching methodologies that utilize modern technologies. The success of project-based learning initiatives suggests further exploration and expansion of such approaches in language education curricula. Future research could focus on integrating AI-driven tools like imagica.ai to enhance student learning outcomes. Additionally, studying the long-term impacts of project-based learning on language proficiency, career readiness, and overall academic success is essential. Embracing a forward-thinking approach to language education ensures students are equipped with the skills needed to thrive in a digitally-driven world. As technology evolves, educators must remain adaptable and innovative to empower students as lifelong learners and global citizens in the 21st century and beyond.

References:

1. Pareek, R., (2023). Transformation in English Language Teaching: A Post Pandemic Perspective. *SDES-IJIR*, 4(3), 626-631. <https://ssrn.com/abstract=4503506>
2. Nozhovnik, O., Harbuza, T., Teslenko, N., Okhrimenko, O., Zalizniuk, V., & Durdas, A. (2023). Chatbot gamified and automated management of L2 learning process using smart sender platform. *International Journal of Educational Methodology*, 9(3), 615-632. <https://doi.org/10.12973/ijem.9.3.615>
3. Schmidt, T., & Strasser, T. (2022). Artificial Intelligence in foreign language learning and teaching: A CALL for intelligent practice. *International Journal of English Studies*, 33(1), 165-184. <https://shorturl.at/cKTU3>

4. Zhao, X., & Jiang, Y. (2021). Synchronously improving multi-user English translation ability by using AI. *International Journal on Artificial Intelligence Tools*, 31, 2240007:1-2240007:16. <https://doi.org/10.1142/S0218213022400073>
5. Zhai, C., & Wibowo, S. (2023). A systematic review on artificial intelligence dialogue systems for enhancing English as foreign language students' interactional competence in the university. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 4, Article 100134. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100134>

INTERCULTURAL COMMUNICATION IN EDUCATION OF STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES: THE USE OF PHRASEOLOGY

Riazantseva D. V.

Ukraine, Kharkiv, Kharkiv National Automobile and Highway University

The study of idioms in classes on the Ukrainian language as a foreign language (UKI) contains significant educational, developmental and educational potential. Successful assimilation of phraseological units by foreign students requires purposeful, specially organized work. In classes devoted to the study of phraseological units, it is advisable to use a whole set of exercises that will enable foreign students to fully master the proposed topic and form the necessary skills and abilities. A special role in achieving this goal is played by exercises that develop communication skills and abilities. Z. Matsyuk, O. Trostinska, N. Ushakova, A. Chistyakova, L. Seliverstova, T. Laguta, V. Lysenko and others are working on the development of the methodology of teaching Ukrainian as a foreign language. However, in our opinion, this area remains free for new scientific and methodical investigations, active creative search.

According to the analysis of the scientific and pedagogical literature, among methodologists, university teachers and scientists there is no single view on how phraseological units should be used in the structure of the UKI course, the issue of their use remains controversial, there are no development of exercises with UKI using phraseology and taking into account specific feature of the Ukrainian mentality, the expediency of using phraseology as an effective means of successful adaptation in a foreign language environment has not been proven. So, the issue of using phraseological units in the structure of the UKI course was considered fragmentary and still remains debatable.

In view of the above, the purpose of the article is formulated, which consists in theoretically justifying the need to use phraseological units in the structure of the UKI course and determining the role of phraseological units in the formation of communication skills and skills of foreign students.

The need to study phraseology by foreign students is caused, foremost, by the need for social adaptation. The need for social adaptation is a global problem that foreigners face during the first year of study. In addition, there is a need to overcome the "psychological barrier" for practical daily communication. Therefore, one of the leading tasks of a philologist teacher should be to facilitate the adaptation process,

which is impossible without explaining the mental differences in linguistic world pictures. Ignorance of the features of communicative behavior characteristic of native speakers is the source of most cultural and communicative errors. After all, the norms and standards of behavior, including communicative ones, which are customary for students, determined by the national mentality, become unsuitable, dissonant with the generally recognized and acceptable for native speakers of the language being studied. Therefore, a foreign student has to, if not "relearn", then "model" a different mental and communicative environment where the new language will "live" with all its laws necessary for communication.

Within the framework of communicative activities based on phraseological units, the listed methodological techniques are filled with new content. The use of phraseological units during the formation of communication skills and abilities helps to prevent the emergence of a language barrier in the process of real communication. To a large extent, this is also ensured by complete exclusion during the study of the native language. During communication events, it is recommended to write expressions, stable combinations of words and phraseological units necessary in each communication situation on the board and draw students' attention to them before the event.

Problem tasks are a successful form of conducting a communicative event. Their goal in this case is to teach them to concisely express their opinion, make suggestions, request information, compare, agree or refute the statements of other event participants, while using previously learned vocabulary, including the most common phraseological units.

Creating a story or dialogue also stimulates students to make a coherent statement, activating the use not only of individual structures, expressions and phraseological units, which are being worked on at a certain moment, but also of a larger amount of accompanying material. Therefore, this type of work is better used to repeat previously studied material.

Another effective means of engaging students in communication using phraseological units are role-playing games. Their goal is to create such an atmosphere in the class to use vocabulary and phraseological units, the use of which in another situation would be impossible or artificial and uninteresting.

Thus, assimilation of phraseological units by students greatly simplifies the process of communication, contributing to the formation of motivation to communicate. Possessing communication skills using phraseological units, foreign students are less likely to face such problems as switching from their native language to a foreign one, etc. The presented study does not cover the entire range of issues related to the independent work of foreign students, which calls for further research into the isolated problem and the development of methodological recommendations for improving the study of phraseological units in the structure of the UKI course. In our opinion, lexicographic work on compiling mini-dictionaries of Ukrainian phraseological units with translation and possibly equivalents in English, French, and Arabic is a promising direction in solving the outlined problem.

References:

1. Dudarenko O., 2001. *Ukrainski paremii*. Kharkiv: HDPU, 2001. 300 p.

COMBINATION OF TECHNICAL AND LINGUISTIC DISCIPLINES WHILE TEACHING ENGLISH

Ryzhchenko O. S.

Ukraine, Kharkiv, National University of Civil Protection of Ukraine

It is not a secret that teaching English or any other foreign language has become a real challenge because it must combine not only basic so-called spoken English but professional language as well. Talking about mastering the skills of reading professional texts and speaking on professional topics of firefighting and civil protection may seem to be quite problematic but modern techniques and interdisciplinary connections provide different tools for doing it.

It is vital and necessary for future specialists in any field of not only firefighting or civil protection to understand the information provided in English and be able to share and discuss their professional experience to exchange the knowledge and master new skills with the help of foreign colleagues. That is why it is a good idea to work in tight connection with other departments within one university to provide the cadets with particular knowledge not only in Ukrainian but English as well.

Nowadays English teachers can use different printed or online resources which help with the task. National University of Civil Protection of Ukraine teachers of English may use their own materials but it is preferable to use original English courses like the course FIREFIGHTER [1], developed by Virginia Evans. This course is a good example of combining different skills such as Reading, Listening, Speaking and Writing with professional vocabulary. Every unit contains necessary vocabulary on a particular topic and provides future Ukrainian rescuers with necessary words to understand the texts about respiratory protection, tools, types of buildings, common hazards, safety procedures as well as fuel classifications, fire extinguishers, hydrants, hoses, parts of ladder etc. As it may be seen from the list of topics, there is a wide range of professional disciplines vocabulary which can be learnt in tight connection with Ukrainian vocabulary to compare and find out the differences and common features.

As it was mentioned before, it is preferable to combine efforts of teachers of different departments to create different tables, manuals or course books which would provide comparing analysis of systems in different countries. For example, it would be useful to compare systems of measurements (metric and imperial) in English class as well as Physics class. The attempt of such comparison was made by the Department of Language Training of National University of Civil Protection of Ukraine [2].

References:

1. Evans V., Dooley J., Williams M. Firefighter. Books 13. Career Paths. Express Publishing, 2016. 122 p.
2. Лексико-семантичне дослідження професійної термінології працівників ДСНС України. Словник / За заг. ред. Ірини Богданової. Харків, НУЦЗУ, 2021. 204 с. – Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/1hc6belE3LN99eKqi4NcSHK3wTj5MnSRIRHP9JSD76NE/edit#heading=h.gjdgxs>

DEVELOPMENT OF STUDENTS' INTERCULTURAL COMPETENCE BY FOREIGN LANGUAGE MEANS

Shkarban I. V.

Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

The researchers apply the term intercultural communication competence (ICC) to refer to the ability to manifest the expected communication behavior patterns in the context of intercultural communication in order to achieve the communication goal. In recent decades, contemporary psychometric guidelines have been followed in basics of instrument theory construction to enhance the phenomenon of intercultural competence and assess content-specific items measuring intercultural competence, for instance, cross-cultural self-efficacy, cultural knowledge application, perspective-taking, as well as behavioral regulation in intercultural communication situations [4: 3-7]. Thus, ICC constructive dimensions have been proven to comprise affective (e.g., tolerance for ambiguity seen as the feeling of excitement in finding the solutions in intercultural interactions under uncertainty and unpredictability of the context of communication), behavioral (focused on capabilities to grasp, reason, and behave efficiently in situations characterized by cultural diversity), and cognitive (e.g., cultural knowledge application as the ability to adhere to the norms of other cultures and use that information in evaluating and decision-making processes).

Implementation of axiological (value-oriented) approach to the development of university students' intercultural competence is successfully carried out in the process of foreign language learning. Within constructive alignment, students 'create' meaning through relevant learning activities in foreign language studies. This understanding of intercultural communication context is not obviously transmitted through the teaching method system of tasks and responses in a foreign language but implies the learners' creativity in reaching the desired level of understanding of culture specific context [2: 9-11]. Therefore, an appropriate foreign language learning environment must be provided to facilitate the engagement of the students within the classroom activities to achieve the intended learning results. J. Biggs and C. Tang suggest that the areas of 'soft' or culture-related skills are an integral part of the higher education teaching environment that requires the learner to gain functional knowledge in the way the students cannot be taught 'evidence', they are to reflect on their communication experience and provide it themselves [1: 119-120].

Teaching in universities has largely been structured as a one-way process of delivering curriculum content to students, which has encouraged surface approaches

focused on the receiving end of a transmission process. Constructive alignment of the development of the students' intercultural communication competence aims foreign language teaching at intended learning outcomes. A constructively aligned methodological system thus allows setting high-level cognitive targets, optimizing the chances of reaching them, and monitoring the quality of learned outcomes [1: 117].

Numerous theoretical perspectives have been recently introduced to capture the contextual forces in foreign language teaching and learning outcomes. Activity Theory holds that a learner's motives are subject to the influence of community, institutional rules, tools, and artifacts available. Complexity Theory posits that language learning is an emerging system shaped by learners, teachers, and educational establishments engaging in vibrant sociocultural interactions where the learning process is taking place. Sociocultural Theory focuses on the broader socio-political and cultural landscape of this interaction. From the perspective of Ecological Systems Theory, adopting an ecological lens to language classroom observation research has laid the groundwork for providing a holistic view towards specific levels of contexts (*microsystematic*, i.e., linguistically and culturally diverse classroom practices and activities; *mesosystematic*, i.e., institutional policies and practices, language curricula, multilingual and multicultural resources; *macrosystematic*, i.e., cultural traditions, culture specific phenomena, cultural values, shifting geopolitical conditions and the values, educational policies and initiatives) [4: 2].

To discuss the complexity of foreign language teaching and its outcomes, we opt for an ecological conceptual paradigm that applies instrumental tools to appreciate the challenges for foreign language teacher educators. The development of students' intercultural communication competence is equally critical in sustaining cultural diversity and instrumental in supporting vibrant exchanges of knowledge and understanding generated from different epistemological cognitive systems for the common good of humanity in intercultural communication and enrichment.

Nonetheless, the successive implementation of English as the medium of instruction (EMI) in a multilingual world to facilitate knowledge exchange and proficiency development definitely assumes the implementation of Content Language Integrated Learning (CLIL), which relies on teacher educators via developing complex methodologies aimed at effective acquiring of appropriate foreign language skills for learning professional subjects. An ecological perspective introduced to the foreign language education community focuses on conducting ecologically valid, naturalistic classroom-based activities for ICC proficiency, grounding the notion of *affordance* that refers to the alignment between learners' needs and environmental design.

References

1. Biggs J. Enhancing Learning through Constructive Alignment. In: Kirby JR, Lawson MJ, eds. *Enhancing the Quality of Learning: Dispositions, Instruction, and Learning Processes*. Cambridge University Press, 2012. P. 117-136. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139048224.009>
2. Caruana S., Mcpherson M. A Constructive Alignment Approach for Assessing Essential Cultural Soft Skills in Tourism. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 191. P. 6-11. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.404>.

3. Chong S. W., Isaacs T., & McKinley J. Ecological systems theory and second language research. *Language Teaching*. 2023. Vol. 56(3). P. 333–348. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444822000283>.
4. Gao X. (A.), Yang W. Multilingualism and language teacher education. *System*. 2023. Vol. 118. 103127. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.system.2023.103127>
5. Zhao Y., Huen J.M.Y., Leung H.T., Chan C.K.Y. Assessing students' intercultural competence: Construction and psychometric evaluation of a brief measure. *Studies in Educational Evaluation*. 2023. Vol.78. 101288. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2023.101288>.

THE ROLE OF SPEECH SITUATIONS IN THE PREPARATION OF FUTURE JOURNALISTS FOR FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION

Sokolovska S. V.

Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

The article deals with the role of speech situations in the preparation of future journalists for foreign language communication. “The study of foreign languages in non-linguistic specialties has a communication-oriented and professional-oriented character and is aimed at mastering speech competence in a foreign language for communication in social and everyday spheres of human activity, while appropriate attention is paid to learning the language of the specialty, in other words, for special professional purposes” [2: 40]. The formation of intercultural foreign language communicative competence provides a strategic communicative ability to speak a foreign language and to follow the rules of appropriate communicative behavior in various situations of speech interaction within personal, public, educational and other spheres [1: 98]. The following communication-oriented speech situations are offered for using in English language classes for future journalists: 1. Think of all the aspects of your country that are culturally significant, especially customs and traditions. Choose the ones you could show at a festival or exhibition for tourists. Explain your choice. 2. What positive and negative effects might tourism have on traditional festivals or celebrations of any country? Think of effects on the economy, culture, environment or any other aspects. Express your ideas and explain them. 3. What do you consider the most important event of the 20th century? Briefly describe the event and explain its significance for our lives today. 4. What are the most burning issues in the 21st century: the Internet, warfare, crime and terrorism, globalization, the environment and others? Choose some of them and express your ideas. 5. The different methods of communication that are used commonly at the workplace are emails, letters, faxes, telephone, text messaging, Skype speaking, face-to-face communication etc. Express your opinion on the effectiveness of the usage of different methods of communication in business environment.

It is known that the professional orientation of teaching foreign languages poses a number of tasks for the development of students' professional skills: learning professional vocabulary, acquiring communicative skills of the professional sphere, expressing one's own opinion on professional topics, etc. The practical experience

proves students' interest in dealing with professionally oriented speech situations, for instance: 1. How effective are modern media in communicating information and ideas? Do you think that TV programs or Internet news can influence the way you behave or think? 2. Comment on timeliness as a new characteristic. What kinds of news stories require timeliness? Tell us about some recent hard news stories and soft news stories. What kinds of news stories are more attractive for your professional activity? 3. Comment on beats as the way of finding news. Think of potential news story and say about beats or sources from which a reporter could gather information by contacting regularly. 4. What should a reporter do to be prepared for an interview? Why is background information essential for an interview? How can a reporter gather background information? 5. Find a story in the news that could be localized for your community. Explain why you have chosen the story and what you would need to do to make the story specifically of interest to your readers.

To sum up, the use of communication-oriented speech situations in the process of training foreign language communication within the relevant subject makes it possible to approximate the educational actions of students to the real conditions of speech interaction with representatives of other languages and cultures and to follow the rules of appropriate communicative behavior in communication with them. Along with this, the use of professionally oriented speech situations ensures the development of interpersonal skills and the improvement of communication skills with specialists from different countries in a professional environment.

The considered general aspects of the importance of using both types of speech situations in English classes for future journalists encourage us in the further development of the system of communication-oriented and professionally oriented speech situations, taking into account the specifics of the "Journalism" specialty, educational programs and educational levels.

References

1. Редько, В. Г. (2023). Технологія компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів закладів загальної середньої освіти засобами мовленнєвих ситуацій. *Український педагогічний журнал*. 2023. №1. С.9-111.
2. Stukalo O. A. (2022). The role of a foreign language in the preparation of agricultural universities students for professional communication. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. 2022. № 85. P. 40-44.

OVERVIEW OF DIGITAL METHODS FOR DISTANCE LEARNING OF ENGLISH IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Tkachuk N. G., Hryshko N. O.

***Ukraine, Kyiv, Separate structural unit "College of Engineering,
Management and Land Management of NAU"***

In terms of necessity to adapt the sphere of higher education to the challenges caused by the process of implementing distance and mixed forms of education, the intensification of already existing experience of using computer technologies in

teaching foreign languages contributed further development of educational methods and techniques.

The quality of the implementation of the distance training process and the completeness of the achievement of the set goal depend on properly selected training tools. The advantage of using Internet technologies in distance education when teaching English is the possibility of using digital tools and adapting educational materials to students' needs and level of training, taking into account their age, personalities, speech abilities, interests and hobbies. [2] Teachers get an opportunity to adapt audio and video materials by adding subtitles to them, write definitions and translations of individual sentences, words, phrases, create schematic interactive supports-summaries for working out grammatical and lexical material, use original English-language sources, such as newspapers, magazines, talk shows, video clips, podcasts, movies, cartoons, lectures, fiction and educational literature, websites. Such modifications transform educational resources into accessible, interesting and motivating means of introducing authentic material and cultural content into the educational process. [1]

Tasks, the implementation of which is based on the searching for information in Internet resources, develop foreign language communicative competence, expand horizons, are interesting and attractive, aimed at creative self-realization and growth of intellectual abilities. [3] Such tasks can offer students to write answers to questions about current world events using online publications, get travel information from websites, compare prices of goods and services using online advertisements, create their own English-language web blogs, complete web quests, the answers to which must be found on thematic websites.

To organize distance learning of English in institutions of higher education, it is advisable to use modern digital methods which include Internet technologies, online platforms, interactive software, web applications, educational sites, social networks.

Educational online platforms provide the possibility for remote speech training, allow creating a set of groups in teachers' accounts, use interactive exercises to study and consolidate vocabulary and grammar, master listening and written communication skills. Online platform Zoom, which is quite often used by Ukrainian teachers for distance English language learning, provides the functions of working with an online whiteboard, chat rooms, screen demonstration, holding conferences. With the help of the online platform Google-classroom, teachers have the opportunity to create tasks both for individuals and groups of students, evaluate their performance in the form of convenient tests, hold remote meetings in real time mode. [4]

A useful practical task for students will be the creation and management of English-language blogs. Educational material learned while working with blogs helps to master the language much better. Blogs can include multimedia and be a reflective source where students monitor their own learning progress, discuss cultural and educational issues, develop English writing skills.

Using of text, voice and video chats will provide an opportunity for effective remote communication during the learning process in real time. Besides, the voice chat will provide an opportunity for English language practice, which is carried out

within the framework of the problem proposed for discussion, collective project activity, information exchange, pronunciation practice and acquisition of listening comprehension skills.

Social networks are gaining further popularity in the process of organizing distance learning, which allows diversifying online learning by creating a community, discuss interesting topics in English, use video, text and graphic information, conduct consultations, monitor, systematize and review the results of task performing, evaluate educational activities, exchange reference information.

Using YouTube thematic content during the learning process provides an opportunity to discover and present new material in an interesting way, introduce students to the real life situations of native speakers, stimulate the development of critical thinking and form phonetic hearing. It is effective to use thematic videos, screenplays, broadcast educational channels, films from the BBC or National Geographic, use infographics, podcasts, watch interviews with interesting people, connect to YouTube channels and blogs of English-speaking subject teachers. [5]

Summing up, it is possible to note that distance teaching of English using digital methods ensures the growth in quality of the educational process, contributes to the development of the students' personality, actively involves them in the information and communication opportunities of modern technologies. In combination with the traditional teaching methods and with the help of modern Internet technologies, there is an opportunity to realize the goals set for English language teachers of higher education institutions.

References

1. Заблоцький Ю. В. Використання інтернет- інструментів в умовах дистанційного навчання для вивчення іноземної мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2021. № 11 (79). С. 3–7.
2. Колеснікова І. А. Цифрові технології в освітній діяльності закладу післядипломної педагогічної освіти: перспективи та виклики. *Нові технології навчання*. 2021. № 95. С. 20–27.
3. Рогульська О. О. M-learning як інноваційна технологія навчання іноземної мови. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. *Збірник наукових праць*. 2016. № 45, С. 318–32.
4. Рябуха Т. В. Вплив сучасних технологій на навчання іноземних мов у вищій школі. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі. *Збірник матеріалів Міжнародна науково-практична інтернет-конференція*. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. С. 215–217.
5. Yunina O. Digital tools in foreign language teaching. *Education. Innovation. Practice*. 2019. № 1 (5). С.17–22.

COMBATING RUSSIAN DISINFORMATION AND PROPAGANDA AT THE LESSONS OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Torubara O. A.

*The UK, Lancaster, Lancaster University
Ukraine, Chernihiv, T. H. Shevchenko National University
«Chernihiv Collegium»*

The Russian full-scale invasion of Ukraine has drawn attention to the critical role media literacy and critical thinking play in fighting massive propaganda [3, 5]. Since 2014 or even earlier, many of us have believed that manipulation is so blatant, primitive and preposterous that it does not pose any major threat to us. But the current state of things in the world unveils the vulnerability of human civil sanity and demonstrates that more attention needs to be paid to it, especially by educators working with teenagers and young people.

As a result of Russian aggression, every Ukrainian has become a soldier ready to fight not only with enemy troops but with massive Russian disinformation as well. Being an English language teacher, I could not stand on the sidelines and started reflecting on the ways in which language education could incorporate fostering media literacy as a core life skill in the unprecedented circumstances of the wartime. Trying to meet the needs of the students of the Natural and Mathematical Faculty of Taras Shevchenko National University “Chernihiv Collegium”, I had to transform the English for Specific Purposes syllabus on the go. We started with acquiring military and war-related vocabulary through discussion and collaborative analysis of online articles and latest news together in class. Gradually, we progressed to developing shared understanding and recognition of verbal manipulation techniques, fake news and hate speech in the media.

On 24 February 2022, in a pre-dawn TV statement, Russian President Vladimir Putin declared a crusade against “Ukrainian Nazis”. All his mentioning of Nazi-derived words related to Ukraine was articulation of a series of justifications for the invasion, aimed not only at Russian public but at the whole world, as all main media rushed to publish a full transcript of Putin’s speech in English. To prevent the world audience from being potentially brainwashed and misinformed, it is crucial to reveal this manipulation by doing argumentation and lexis analysis and demonstrate that none of his arguments in that address stands up to serious scrutiny. It was one of my students who brought the idea to the class and was vocally supported by the groupmates. The young people, majoring in sciences and having mainly A2-B1 level of English, made a commitment to analyze the English version of Putin’s speech as a focal piece of data which exemplified the wider discourse of Russian president constructed to legitimate his invasion. My task was to act as a facilitator, quickly address the language gaps and provide critical questions to guide the students’ discovery and give a frame for analysis.

The aim of our study was defined as follows: to investigate whether and how the derivatives of the words “Nazi” and “nation” in general, and “denazification” in particular, were used and with what purpose.

We also stated the objectives of the project:

- to study the nature of the word group nation-nationalist-nationalism;
- to reflect on interrelations between Nazi, neo-Nazi and “denazification”;
- to consider the meaning of the term “denazification” in different historic circumstances;
- to explore a neologism “natsyk” revealing its specifics for non-Russian or non-Ukrainian native speakers;
- to demonstrate the concepts’ substitution based on the phonetic similarity of the words “Nazi” and “nationalism” in Ukrainian, Russian and English.

By no means qualifying for profound scientific research, we dwelled on feasible lexical, semantic and phonological analysis of the text to identify the meaning of the words and their substitutions, to consider word sense disambiguation, to clarify the meaning of certain words or expressions in the text and context. Elements of psycholinguistic and discourse analysis helped to detect the ways and techniques of effecting the psychological and emotional state of the target audience, creating negative associations using archetypes of World War II. We also attempted to combine the microanalysis of the text with looking into the social context and historical background of the concept under study.

On the early morning of 24 February 2022 the official website of the President of Russia and YouTube channel, which broadcasts and streams addresses and commentaries of Vladimir Putin, published the address of the President of Russian Federation which was 28.03 minutes long. It still has neither reactions nor commentaries as these features are turned off. As English auto-subtitles are available and many international news outlets published the speech in English as well, it was obviously watched by a huge amount of English-speaking people around the world. For this study, we used the English version of the speech transcript [1,2]. It consists of 3756 words. After a close examination, it was found that the text of the address contains 9 cases of using derivatives of the words ‘nation’ and ‘Nazi’. The analysis required taking into consideration the whole utterance, the sentence, the group of sentences or the whole paragraph.

The research done allowed the students to reveal that Nazi-derived words and the term “denazification” were systematically and deliberately used in Putin’s speech with the following purpose:

- to demonize Ukrainians and Ukrainian government;
- to build negative associations based on Second World War archetypes;
- to distort reality, disinform and manipulate mass consciousness;
- to justify the call for violence against Ukraine;
- to legitimize full scale invasion, euphemistically called ‘special military operation’.

The project revealed that in wartimes, teaching English as a foreign language should become socially responsible and go beyond grammar and vocabulary acquisition. The learners of English need it not only as a means of communication

but as armor contra, a weapon against mass propaganda. Language education is called today to empower our students, enable them to face stoically challenges of war, one of which is counteracting fake news and disinformation. Thus, the further perspectives of the research are seen in developing effective teaching methodology for a teacher working as a facilitator and helping students to simultaneously develop language skills and media literacy skills in a time of terrible uncertainty.

Referens:

1. Full text: Putin's declaration of war on Ukraine (February 24th, 2022) Retrieved from: <https://www.spectator.co.uk/article/full-text-putin-s-declaration-of-war-on-ukraine/>
2. 'No other option': Experts of Putin's speech declaring war (February 24th, 2022) Retrieved from: <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/24/putins-speech-declaring-war-on-ukraine-translated-excerpts>
3. Krylova-Grek, Y. (2022) Psycholinguistic Approach to the Analysis of Manipulative and Indirect Hate Speech in Media. *East European Journal of Psycholinguistics*. Volume 9, Number 2, pp. 82–97.
4. Lavrysh, Y., Lytovchenko, I., Lukianenko V., Golub T. (2022) Teaching during the wartime: Experience from Ukraine. *Educational Philosophy and Theory*. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00131857.2022.2098714> DOI: [10.1080/00131857.2022.2098714](https://doi.org/10.1080/00131857.2022.2098714)
5. Torubara, O. (2023). Critical questioning as an effective tool to foster media education in ESP classroom. *3rd International Online Conference on Applied Linguistics: Corpora and Discourse*. Available at <http://corpora.kamts1.kpi.ua/cad/paper/view/29334>

PROBLEMS OF TESTING IN LANGUAGE TEACHING

Tsvietkova M. A.

Ukraine, Vinnytsia, Kharkiv National University of Internal Affairs

Testing plays a crucial role in language teaching and learning, serving as a tool to assess students' language proficiency and progress. However, it also presents various challenges and complexities that educators must navigate. There are the most important of them.

One of the main concerns of language testing is ensuring the validity of the assessment. Validity refers to the degree to which a test accurately measures what it is intended to measure - in this case, language proficiency. Language tests should be designed to assess specific language skills targeted for instruction, such as reading, writing, listening, and speaking. Without valid tests, results may not accurately reflect students' true language abilities. "The validity of a test is not a property of the test itself, but of the inferences that are drawn from its scores" [1]

Language tests may not fully represent the entire language structure or skill being assessed. For example, a test that focuses only on grammar and vocabulary may ignore important communication skills such as fluency and pragmatics. Assessments should aim to cover the full range of language abilities to provide a comprehensive view of students' language skills.

The testing process itself can influence teaching and learning practices, a phenomenon known as washback. High-stakes language tests, such as standardized proficiency exams, may lead teachers to prioritize test preparation over meaningful language instruction. This can result in a narrow focus on test-taking strategies and artificial language practice, rather than authentic communicative competence development.

Many language tests have fixed formats that may not adequately capture the full range of language skills or abilities. For instance, traditional multiple-choice tests may not effectively assess communicative competence or critical thinking skills, limiting the breadth and depth of assessment.

The scoring of language tests can be subjective, especially in assessments of productive skills like writing and speaking. Differences in raters' interpretations and biases may lead to inconsistent scoring, affecting the reliability and fairness of the assessment. "Scoring written and spoken language is an inherently subjective task, susceptible to the quirks and biases of individual raters." - Douglas Brown. [2]

These problems highlight the complexity of language testing and underscore the importance of ongoing research and professional development in the field of language assessment. By addressing these challenges, educators can strive to create fair, valid, and reliable language tests that accurately measure students' language proficiency and support their language learning goals.

Addressing the challenges encountered in language testing requires a multifaceted approach. The validity of tests can be improved by clearly defining the language skills and abilities to be assessed and ensuring that tests accurately measure these skills, improving reliability. Test reliability by providing clear rubrics and holding regular grading sessions, testing several forms of assessment, and applying technology that allows for personalized and efficient assessment processes. More effective.

By implementing these solutions, educators can create more equitable, valid, and reliable language assessments that accurately measure students' language proficiency and support their language learning goals.

References

1. "Construct Validity in Psychological Tests" by Lee J. Cronbach and Paul E. Meehl, 1955 URL: https://media.thuze.com/MediaService/MediaService.svc/constellation/book/AUPSY330.12.2/%7Bpdfs%7Dch_1_construct_validity_in_psychological_tests_cronbach_and_meehl.pdf
2. "Principles Of Language Learning And Teaching" by H Douglas Brown URL: <https://www.calameo.com/books/007460088cd16a24b460c>

THE USE OF BLENDED TEACHING OF THE DISCIPLINE «ENGLISH LANGUAGE FOR PROFESSIONAL DIRECTIONS»

Tsybalyak S. V.

*Ukraine, Kyiv, National University of Life and Environmental
Sciences of Ukraine*

It is clear that in this fast-paced time of integration, every highly qualified specialist understands that learning a foreign language, especially English, is a necessity. English is the language of international communication, science and technology, art and trade, and the Internet. 80% of the business language space is occupied by it. When we travel to different countries, are in a professional environment, work with computers, we encounter English more and more often.

We use English in our business and private correspondence, filling out questionnaires, drafting resumes and contracts. English is no longer just a skill, but a necessity. This is what students of the Humanities and Pedagogy and other faculties of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, teachers of the Department of English for Technical and Agricultural Specialties emphasize, as well as the importance and necessity of learning English. The university teachers use various information systems to ensure effective management of the educational process.

The electronic educational environment of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine is a systematically organized set of information, technical, educational and methodological support in the form of hardware and software tools for accumulating, storing, processing and transmitting information, which provides prompt access to educational resources and carries out educational or scientific communications between the university administration, academic staff, students and trainees.

The purpose of forming the university's electronic educational environment is to: promote the realization of the university's mission regarding broad, accessible access to good education; attraction of a new contingent of people and students of educational services; forming of the educational process by distance, extramural, full-time learning for students and trainees of the advanced training system using modern information technologies; customer access to open educational equipment and relevant evidence from any place at a suitable time to ensure the flexibility of the learning process; supplying of conditions for independent work and self-study; support for the wide implementation of the concepts of academic mobility of students; raising the university's motivation in the Ukrainian and international scientific and educational area, which will ensure positive dynamics of the university's position in the world and rise its webometric indicators.

Blended learning combines the best of two training environments – traditional face-to-face learning and e-learning – to meet the evolving needs of modern learners. Blended learning takes learning outside the walls of the classroom, making it possible to access resources both online and offline. This helps engage all types of learners – both those who learn better in a traditional classroom environment and those who

work best with semiautonomous, computer-based training. It is known that blended learning is a type of hybrid methodology that combines online learning, traditional and independent learning. It means not just the use of modern interactive technologies in addition to traditional ones, but a qualitatively new approach to learning that transforms and sometimes «flips» the classroom [1].

Distance learning technologies are used at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine in both full-time and part-time education, which helps to improve the quality and accessibility of education.

The history of the introduction of distance at NULES of Ukraine began in 2006 with the creation of the Center for Distance Learning Technologies, which tested and developed various models of using elements of distance technologies.

In conducting blended learning in the ESP discipline, we use the Moodle learning platform, which provides software and technology tools for developing and using a complete e-learning course in this discipline.

E-courses cover the passive component of the discipline: full lecture materials, lecture presentations, and the active component (lexical and grammatical material, materials for consolidating grammatical material), laboratory and independent work. The e-course provides for mandatory control of knowledge acquisition (thematic, modular, certification).

References

1. What Is Blended Learning? [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://whatfix.com/blog/blended-learning-types-benefits-examples/>

LINGUISTIC AND CULTURAL APPROACH TO TEACHING ENGLISH IN THE PROCESS OF TRAINING SPECIALISTS IN THE ENERGY SECTOR OF THE OIL AND GAS INDUSTRY

Tymkiv N. M., Tymkiv S. O.
Ukraine, Ivano-Frankivsk,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

In times of ever-expanding global networks of interaction, there is a relevant need to raise awareness of how people in different cultures and communities treat each other in the course of their communication. The approaches to foreign languages teaching have changed over the last years. It has been connected with the humanization of education. Language is no longer considered to be the main means of communication, but just as a way of other nations' and cultures' discovering.

Theoretical and methodological aspects of the problem of incorporating culture into the language teaching process are reflected in the scientific researches of such scholars as N. Babych, J. Coleman, M. Giulietti, P. Hall, Y. Haller, J. Harmer, W. Humboldt, J. Jenkins, B. Jesiek, J. Lohmann, L. Matsko, H. Rollins, E. Sapir, Y. Shen, and others [1-12]. Mastering a new language by a person means not only cultural growth, but also the development of previously unexplored ways of expressing thoughts and feelings. M. Giulietti and J. Harmer [3; 5] considered

language as a product of culture, its important component and a necessary condition for existence. F. Batsevych notes that every native speaker is at the same time a carrier of culture, so language signs have the ability to perform function as cultural signs and serve as a means of representing the cultural and national mentality of native speakers [1: 252].

Foreign language learning in terms of culture is the basis of linguistic and cultural approach. This approach represents the modern requirements of foreign language teaching and enables learners to master linguistic knowledge and communicative skills together with a whole set of cultural knowledge. Within this approach, the culture becomes the object of study and language is used as an additional means of obtaining information. Learning the culture of another country empowers to overcome communicative barriers, be tolerant towards the attitudes and beliefs of other people, and comprehend clearly the social and cultural norms and foundations of intercultural communication.

It is generally accepted that linguistic and cultural approach involves the formation of linguistic and cultural competence that is a system of both knowledge and skills about the culture and the ability to use them in a particular communicative situation. This competence is usually formed on the foundation of a text that not solely preserves and passes the information from one generation to another, but is also the product of a particular historical epoch and the form of existence of national culture and mentality. Another effective means of foreign language teaching within a linguistic and cultural approach is the use of video and audio materials that can demonstrate linguistic and cultural reality. The benefit of the linguistic and cultural approach in foreign language teaching enables learners to interpret the cultural phenomenon of their own nation in foreign cultures' reflection, which is an essential precondition of a specialist outlook development.

Since the linguistic and cultural approach is to study the way of life of cultural communities, their traditions and communities, their traditions and customs, value and meaning aspects of spiritual, physical and material culture, mentality of peoples, norms of communicative behavior of members cultural community, reflected in the language, the selection of material for teaching is carried out in accordance with the criteria, namely: a) criterion of cultural value; b) the criterion of typicality (in the learning process, the elements of culture that are widespread, general nature); c) criterion of modernity; d) thematic criterion (selection of materials in agreement with the program); e) functionality criterion (the need for active use of lexical items with national and cultural semantics, background knowledge, norms of language etiquette) [6: 44]. According to the linguistic and cultural approach, the object of foreign language teaching is culture, language becomes an auxiliary means of obtaining new information from the world around us.

Accordingly, the professional culture of the oil and gas industry, which is globally widespread, can be considered a transnational phenomenon. At the same time, the international professional community of petroleum engineers, whose main discursive commonality is, on the one hand, belonging to one professional culture, and on the other hand, a linguistic community grounded on the English language, can be attributed to a single linguistic and cultural community. We consider it appropriate

to emphasize that in modern conditions, thanks to the development of the Internet, a single professional information fund is being formed – the reference basis for professional communication. P. Hall [4: 189] put forward the idea of the possibility of creating such a phenomenon as intercultural on the basis of the English language. At the level of professional cultures, this is becoming a reality: we are witnessing the integration and internationalization of many national professional cultures. This includes the professional culture of the oil and gas industry. Ultimately, the key feature of professionally oriented English language teaching of future oil and gas specialists is to develop the foreign language linguistic and cultural competence of a petroleum engineer – an integrative characteristic of a personality obtained through involvement in the learning process and gaining practical experience of the linguistic culture of the international community of petroleum engineers, designed to enable future specialists to become effective participants in international professional communication as the ground for successful international professional interaction.

As we have seen, language and culture are interconnected: the development of language under the influence of modern requirements affects cultural processes, and vice versa, any changes in the culture of people's culture are reflected in their language. The objective of learning a foreign language is not merely to teach foreign language communication, the development of communication skills, but also in the acquisition of knowledge about culture through the prism of the discipline "Foreign language of the specialty". The linguistic and cultural approach to teaching allows learners to understand the cultural phenomena of their own people in the mirror of foreign cultures, to comprehend universal values, which is a prerequisite for shaping the worldview of specialists-to-be.

References

1. Batsevych, F. S. (2004). *Osnovy komunikatyvnoyi linhvistyky: pidruchnyk [Basics of communicative linguistics: textbook]*. K.: Publishing House "Akademiya". 344 p. pidruchnyk [in Ukrainian].
2. Coleman, J. (2006). English-medium teaching in European higher education. *Language Teaching*, Vol. 39, pp. 1–14.
3. Giulietti, M. (2011). *Toward an Understanding of Contemporary Professional Culture* [online]. Available at: http://eaglefeather.honors.unt.edu/2011/article/136#VXVnJM_tmko [Accessed 1 March 2024]
4. Hall, P. (2005). Interprofessional teamwork: Professional cultures as barriers. *Journal of Interprofessional Care*, Vol. 19 (1), pp. 188–196.
5. Harmer, J. (2007). *The practice of English language teaching* (4th ed). Harlow: Longman. 448 p.
6. Jenkins, J. (2006). The spread of English as an International Language: A testing time for testers. *ELT Journal*, 60 (1), pp. 42–50.
7. Jesiek, B., Shen, Y., Haller, Y. (2012). Cross-cultural Competence: A Comparative Assessment of Engineering Students. *International Journal of Engineering Education*, Vol. 28 (1), pp. 144–155.
8. Kononenko, V. I. (2008). *Ukrayins'ka linhvokul'turolohiya [Ukrainian Linguo-Culture Study]*. Kyiv: Vyshcha shkola. 327 p. [in Ukrainian].
9. Kostyk, Ye. (2013). Linhvokul'turolohichnyy pidkhid do vyvchennya tekstiv krayeznavchoho kharakteru studentamy nemovnykh fakul'tetiv [Linguo-cultural approach to studying local lore texts by students of non-linguistic faculties]. *Teoretychna i dydaktychna filolohiya*, Vol. 15, pp. 29–38. [in Ukrainian].

10. Kholodnenko O. V. (2014). Suchasni pidkhody do navchannya anhliys'koyi movy studentiv VNZ: teoretychnyy aspekt [Modern approaches to English language teaching of students of higher educational establishments: theoretical aspect] // *Naukovi zapysky Dragomanov Nat. Ped. University: Collection of papers*. Kyiv: Publisher Dragomanov NPU, Vol. SXVII (117). [in Ukrainian].
11. Lohmann, J. R., Rollins, H. A., Hoey, J. J. (2006). Defining, developing and accessing global competence in engineers. *European Journal of Engineering Education*, Vol. 31 (1), pp. 119–131.
12. Sapir, E. & Irvine, J. (2002). *The psychology of culture: A course of lectures*. Berlin: Walter de Gruyter. 266 p.

ENHANCING UKRAINIAN LANGUAGE EDUCATION FOR NON-PHILOLOGICAL MAJORS THROUGH DISTANCE LEARNING TOOLS

Uvarova T. Y.

Ukraine, Kharkiv,

Kharkiv National Automobile and Highway University

Modern society is characterized by the predominance of knowledge and information in various spheres of human life, as well as the significant impact of information and communication technologies on the evolution of civilization. Since foreign students, studying in Ukrainian higher education institutions, master the material in a language that differs from their native language (Ukrainian or English), the process of language training acquires special importance. The main task of this process is the formation of communicative competence.

However, taking about the events of recent years in our country and the impossibility of personal presence of students, the distance learning format has firmly established itself in Ukrainian universities. Thus, the system of distance education has allowed the widest and fullest possible use of all the possibilities of information technology training without personal presence of students in Ukraine.

Over the last two years, Kharkiv National Automobile and Highway University has provided an opportunity for international full-time and part-time students at the Bachelor's and Master's level to continue receiving educational services through distance learning. For these students, whose language of instruction is Ukrainian, a Ukrainian language distance learning course was developed, aimed at students of non-philological directions. The main goal of this course is to form communicative competence in socio-cultural, educational and professional spheres of communication.

The purpose of distance learning is to provide educational services using modern information and communication technologies at certain educational or educational and qualification levels in accordance with state educational standards. This includes programs to prepare citizens for admission to educational institutions, education of foreign students, and advanced training of employees.

With this in mind, in order to fully provide educational services in the language of instruction (Ukrainian) to full-time and part-time students of non-philological

specialties, a distance learning course in the Ukrainian language was developed and introduced into the educational process.

A distance learning course has a structure that includes the following elements: general information about the discipline being studied; a set of recommendations for learners regarding the sequence and timing of studying the materials of both the entire discipline and its individual elements; general recommendations for the implementation of various types of academic, practical and independent work of the learner; general criteria for assessing the knowledge, skills and abilities that should be obtained by learners in the process of training, and the system for assessing their knowledge, skills and abilities; informative educational and methodical materials; methodical recommendations on the organization of independent work of the student on assimilation of the study material and performance of all types of academic work; forms and conditions of interactive interaction between students and teachers during the semester; sets of tasks and tests to check and control knowledge, skills and abilities of students in the process of studying the discipline (intermediate control); examples of correct answers to all tasks to check the knowledge of students; web resources and software, necessary for the study of the discipline (intermediate control); examples of correct answers to all tasks to test the knowledge of students; web resources and software, necessary for the study of the discipline (intermediate control), examples of correct answers to all tasks to test students' knowledge; web resources and software necessary for practical learning activities; a system of interactive communication between students; each of these elements contributes to the effective and quality learning process of students.

Undoubtedly, during the use of the training course "Ukrainian Language for Foreign Non-Filology Students" certain shortcomings were revealed, and active work is being done to eliminate them.

Nevertheless, in modern conditions in Ukraine, it is distance courses that contribute to meeting the educational needs of students in full-time and part-time forms of education. They provide a gradual assimilation of educational material, create a virtual foreign-language environment, which significantly increases the effectiveness of teaching Ukrainian as a foreign language, and in principle make it possible for foreign students to study in Ukraine at the moment. Finally, distance learning facilitates students' independent work and provides them with all the necessary learning materials.

Referens:

1. Vymohy do struktury dystantsiinoho kursu, zatverdzeni rishenniam Koordynatsiinoi rady z pytan elektronnoho (dystantsiinoho) navchannia Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina vid 08.10.2013 r. [Requirements for the structure of the distance course, approved by the decision of the Coordination Council on questions of electronic (distance) education of the V.N. Karazin Kharkiv National University of 08.10.2013.] Protocol № 2. <http://dist.karazin.ua/moodle/course> [in Ukrainian]
2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia. Nakaz MON Ukrainy, Polozhennia vid 25.04.2013 № 466. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine „On Approval of the Regulations on Distance Learning”. № 466, 25.04.2013] <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> [in Ukrainian].

FEATURES OF TRANSLATING INTERNATIONAL WORDS IN THE ENGLISH CONTEXT

Yablonska T. M.

Ukraine, Odessa, Odessa National Marine University

Translation of internationalism is generally not difficult, provided that the words have the same meaning. However, when using an international word in translation, one should take into account how widespread it is in the Ukrainian language and whether it matches the style of the text being translated. Today, English is considered the native language of approximately 400 million people living in the USA, Great Britain, Canada, Australia, New Zealand and some other countries.

English is increasingly becoming the international language of business, politics, science, pop culture, economics, and finance. It is rightly called the «global language». Nowadays, there is no need to be afraid of words like adept, agiotage, adaptation, avant-garde, absurd. The same concerns such words as galvanic, guarantee, dealer, ideal. The terms doping, accelerator, vacuum, calculator, celebrity, euthanasia, ego also do not cause fear and do not seem foreign.

The strength and brightness of a person's speech depends only to a small extent on whether there are many foreign language borrowings in his speech. Much more important is the strength of the phrase, the flexibility of the statement, the confidence of speech. And foremost, of course, content, which in translation is equivalent to accuracy. After all, «where a traditional equivalent correspondence has been established between languages, the translator is actually deprived of the opportunity to choose» wrote the remarkable theorist and teacher of translation Yakov Iosifovich Retzker. These are, firstly, terms and other unambiguous equivalents, phraseological units, sayings and even quotes.

In our opinion, internationalisms differ from simple borrowings that arise when languages come into contact, primarily in that they express concepts of international significance and that is why they have a wide range of distribution. A decisive role in the qualification of internationalisms is played by both the degree of distribution of a particular word and the international character of the phenomenon itself, designated by the word claiming internationalism [2].

In modern linguistic literature, more and more attention is being paid to the problem of international vocabulary. This is explained by the steadily increasing role played by international words and terms in the most diverse areas of linguistic activity, one way or another connected with the processes of contact and opposition of languages.

Let us consider some words of Greek and Latin origin. From Greek, a lot of terms completely entered the English language. E.g. atom, analysis, synthesis, democracy, philology, philosophy, autonomy, dialectics. Such well-known Latin terms as faculty, nature, progress, university, object, subject, liberal, radical have also taken a strong place in the language [1].

For example, the word authentic (it comes from ancient Greek αὐθεντικός «genuine, main», further from αὐθέντης «holograph, own; autocratic ruler») has a lot of meanings both in English and in Ukrainian contexts.

The museum interior has been restored to its authentic look of 1903. – Інтер'єр музею відновлено до автентичного вигляду 1903 року.

This tells me with 100 percent certainty that the quote is authentic. – Це дасть 100% гарантію того, що документ є справжнім.

The Bank has the right to assume that the document submitted by the Customer is authentic, valid and correct. – Банк має право вважати наданий клієнтом документ справжнім, дійсним і правильним.

Welcome to the most authentic football game on the App Store. – Ласкаво просимо до найбільш достовірного футбольного симулятора в App Store.

These authentic people in no way seek to isolate themselves from the whole world. – Цей самобутній народ у жодному разі не прагне ізолювати себе від усього світу.

Rigomagno is an authentic, historical, medieval village located in one of the most beautiful and colorful areas of Tuscany. – Рігоманьо – це самобутнє історичне середньовічне село, розташоване в одному з найкрасивіших і найбільш мальовничіших районів Тоскани.

According to the above examples, translating such words does not cause difficulties. On the contrary, they often act as a kind of «hint» in the text; It is easier to understand the meaning of the whole with their help, even if not all the words in the text are familiar. The problem arises in cases where international words have purely Ukrainian synonyms. In this case, the international word has a more “scientific”, terminological character, and the choice between two synonyms will depend on the nature of the text and who it is addressed to. We will consider this issue in our further research.

Referens

1. Андрієвська О. Інтернаціоналізми та принципи їх класифікації. URL:http://infosources.at.ua/news/internacionalizmi_ta_principi_jikh_klasifikac_iji/ 2010-05-15-92 (дата звернення 23.12.2021).
2. Кириченко О. А. Інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми в англійській та українській мовах / О. А. Кириченко, М. В. Грицай // Перший крок у науку: матеріали XI студентської конференції, (Суми, 23 лютого 2020 р.). Суми: СумДУ, 2020. С. 224.

ЗМІСТ

Адамія З. К., Онкович Г. В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИДАВНИЧИХ ГАЛУЗЕВИХ СТРУКТУР У РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	5
Аргатюк І. В., Недільченко С. Б., Чирик О. І. СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	6
Білик О. М., Борисова А. О., Жигайло М. О. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	8
Бледнова О. Г. МІЖКУЛЬТУРНА ОСВІТА: РОЗУМІННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	10
Босак Н. Ф., Копусь О. А. АУДІЮВАННЯ В УМОВАХ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	12
Гладир Я. С. РЕАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В ПРОЦЕСІ РОБОТИ З НОСІЯМИ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ.....	14
Гордієнко О. С. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ КУРСАНТІВ ЗВО.....	17
Гречуха Л. О., Лещенко Г. В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	19
Гришко Н. О., Козловець І. І., Ткачук Н. Г., Шевченко В. О. ПРОБЛЕМИ ТЕСТУВАННЯ У ВИКЛАДАННІ МОВ.....	21
Демченко В. М. ОЧИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК ОЗДОРОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА.....	23
Домніч С. П., Петренко І. П. ВАЙБЕР ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИКЛАДАЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ.....	25

Дьолог О. С. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ЩОДО ДОСВІДУ РОБОТИ В ЧЕСЬКОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ.....	27
Заваруєва І. І. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОНСПЕКТУВАННЯ: ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ.....	29
Іванова Н. Г. НАВЧАЛЬНИЙ YOUTUBE-КАНАЛ <i>VIDEOELE</i> , ПЛЕЙЛИСТ <i>NIVEL</i> <i>A1</i> : ХАРАКТЕРИСТИКА ТРИВАЛОСТІ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ.....	31
Івлєва С. М. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ІНФОПРОСТОРУ ВІЙНИ: КУЛЬТУРНИЙ ТА МОВНИЙ АСПЕКТИ.....	33
Каленик О. О., Цареградська Т. Л. МІЖПРЕДМЕТНА КООРДИНАЦІЯ ПІД ЧАС КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МОВИ ТА ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	34
Карась А. В. ТЕСТ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	36
Клименко Т. А. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ (НА МАТЕРІАЛІ МУЗИЧНИХ ТЕРМІНІВ).....	37
Коржавіна О. Є. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗВО.....	39
Корінська О. О. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ.....	41
Король С. В. УСНЕ СПІЛКУВАННЯ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ.....	43

Кузнецова Г. П. НАУКОВА РОЛЬ П. ЖИТЕЦЬКОГО У СТАНОВЛЕННІ ФОНЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОГЛЯД.....	45
Магдюк О. В. ПОЗИТИВНИЙ ЕФЕКТ КОЛАБОРАТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	47
Моргунова Н. С. ЛІНГВОКОУЧИНГ У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	49
Нагрибельна І. А. ДИСТАНЦІЙНІ ЗАСОБИ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ.....	51
Нагрибельний Б. Я. ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ.....	53
Онкович Г. В., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О. УКРАЇНОЗНАВЧА ПЕРСОНАЛІСТИКА ЯК ФОРМА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ..	54
Опришко Н. О. МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМЦІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ.....	57
Панченко О. І. КАФЕДРИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДНУ – 35 РОКІВ.....	59
Перехейда В. В. ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ТУРИЗМ ТА КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	60
Перцева В. А. ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПОНЕНТА СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	62

Петренко І. П. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	63
Погоріла А. І. ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MYENGLISHLAB ПІД ЧАС ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	65
Приходько С. О. ПРИКЛАДИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІНГВОКОУЧИНГУ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ...	67
Рудешко Є. В. ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	69
Северин Н. В. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ТА РІВНЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ.....	71
Селіна І. Л. ВПЛИВ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	72
Семідоцька В. А., Тернова О. І. МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ОПАНУВАННЯ МАЙБУТНЬОЮ ПРОФЕСІЄЮ.....	74
Склярова Т. А. РОЛЬ МІЖПРЕДМЕТНОЇ КООРДИНАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....	75
Тернова О. І., Семідоцька В. А. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ	77
Чернецька Ю. Г. ІНФОГРАФІКА У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....	79
Шевченко М. В. ГРУПОВА РОБОТА ЯК ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО УСНОГО МОВЛЕННЯ....	81

Шкурко О. В. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ РЕАЛІЇ ЯК ВАЖЛИВЕ ДЖЕРЕЛО ЗБАГАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ.....	82
Яценко А. А. САМОСТІЙНА РОБОТА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	84
Anastasieva O. A. TEACHING CRITICAL THINKING IN ESL COURSE IN CONDITIONS OF WAR.....	86
Borshchovetska V. D. SOME CONSIDERATIONS OF USING ChatGPT FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	88
Gladushyna R. M. CULTIVATING SOCIAL-EMOTIONAL COMPETENCE IN PRE-SERVICE ESL TEACHERS.....	90
Kalnichenko N. M. EPONYMS AND THEIR RENDITION IN TRANSLATION.....	92
Klymenko H. V., Dimitrov O. Y. USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CREATING VISUAL MATERIALS FOR FOREIGN STUDENTS TEACHING.....	94
Kugai K. B. INTEGRATION OF TECHNOLOGY AND CULTURE IN LANGUAGE LEARNING FOR EDUCATIONAL MIGRANTS.....	96
Nozhovnik O. M. HARNESSING MODERN TECHNOLOGIES IN LANGUAGE TEACHING: A CASE STUDY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	98
Riazantseva D. V. INTERCULTURAL COMMUNICATION IN EDUCATION OF STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES: THE USE OF PHRASEOLOGY.....	100
Ryzhchenko O. S. COMBINATION OF TECHNICAL AND LINGUISTIC DISCIPLINES WHILE TEACHING ENGLISH.....	102

Shkarban I. V. DEVELOPMENT OF STUDENTS' INTERCULTURAL COMPETENCE BY FOREIGN LANGUAGE MEANS.....	103
Sokolovska S. V. THE ROLE OF SPEECH SITUATIONS IN THE PREPARATION OF FUTURE JOURNALISTS FOR FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION.....	105
Tkachuk N. G., Hryshko N. O. OVERVIEW OF DIGITAL METHODS FOR DISTANCE LEARNING OF ENGLISH IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....	106
Torubara O. A. COMBATING RUSSIAN DISINFORMATION AND PROPAGANDA AT THE LESSONS OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES.....	109
Tsvietkova M. A. PROBLEMS OF TESTING IN LANGUAGE TEACHING.....	111
Tsymbal S. V. THE USE OF BLENDED TEACHING OF THE DISCIPLINE «ENGLISH LANGUAGE FOR PROFESSIONAL DIRECTIONS».....	113
Tymkiv N. M., Tymkiv S. O. LINGUISTIC AND CULTURAL APPROACH TO TEACHING ENGLISH IN THE PROCESS OF TRAINING SPECIALISTS IN THE ENERGY SECTOR OF THE OIL AND GAS INDUSTRY.....	114
Uvarova T. Y. ENHANCING UKRAINIAN LANGUAGE EDUCATION FOR NON-PHILOLOGICAL MAJORS THROUGH DISTANCE LEARNING TOOLS.....	117
Yablonska T. M. FEATURES OF TRANSLATING INTERNATIONAL WORDS IN THE ENGLISH CONTEXT.....	119

Електронне наукове видання
комбінованого використання

Можна використовувати в локальному та мережному режимах

ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ

Тези XXVI Міжнародної
науково-практичної конференції

(6 – 7 червня 2024 року, м. Харків, Україна)

Українською, англійською мовами

Відповідальний за випуск – Варава С. В.
Комп'ютерна верстка, макет – Вялкова Н. Г.

Підписано до видання 29.04.2024. Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 12 Кб. Зам. №119/24

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.19

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна